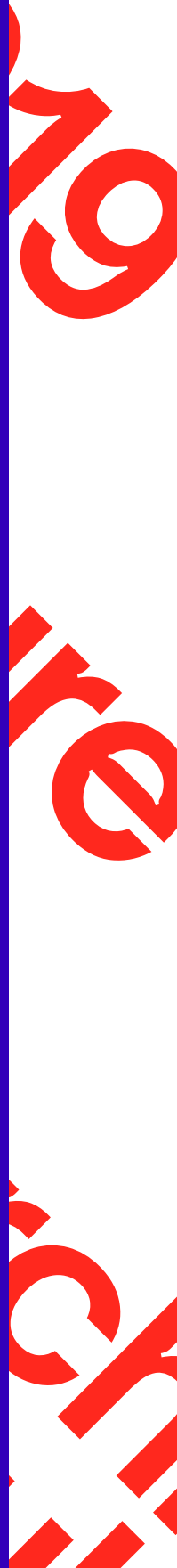
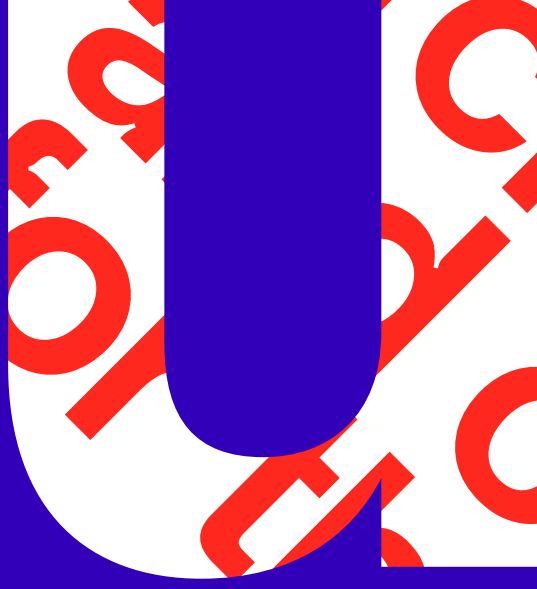
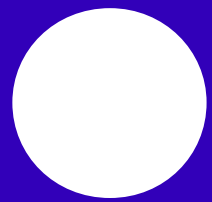

urban.brussels

jaarverslag
2019

U

for architecture
the culture
2019 and architecture

01

**2019,
nieuw bwro,
nieuwe
uitdagingen**
p.6

02

urban.brussels
p.11

opdrachten
p.12

organisatie
p.14

de directies
in de praktijk
p.17

partners
& samenwerkingen
p.36

03

**actualiteit
2019**
p.38

urban international
symposium
p.40

urban folly – grotto
p.41

tentoonstellingen
p.42

be.exemplary 2019
p.44

emblematische
vergunningen
p.48

duurzame
wijkcontracten
p.50

stadsvernieuwings-
contracten
p.54

stadsbeleid
p.56

start van de hervormingen
op het vlak van stedelijke
herwaardering
p.57

ordonnantie roerend
en immaterieel erfgoed
p.58

archeologische opgravingen
– parking 58
p.59

restauranties
p.60

beschermingen
p.62

ommegang
p.63

gewestelijke
stedenbouwkundige
verordening en
vrijstellingenbesluit
p.64

inspectie
& administratieve sancties
p.65

04

**ambities
2020**
p.66

mypermit, digitalisering
van de stedenbouwkundige
vergunningen
p.68

archiweek
p.69

nieuwe programma's en
nieuwe zone voor stedelijke
herwaardering
p.70

inventaris van het bouwkundig
erfgoed van de 2e helft
van de 20e eeuw
p.72

ondersteuning van initiatieven
p.73

vooruitzichten omtrent
het bwro
p.74

voorwoord

De context waarin u dit tweede jaarverslag van urban.brussels (Urban) over het jaar 2019 zult ontdekken, is toch wel wat ongewoon.

Brussel bleef niet gespaard van de coronacrisis, net zomin als de rest van de wereld. Deze uitzonderlijke situatie haalt ons dagelijkse leven grondig overhoop en brengt nog meer vragen naar boven over de toekomst van onze steden en ruimtes.

Door de lockdown hebben we nog meer de noodzaak beseft dat het belangrijk is ons bewust te zijn van de noodzaak om zorg te dragen voor de goede verhouding tussen de mens enerzijds

en zijn leefomgeving en de bebouwing anderzijds, om aandacht te besteden aan onze veerkracht, om onze steden uit te denken op basis van de wezenlijke levensbehoeften van hun bewoners en om de maatschappij bewust te maken van de waarde van landschappen, hun rol en omvorming.

Door de onverwachte omstandigheden zag Urban, zoals alle andere overheidsdiensten, zich genoopt om zijn organisatie en procedures volledig om te gooien.

Overigens wil ik bij deze gelegenheid alle medewerkers van ons bestuur bedanken

voor hun welwillendheid, hun solidariteit, hun aanpassingsvermogen en hun professionalisme die zij bij de aanpassing van onze dienstverlening aan de dag hebben gelegd. Zij hebben het voor elkaar gekregen dat onze dienstverlening ononderbroken kon doorlopen.

Met dit jaarverslag kunnen we een aantal opmerkelijke feiten en projecten die treffend waren voor 2019, in de kijker zetten. We richten tevens onze blik naar de komende jaren en laten u een glimp opvangen van een aantal doelstellingen waar onze teams naartoe zullen werken.

urban.brussels

2018 was op heel wat vlakken een belangrijk jaar voor Urban, en 2019 moet daar niet voor onderdoen. Ons bestuur is jong, en dus sleutelen we verder aan de verbetering van onze interne organisatie en onze diensten en praktijken. Er staan ons nog talrijke uitdagingen te wachten en de projecten worden gestaag voortgezet.

Een heel jaar lang hebben onze teams de veranderingen in onze organisatorische structuur en onze kernactiviteiten vastberaden in goede banen geleid, zonder de doeltreffendheid van onze kersverse overheidsdienst uit het oog te verliezen, want deze is absoluut noodzakelijk voor de ruimtelijke ontwikkeling van het gewest. De evolutie van de interne organisatie, de uitbreiding van de teams, het beheer van de werkprocessen, de invoering van nieuwe werkmethodes en de voortzetting van de administratieve vereenvoudiging hebben allemaal een invloed op de kwaliteit van de diensten die we aan het publiek en onze partners verstrekken.

Daarnaast zijn de projecten en werkgroepen die in het kader van onze kernactiviteiten worden opgezet, voortdurend in evolutie: hulpmiddelen

worden op punt gesteld, samenwerkingsverbanden worden duurzaam en kennis wordt verder uitgewisseld.

In dit document maken we eveneens de balans op van de ontwikkeling van Urban aan de hand van de voornaamste cijfers van het jaar 2019, en vergelijken die met de gegevens van het jaar ervoor.

2019 stond onder meer in het teken van de hervorming van het Brussels Wetboek van Ruimtelijke Ordening (BWRO), waarvoor dan ook een aanzienlijk deel van onze teams werd ingezet, zonder onderscheid in materie.

De komende jaren zullen onze diensten verder worden gedigitaliseerd, wat ons in staat zal stellen nog beter te presteren teneinde aan de behoeften van onze burgers en partners tegemoet te komen.

Urban zal dan ook verder blijven focussen op de ontwikkeling van diensten met transversale bevoegdheden, binnen een dynamische manier van werken die meer en meer in onze organisatie verweven is geraakt.

We bestaan nu drie jaar en ons bestuur draait op volle toeren. We blijven ons verbeteren: het aanpassingsvermogen van onze teams en de

modernisering van onze diensten geven hier blijk van. Tegelijk zijn we klaar voor de uitdagingen die zich aan ons stellen.

Graag wil ik al onze teams van harte bedanken voor hun werk en de dagelijkse bevoegdheid waarmee ze de aan hen toevertrouwde opdrachten uitvoeren.

De deskundigheid en het gezamenlijke werk van al onze medewerkers maken dat elke uitdaging, ongeacht of deze reeds werd aangegaan of nog moet worden aangegaan, wordt gerealiseerd.

Veel leesplezier.

Bety Waknine
directeur-generaal

01 nieuw, 2019 uitdagingen aan de nieuwe bwro, 2019

Naast verschillende andere grote projecten werd het 2019 van Urban vooral gekenmerkt door de hervorming van het Brussels Wetboek van Ruimtelijke Ordening (BWRO).

De voltooiing van dit gigantische werk is mogelijk geweest dankzij de enorme inspanningen van de teams die zich hierop hebben toegelegd.

Het gaat om een transversale uitdaging, die betrekking heeft op het merendeel van de materies van Urban. Tegelijk is het een ambitieuze hervorming die menig aspect van de ruimtelijke ontwikkeling raakt, zoals de procedures voor een stedenbouwkundige vergunning en/of een milieuvergunning, de effectenbeoordeling, het erfgoed, stedenbouwkundige inbreuken.

Deze aanpassingen werden doorgevoerd met als doel de stedenbouwkundige regels en procedures in het Brusselse gewest te vereenvoudigen, stroomlijnen en harmoniseren.

2018 was belangrijk voor de voorbereiding van dit omvangrijke werk en 2020 wordt de vuurproef voor deze veranderingen, waarna ze zullen worden geëvalueerd.

inwerkingtreding

Op 4 april 2019 heeft het Brusselse parlement zijn goedkeuring gehecht aan een ordonnantie tot wijziging van de ordonnantie van 30 november 2017 tot hervorming van het Brussels Wetboek van Ruimtelijke Ordening (BWRO) en de ordonnantie van 5 juni 1997 betreffende de milieuvergunningen (OMV) en tot wijziging van aanverwante wetgevingen.

Deze nieuwe ordonnantie heeft ervoor gezorgd dat de inwerkingtreding van de hervorming van het BWRO naar 1 september 2019 werd uitgesteld voor de meeste bepalingen die anders op 20 april 2019 van kracht hadden moeten worden.

De bepalingen met betrekking tot de bijlagen A en B van het BWRO en met betrekking tot de inrichtingen van klasse 1A en 1B die door de OMV bedoeld worden, zijn echter op 20 april 2019 in werking getreden:

- artikel 232 tot wijziging van bijlage A van het BWRO;
- artikel 233 tot wijziging van bijlage B van het BWRO;
- artikel 299 tot wijziging van artikel 62 van de OMV en
- artikel 337 tot wijziging van bijlage I van de ordonnantie van 22 april 1999 tot vaststelling van de ingedeelde inrichtingen van klasse 1A van de ordonnantie van 5 juni 1997 betreffende de milieuvergunningen.

Sinds 1 september 2019 zijn dus de volgende nieuwe bepalingen van kracht:

- Handelingen en werken, onderworpen aan een stedenbouwkundige vergunning;
- Stedenbouwkundige lasten;
- De vervallenverklaring en de verlenging van de vergunningen;
- De wijzigingsvergunning en de regularisatievergunning;
- De verkavelingsvergunning;
- De bevoegde overheden, de gemachtigde ambtenaar die over meer bevoegdheden beschikt;
- Het onderzoek van de aanvragen, de bijbehorende termijnen en de invoering van de verplichte termijnen voor hun behandeling;
- De tussenkomst van de bouwmeester;
- De invoering van een systeem van automatische aanhangigmaking bij de gemachtigde ambtenaar in geval van een tekortkoming vanwege de gemeente;
- Het instellen van een beroepsprocedure bij de regering en de behandelingstermijnen ervan.

Ten slotte werd deze hervorming te baat genomen om bepaalde Europese richtlijnen in onze Brusselse stedenbouwkundige en milieuwetgeving om te zetten.

In het kader van de hervorming werden de besluiten van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering in uitvoering van deze nieuwe bepalingen van het BWRO uiteraard goedgekeurd.

informatie en opleidingen

Urban heeft in 2019 een reeks opleidingen en informatiesessies georganiseerd met de bedoeling zijn personeelsleden, de gemeenten en het publiek te informeren over de wijzigingen van het BWRO.

Urban heeft een beroep gedaan op de Gewestelijke School voor Openbaar Bestuur (GSOB) om een programma van specifieke opleidingen voor de gemeenten te organiseren en aan te bieden. Urban heeft daarnaast andere opleidingen ingericht voor medewerkers van gewestelijke en gemeentelijke overheden. Ook voor het grote publiek werden infosessies georganiseerd. Het Centrum voor Informatica voor het Brusselse Gewest (CIBG) heeft met het oog op de inwerkingtreding van het BWRO bovendien opleidingen over de wijzigingen in NOVA 5 verstrekt.

Verder heeft Urban op de website van het gewest die gewijd is aan stedenbouw, de recentste besluiten die in het Belgisch Staatsblad zijn verschenen, geplaatst met de bedoeling te informeren. Hiervoor werden gecoördineerde versies van het BWRO gemaakt die online kunnen worden geraadpleegd. Ook werden de powerpointvoorstellingen van de verschillende opleidingen ter beschikking gesteld.

Voor 2020 werken de teams van Urban aan een praktische gids hierover

informatica: aanpassingen en vooruitgang

NOVA, de tool waarmee de vergunningen worden beheerd, werd aangepast, zodat deze afgestemd is op de nieuwe regelgeving die voor de vergunningsaanvragen voortaan met verplichte termijnen werkt. Deze nieuwe versie, die NOVA 5 heet, wordt door het CIBG beheerd en werd op 1 september 2019 in gebruik genomen, zodat de nieuwe procedures m.b.t. de verplichte termijnen kunnen worden toegepast.

Eveneens in het kader van de hervorming van het BWRO heeft de cel IT van Urban het platform share.urban.brussels ontwikkeld, zodat burgers de digitale stukken van hun aanvragen tot stedenbouwkundige vergunning ter beschikking kunnen stellen van de gewest- en gemeentemedewerkers. Dankzij het platform kunnen documenten voor het openbaar onderzoek worden gedownload, wat beantwoordt aan de geldende regelgeving die bepaalt dat openbare onderzoeken online dienen te verschijnen. De tool werd integraal ontworpen met opensourcetechnologieën. Sinds half oktober 2019 wordt deze voor een honderdtal stedenbouwkundige dossiers per week gebruikt.

Op termijn zal dit platform worden vervangen door MyPermit dat ambitie heeft om het volledige proces van het beheer van de vergunning te digitaliseren: vanaf de indiening door de aanvragers tot de toekenning of de weigering van de vergunning door de vergunningverlenende overheden en tevens bij openbare onderzoeken

en overlegcommissies, wanneer de speciale regelen van openbaarmaking van toepassing zijn.

De cel IT van Urban heeft daarnaast de website openpermits.brussels ontworpen. Daarmee worden alle vrij beschikbare data m.b.t. stedenbouwkundige en milieuvergunningen online gezet, ongeacht of het gaat om dossiers die de dag ervoor werden ingediend of vergunningen die al meer dan een eeuw oud zijn. Sinds deze website bestaat, telt ze elke dag gemiddeld 500 bezoekers.

Binnen Urban werd overigens het platform infocobat opgericht. Het doet dienst als vraag-en-antwoordforum, zodat de gemeenten en gewestmedewerkers hun vragen in het kader van de uitvoering van het nieuwe BWRO aan het gewest kunnen stellen en het gewest hierop kan antwoorden. Deze dynamische tool draagt dus bij tot een vlotte communicatie over de geldende wetgeving en de uitvoering van die wetgeving in de praktijk.

gevolgen van de hervorming van het bwro op het gebied van erfgoed

De nieuwe maatregelen inzake erfgoed (monumenten en landschappen) werden eveneens van kracht op 1 september 2019.

De unieke vergunningen, dit zijn vergunningen die volledig of gedeeltelijk betrekking hebben op een beschermd goed (op de bewaarijst genoteerd of waarvoor de procedure tot inschrijving op de bewaarijst loopt), worden door een gemachtigde ambtenaar voor erfgoed behandeld en uitgereikt.

De adviezen die de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen (KCML) in het kader van de behandeling van deze vergunningen verstrekt, zijn steeds dwingend voor de gemachtigde ambtenaar wanneer deze werken aan de beschermde delen van het goed betreffen. Voorwaarde is dat het quorum én twee derde van de stemmen van de aangeduide leden wordt bereikt (en niet meer louter twee derde van de aanwezige leden). Als de KCML voorwaarden in haar adviezen opneemt, dient zij deze duidelijk te formuleren. Op 4 juli 2019 werd het nieuwe toepassingsbesluit betreffende de KCML goedgekeurd teneinde de wijzigingen van het BWRO op te nemen. Het toepassingsbesluit bepaalt bijvoorbeeld dat de directie Cultureel Erfgoed (DCE) de rol van secretariaat op zich neemt.

De hervorming heeft de beschermingsprocedure, voorzien in artikel 222 van het BWRO, veranderd: de aktename door de regering die werd ingevoerd bij de hervorming in

2009, werd afgeschaft. Zelfs als de regering de beschermingsprocedure niet inleidt of niet tot bescherming overgaat, kan zij steeds voorwaarden opleggen aan de uit te reiken vergunningen met de bedoeling bepaalde elementen van het goed in stand te houden of op te waarderen. Deze voorwaarden blijven 5 jaar geldig.

De aanvragen tot bescherming of inschrijving van een goed op de bewaarlijst moeten, net als de voorstellen van de KCML, omstandiger worden gemotiveerd. Er moet tevens een uitgebreider dossier worden opgemaakt waarin onder meer informatie is terug te vinden over het huidige gebruik, hoe het is onderhouden, of er een vastgoedproject bestaat enz.

Ook voor de beschermingsprocedures werden er nieuwe verplichte termijnen ingevoerd. Gezien de gevolgen voor de eigenaars (tijdens de beschermingsprocedure wordt de behandeling van vergunningen immers opgeschort) kan elke betrokkene voortaan een herinnering naar de regering sturen wanneer deze geen beslissing genomen heeft binnen de 60 dagen, te rekenen (1) vanaf het ontvangstbewijs van het volledige dossier indien het voorstel van de KCML uitgaat, of (2) vanaf de ontvangst van het advies van de KCML indien deze een advies uitgebracht heeft, of (3) vanaf het verstrijken van de termijn waarover de KCML beschikt om haar advies uit te brengen, indien ze geen advies uitgebracht heeft binnen de 45 dagen na de ontvangst van de aanvraag.

Deze herinnering vormt voor de regering het startschot van een nieuwe termijn van 30 dagen om een beslissing te nemen op straffe van nietigheid van de beschermingsaanvraag.

gevolgen van de hervorming van het bwro voor stedenbouwkundige inbreuken

Dankzij het nieuwe BWRO werden twee doelstellingen gerealiseerd die al enige tijd behoorden tot de beleidslijnen m.b.t. administratieve boetes in het kader van stedenbouwkundige inbreuken, namelijk:

1. Artikel 300 maakt voortaan een onderscheid tussen enerzijds personen die inbreuken hebben gepleegd en die ze in stand houden, en anderzijds personen die deze inbreuken louter in stand houden. Het spreekt voor zich dat een persoon die op de hoogte is van een stedenbouwkundige inbreuk die hij zelf niet heeft gepleegd, anders zal worden behandeld en, over het algemeen, de gelegenheid zal krijgen om de inbreuk te regulariseren. Het nieuwe artikel 300, 2°/1, bepaalt dat de inbreuk verjaart tien jaar na de datum van ontvangst door de betrokkene van het proces-verbaal dat jegens hem is opgesteld.

2. De sanctionerende ambtenaar legt in de meerderheid van de gevallen een termijn op om een einde te maken aan de stedenbouwkundige inbreuken en kan hierbij al dan niet een eerste schrijf van de maximumboete opleggen naargelang de elementen die doorwegen in het dossier.

Deze praktijk wordt nu duidelijker beschreven dan voordien in artikel 313/5, 4°, en maakt bovendien duidelijk wat het echte doel van de administratieve sanctie is: fungeren als hefboom om de inbreuk te beëindigen.

urban.brussels (Urban) is een overheidsinstelling die op 7 juli 2017 ontstond toen Brussel Stedenbouw & Erfgoed een autonome gewestelijke overheidsdienst werd. De naam ‘urban.brussels’ werd vanaf 2018 ingevoerd.

Samen met al zijn medewerkers voert Urban het gewestelijke beleid uit met betrekking tot stedenbouw, cultureel erfgoed en stedelijke herwaardering.

Urban wil dus de ruimtelijke ontwikkeling van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest op duurzame, evenwichtige en coherente wijze ondersteunen. Daarnaast vervult Urban een kernrol in de sensibilisering van de burger en richt het zijn acties en zijn boodschappen op het kwaliteitsonderzoek inzake architectuur, stedenbouw, stadsvernieuwing en culturele erfgoed, ongeacht uit welke periode.

Urban steunt hierbij op een aanzienlijke interne deskundigheid, met name op het vlak van architectuur, geschiedenis, documentatie en regelgeving, opdat het bestuur zo goed mogelijk de verwachtingen van burgers en gebruikers kan inlossen.

Urban voert deze opdrachten uit via de algemene directie en zijn zes directies:

- 1. **directie Stedenbouw**
- 2. **directie Cultureel Erfgoed**
- 3. **directie Stadsvernieuwing**
- 4. **directie Juridische Zaken**
- 5. **directie Kennis & Communicatie**
- 6. **directie Personeel & Organisatie**

Urban verzorgt het secretariaat van drie onafhankelijke organen: de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen, het Stedenbouwkundig College en het Milieucollege.

opdrachten

1.

de uitvoering van het gewestelijke beleid voor de vrijwaring van het (onroerende, roerende en immateriële) culturele erfgoed, in overeenstemming met het BWRO en zijn

uitvoeringsbesluiten en met de nieuwe ordonnantie van 25 april 2019 betreffende het roerend en immaterieel cultureel erfgoed van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest;

Urban speelt een sleutelrol in de vrijwaring, het behoud, de integratie en de instandhouding

van ons gewestelijke culturele erfgoed. Teneinde dit erfgoed op te waarderen en een duurzaam karakter te verlenen legt Urban zich ook toe op het identificeren, bestuderen en onderzoeken van dit erfgoed, en wordt het publiek geïnformeerd, ondersteund en begeleid.

2.

de uitvoering van het gewestelijke beleid voor stedenbouw (met inbegrip van het voorkeurecht), in overeenstemming met het BWRO en zijn uitvoeringsbesluiten;

Urban draagt proactief bij tot de verbetering van de architecturale kwaliteit in Brussel door onder meer stedenbouwkundige vergunningen te behandelen, uit te reiken en te verlengen, rekening houdend met de regelgeving en de goede plaatselijke aanleg.

3.

de administratieve taken die horen bij de bevoegdheden die de gewestregering uitoefent in het kader van de:

- ordonnantie van 6 oktober 2016 houdende organisatie van de stedelijke herwaardering en haar uitvoeringsbesluiten;

- ordonnantie van 17 juli 2003 houdende de Brusselse Huisvestingscode en volgende uitvoeringsbesluiten ervan;

- het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 23 oktober 2007 betreffende de toekenning van premies voor de renovatie van het woonmilieu;
- het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 2 mei 2002 betreffende de toekenning van premies voor de verfraaiing van gevels.

Urban streeft ernaar ieders levenskwaliteit duurzaam te verbeteren door te gaan voor een actieve stadsontwikkeling waarbij onder andere de strijd tegen stadskankers wordt gevoerd, de sociale cohesie versterkt en het stadsweefsel hersteld.

4.

juridisch advies in zijn vakgebieden.

Tot slot verzet Urban heel wat werk op het vlak van juridisch advies, interne en externe juridische ondersteuning en de opvolging

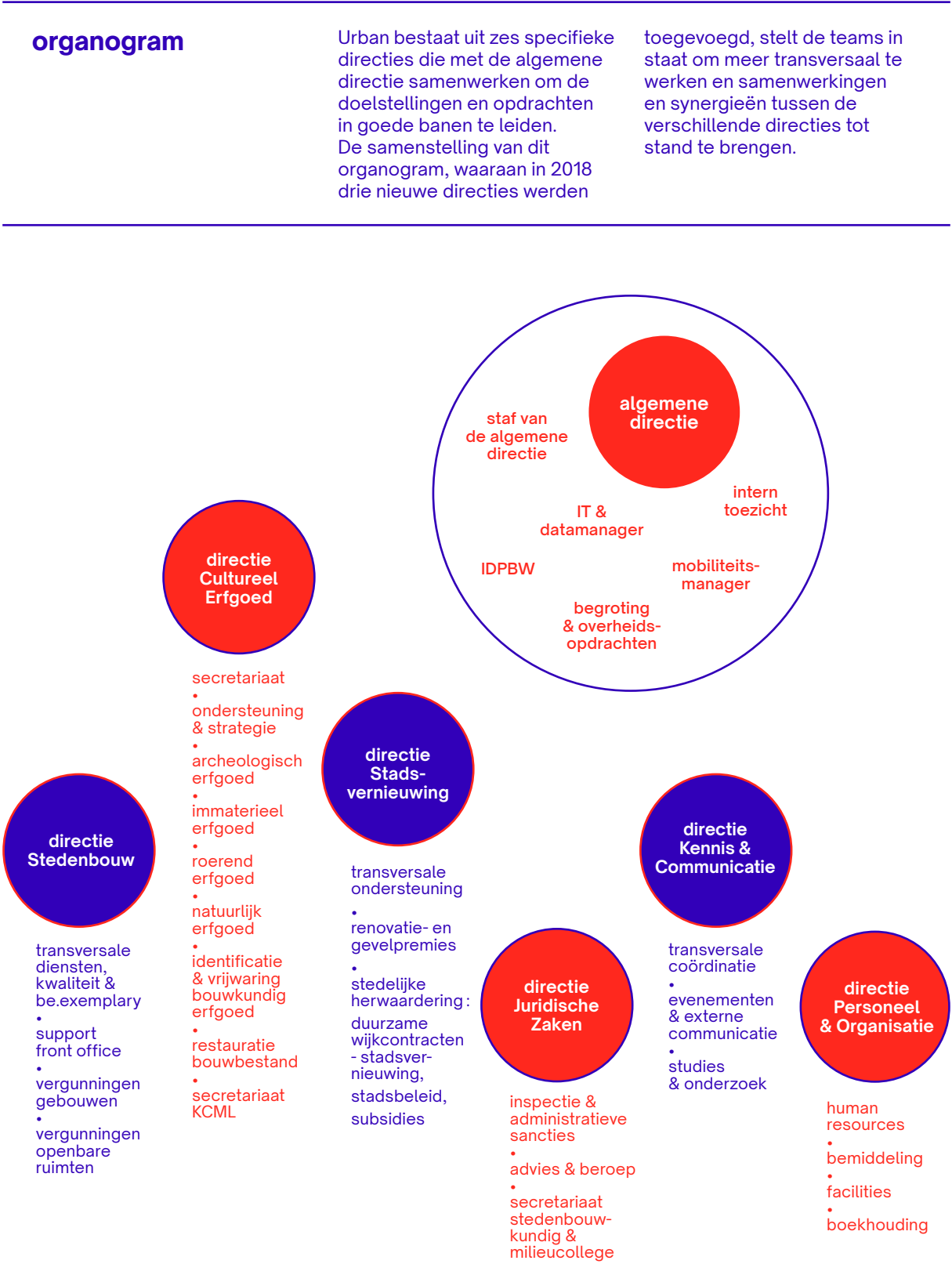
van geschillen in materies die tot zijn bevoegdheden behoren, zowel in de strijd tegen stedenbouwkundige en erfgoedinbreuken als in de behandeling van beroepsprocedures. Urban wil dus als proactief juridisch expert in stedenbouw, cultureel erfgoed en stadsherwaardering fungeren.

Urban werd nog maar recent opgericht en is volop bezig een identiteit te ontwikkelen en een nieuw imago op te bouwen.

Voor de medewerkers van Urban was 2019 een jaar waarin ze verder in hun vakgebied konden evolueren en zich tegelijk de veranderingen in de organisatorische structuur konden eigen maken. 2019 was ook het jaar dat de teams verder werden uitgebreid. Er werd een nieuw organogram uitgewerkt dat geleidelijk verder wordt aangevuld. Alle medewerkers konden dit jaar helemaal wennen aan de nieuwe lokalen waar ze eind 2018 zijn ingetrokken.

In het kader van de evolutie van zijn diensten heeft Urban heel wat inspanningen geleverd om zijn werkprocessen te finetunen en de nieuwe directies te structureren. Iedereen heeft actief meegewerkt om burgers en partners de antwoorden, oplossingen en diensten te verschaffen die aan hun verwachtingen voldoen.

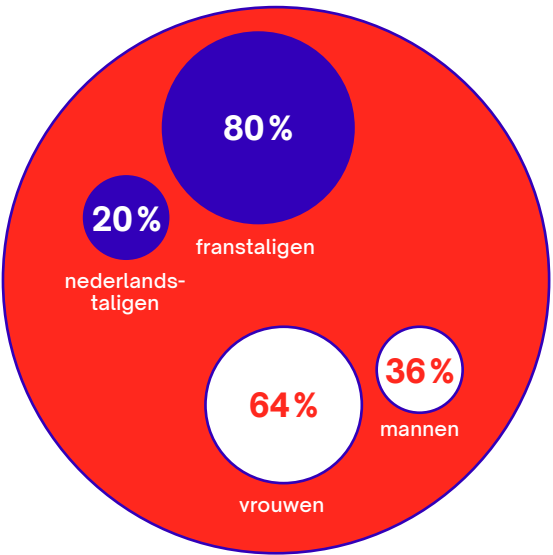
organisatie

teams

Ook dit jaar heeft het departement Human Resources er een prioriteit van gemaakt om de teams uit te breiden. In dit verband heeft het zowel contractuele als statutaire personeelsleden aangeworven. Verder heeft dit departement de organisatorische structuur van Urban nog versterkt door voor elke trap van de hiërarchie twee reeksen bevorderingen (23 bevorderingen) te organiseren.

Tegelijk bleef het alle medewerkers specifieke opleidingen aanbieden. Via een dienstencontract (SLA) met de GOB hadden de medewerkers van Urban in 2019 nog steeds de mogelijkheid om een beroep te doen op de hele GOB-opleidingencatalogus.

nieuwe medewerkers	personeels-leden op 31.12.2019	kader voorzien in het personeelsplan
18	258	322 medewerkers

invullingsgraad

personeelsplan 2017	personeelsplan 2019
88 %	78 %

goedkeuring van het personeelsplan 2019

In 2019 heeft Urban voortgewerkt op basis van het personeelsplan van 2017, ondanks de overgeërfde nieuwe opdrachten. Na twee werkjaren als autonome gewestelijke overheidsdienst bleek het noodzakelijk om de extra personeelsbehoeften te bepalen om efficiënt te kunnen voortwerken en de uitdaging van de uitvoering van het nieuwe BWRO tot een goed einde te brengen. De regering heeft het personeelsplan 2019 op 5 december 2019 goedgekeurd.

122

vrijwillige beroepsopleidingen werden er gevolgd, naast de standaardopleidingen uit de opleidingencatalogus

de directies in de praktijk

De verwezenlijking van de verschillende opdrachten van Urban is mogelijk dankzij het werk binnen maar ook tussen de directies, die trouwens zijn samengesteld uit teams die proactief, competent en deskundig optreden in hun respectieve bevoegdheden.

Elk van hen levert een wezenlijke bijdrage aan de voltooiing van de talrijke projecten en werkzaamheden van Urban en streeft ernaar Urban tot een efficiënte overheidsdienst met een voorbeeldkarakter uit te bouwen en tot een onmiskenbaar deskundigheids- en referentiecentrum inzake de ontwikkeling van het gewest te ontwikkelen.

De directie Stedenbouw (DS) heeft als doel proactief bij te dragen tot de verbetering van de architecturale kwaliteit en de leefomstandigheden in Brussel door onder meer stedenbouwkundige vergunningen te behandelen, uit te reiken en te verlengen, rekening houdend met de regelgeving en de goede plaatselijke aanleg.

Deze doelstelling kadert in het Brussels Wetboek van Ruimtelijke Ordening (BWRO) en bevordert de ontwikkeling en inrichting van het grondgebied van het gewest om op een duurzame manier te voldoen aan de sociale, economische, erfgoed- en milieubehoeften van de gemeenschap.

opdrachten

1.

De behandeling, de afgifte en de verlenging van gewestelijke stedenbouwkundige vergunningen/attesten en verkavelingsvergunningen, en het beheer van de aanhangigmakingen bij de gemachtigde ambtenaar;

2.

De verwerking van de gemeentelijke stedenbouwkundige vergunningen/attesten en verkavelingsvergunningen (in bepaalde gevallen conform advies verstrekken, de afwijkingsaanvragen toekennen of weigeren en de beslissing van het college van burgemeester en schepenen eventueel opschorten);

3.

De behandeling van de milieueffectenrapporten- en studies in verband met de aanvragen tot stedenbouwkundige vergunningen/attesten en verkavelingsvergunningen en met de gewestelijke stedenbouwkundige verordening (GSV), en de opvolging van de effectenstudies in verband met de aanvragen tot milieuvergunning;

4.

De opvolging van de toepassing van de GSV, die het administratieve beleid op het vlak van stedenbouw bepaalt;

5.

Het beheer van de gemeentelijke stedenbouwkundige verordeningen (GemSV's), met bijzondere aandacht voor hun verenigbaarheid met de GSV; de directie werkt hiervoor samen met de directie Juridische Zaken, die de besluiten opstelt waarmee de regering de GemSV's goedkeurt;

6.

Het beheer van de door notarissen aangevraagde verdeling van goederen, van de rooilijnen en van de aanvragen tot schrapping of wijziging van de buurtwegen;

7.

De uitwerking van de gewestelijke richtsnoeren voor het beheer en de behandeling van de dossiers;

8.

Het beheer van de stedenbouwkundige lasten;

9.

De opvolging van de uitbouw van NOVA, een informaticaplatform, beheerd door het CIBG, dat gemeenschappelijk is voor de gemeentelijke en de gewestelijke besturen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, belast met het beheer van de aanvragen tot stedenbouwkundige vergunningen, verkavelings- en milieuvergunningen;

10.

Het beheer, de coördinatie en de opvolging van be.exemplary, de projectoproep rond voorbeeldgebouwen in Brussel, waarmee de directie kwaliteitsvolle stadsontwikkeling wil bevorderen en aanmoedigen teneinde de levenskwaliteit in het Brusselse gewest te vergroten.

Vanuit de vaststelling dat de bouw van nieuwe gebouwen over het algemeen behoeft op het gebied van infrastructuur (bijvoorbeeld wegen, aansluitingen, openbaar vervoer) en sociale voorzieningen (bijvoorbeeld crèches, scholen, ziekenhuizen) meebrengt, heeft de regering beslist om de aanvrager van een vergunning een aantal verplichtingen op te leggen of een last te laten betalen ter financiering van de infrastructuurkosten/-behoeften die uit zijn project voortvloeien. Het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 26 september 2013 betreffende de stedenbouwkundige lasten die opgelegd worden bij de uitreiking

van stedenbouwkundige vergunningen, bepaalt:

- De aard van de stedenbouwkundige lasten die kunnen worden opgelegd wanneer een stedenbouwkundige vergunning wordt uitgereikt;
- De lijst met vergunningen die verplicht aan dergelijke lasten onderworpen zijn en de omvang van deze lasten, evenals de lijst met vergunningen die ervan vrijgesteld zijn;
- De modaliteiten inzake een eventueel voorstel van de lasten door de aanvrager van de vergunning, de modaliteiten betreffende de uitvoering van de lasten en de modaliteiten die er moeten voor zorgen dat de uitvoering gewaarborgd wordt.

De directie Stedenbouw bepaalt op het moment

dat de vergunning wordt afgegeven, hoeveel de lasten bedragen en baseert zich hierbij op het besluit van 26 september 2013. Daarna volgt de cel Boekhouding van de directie Personeel & Organisatie de toepassing van deze stedenbouwkundige lasten op, met name wat betreft de teruggave van deze lasten. Concreet, als de lasten in natura zijn uitgevoerd, zal de cel:

- Nagaan of de vergunninghouder wel degelijk een financiële waarborg bij de bank heeft neergelegd alvorens de werken m.b.t. het voornaamste project aan te vatten;
- Deze waarborg vrijgeven naarmate de werkzaamheden vorderen en de

vergunninghouder de stedenbouwkundige lasten goed uitvoert. Als de lasten in geld worden uitgevoerd, zal de cel:

- Controleren of de vergunninghouder de lasten inderdaad op de rekening van het gewest heeft betaald;
- Het bedrag van de lasten aan de uiteindelijke begunstigde overdragen (een gemeente, een privévereniging of Beliris);
- De regering een ontwerpbesluit houdende de overdracht van de lasten voorleggen;
- De boekhoudkundige handelingen verrichten;
- Toezien op de goede uitvoering van het besluit tot regeling van de overdracht van de lasten.

stedenbouwkundige lasten

in 2019 bedroeg het totaal van de stedenbouwkundige lasten opgelegd in speciën

€ 7.431.102

	toegekende vergunningen	vergunningen onderworpen aan stedenbouwkundige lasten	% van vergunningen onderworpen aan stedenbouwkundige lasten
PFD *	506	38	7,5 %
PFU *	260	6	2,30 %
totaal	766	44	5,74 %

* PFD : een vergunning behandeld door de gemachtigde ambtenaar in de volgende gevallen: aanvragen door een van de publiekrechtelijke personen die met dit doel in een regeringsbesluit opgesomd worden; aanvragen voor werken van openbaar nut die voorkomen op lijst in een regeringsbesluit; aanvragen met betrekking tot een goed dat tot het beschermde

erfgoed behoort; aanvragen met betrekking tot een niet-uitgebate bedrijfsruimte; aanvragen onderworpen aan de voorafgaande effectenevaluatie: effectenverlag of -studie of die deel uitmaakt van een gemengd project (d.w.z. een project waarvoor een milieuvergunning van klasse 1A of 1B vereist is) en alle aanvragen voor verkavelings-

vergunningen. * PFU of unieke vergunning: een vergunning behandeld door de gemachtigde ambtenaar in de volgende gevallen: aanvragen m.b.t. het beschermde erfgoed, d.w.z. een goed dat op de bewaarlust werd geplaatst of waarvan de procedure voor de bescherming of de plaatsing op de bewaarlust momenteel loopt.

De algemene doelstelling van de directie Cultureel Erfgoed (DCE) bestaat erin het roerende en onroerende, evenals het immateriële culturele erfgoed te vrijwaren. Het begrip onroerend cultureel erfgoed verwijst naar het geheel van goederen met een historische, archeologische, artistieke, esthetische, wetenschappelijke, sociale, technische, landschappelijke, stedenbouwkundige of folkloristische waarde,

zonder chronologische beperking. Het gaat om monumenten, gehelen en archeologische vindplaatsen. De directie ijvert ervoor om dit erfgoed in het hedendaagse leven te integreren en in een geschikte omgeving te vrijwaren. Sinds deze bicommunautaire bevoegdheid in 2014 naar het gewest werd overgeheveld, zorgt de DCE ervoor dat het roerende en immateriële culturele erfgoed van gewestelijk belang wordt bewaard.

opdrachten

1.

Inventarissen van het erfgoed opstellen en regelmatig updaten;

2.

De wettelijke vrijwaring van het erfgoed door middel van besluiten tot inschrijving op de bewaarlister en tot bescherming van goederen;

3.

De opvolging van de werken voor het onderhoud, de restauratie of het herstel van het gevrijwaarde erfgoed, vanaf de aanvraag tot stedenbouwkundige vergunning tot het einde van de werkzaamheden en de toekenning van eventuele subsidies;

4.

Archeologische opgravingen uitvoeren en het archeologische erfgoed dat in het gewest blootgelegd wordt, bewaren en opwaarderen. Urban bezit overigens een nieuw archeologisch laboratorium voor de bewaring en de restauratie van alle materiaal dat tijdens

opgravingen in het Brusselse gewest gevonden werd. Het is de bedoeling zo veel mogelijk wetenschappelijke informatie zo lang mogelijk te bewaren en toegankelijk te maken. Geregeld worden tentoonstellingen georganiseerd, onafhankelijk of samen met andere culturele instellingen en musea, waar de resultaten met het grote publiek gedeeld worden;

5.

De medewerking aan de Europese en de internationale projecten om de samenwerking en de uitwisseling van informatie of goede praktijken tussen de landen aan te moedigen;

6.

De bewaring en de opwaardering van de documentaire bronnen van de directie. Bij de verschillende opdrachten van de DCE worden onophoudelijk nieuwe gegevens geproduceerd, waardoor de technische en wetenschappelijke kennis van het gewestelijke erfgoed voortdurend toeneemt;

7.

De medewerking aan het gewestelijke beleid inzake stedenbouw, met name door de adviezen die de DCE in de overlegcommissies uitbrengt over de stedenbouwkundige vergunningen;

8.

De financiële ondersteuning van de instandhoudingswerken aan beschermde goederen, de restauratie van het niet-beschermde kleine erfgoed, preventief archeologisch onderzoek, en van projecten die opgestart of gedragen worden door de vzw's die actief zijn op het vlak van cultureel erfgoed;

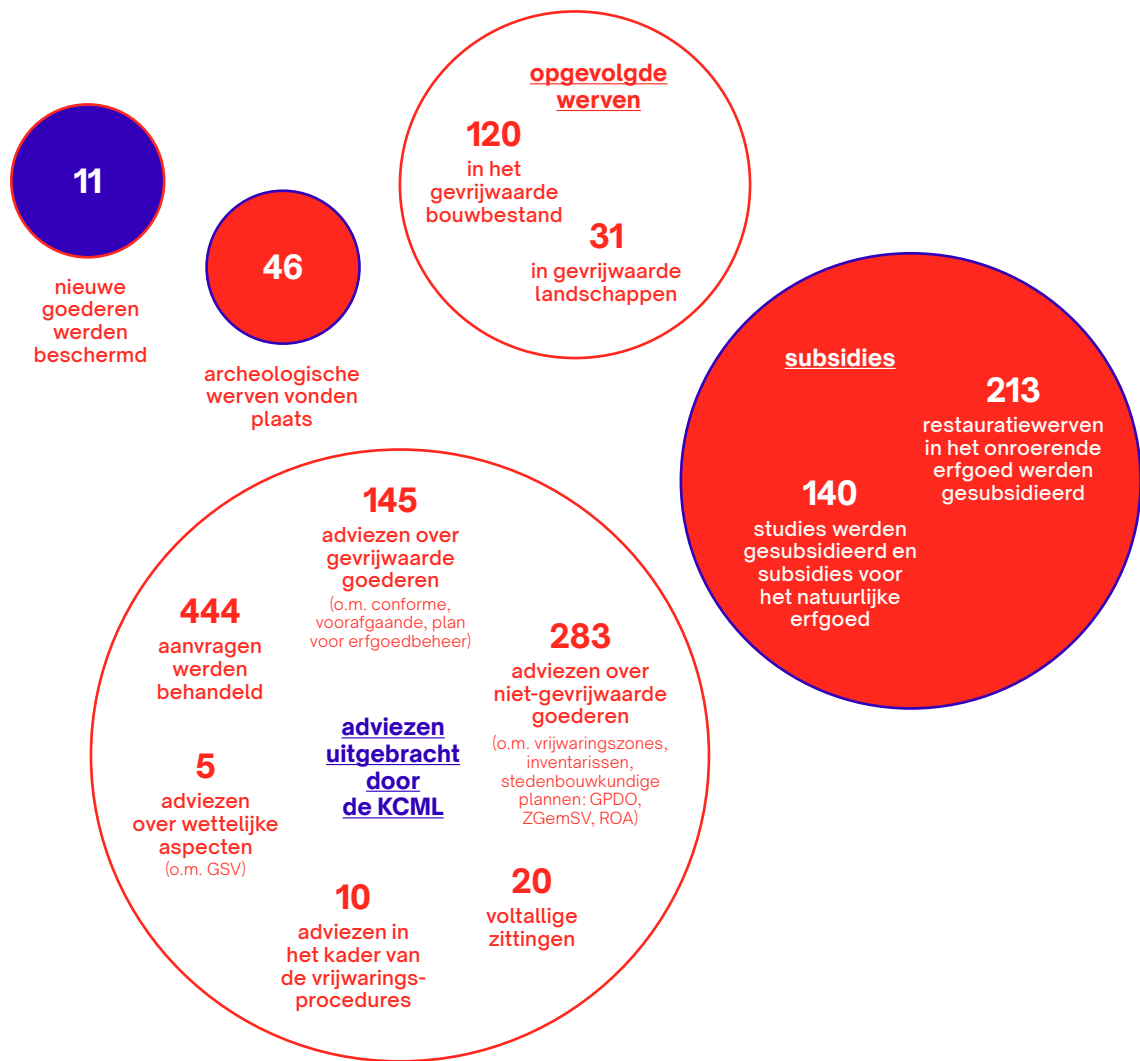
9.

Het secretariaat verzorgen van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen (KCML);

10.

Het brede publiek bewust maken van het erfgoed door het te informeren en tools of nuttige structuren ter beschikking te stellen om het erfgoed te bestuderen en te vrijwaren.

focus 2019

nieuwe bevoegdheden roerend en immaterieel erfgoed

In de loop van 2019 werd een ordonnantie betreffende het roerend en immaterieel cultureel erfgoed goedgekeurd en dat leidde tot een herbepaling van het kader van waaruit het Brusselse gewest deze materies benadert, wat ook nieuwe bevoegdheden voor de directie Cultureel Erfgoed meebracht. Voortaan zal deze directie, samen met de erfgoedgemeenschappen, een beschrijvende

inventaris van het immaterieel erfgoed opstellen en bijhouden. Ook voor het roerende erfgoed gebeurt dit, in samenwerking met het Koninklijk Instituut voor het Kunstpatrimonium (KIK) en de bewarende instellingen (musea, gemeenten, kerkfabrieken). Deze inventarissen hebben niet alleen documentaire waarde, maar zijn ook waardevol op kennis- en bewustmakingsvlak.

Deze werkwijze stelt het Brusselse gewest in staat om vanuit een allesomvattende visie zijn cultureel erfgoed in al zijn verschijningsvormen te bewaren. Het kan praktijken en tradities erkennen als representatief voor het immaterieel erfgoed van het gewest, de meest opmerkelijke culturele goederen vrijwaren als schatten of zelfs een erfgoeddepot uitbouwen om onder meer de archeologische collectie

erin onder te brengen. Globaal genomen congrueert de vrijwaring van het cultureel erfgoed met een internationale context. De directie Cultureel Erfgoed bouwt immers aan een nauwe samenwerking met verschillende buitenlandse netwerken en organisaties en brengt internationale overeenkomsten, charters en wetteksten in de praktijk.

De directie Stadsvernieuwing (DSV) bestrijdt de stadskankers en ijvert voor het herstel van het stadsweefsel. Ze beoogt met andere woorden een actieve stadsontwikkeling en een sterkere sociale samenhang. Zodoende levert ze een duurzame bijdrage aan de verbetering van de

levenskwaliteit van alle Brusselaars, waarbij ze voorrang geeft aan de kwetsbare wijken. De DSV streeft naar synergie met alle actoren die betrokken zijn bij de uitvoering van haar programma's voor stedelijke herwaardering.

opdrachten

1.

De opvolging van de duurzame wijkcontracten (DWC's), programma's ter ondersteuning van de vastgoedoperaties met betrekking tot woningen, buurtinfrastructuur, en handels- en productieruimtes. Daarnaast spelen de DWC's een rol bij operaties die de openbare ruimte moeten herdefiniëren en bij acties ter bevordering van sociaal-economische herwaardering en van de milieutechnische kwaliteit van een wijk.

De DWC's worden uitgevoerd in een prioritair interventiegebied, de zogenaamde 'zone voor stedelijke herwaardering' (ZSH). Aan de hand van deze beproefde participatietool worden de bewoners, de verenigingen en de gemeenten nauw bij de verschillende projecten van elk programma betrokken.

2.

De sturing van de stadsvernieuwingscontracten (SVC's), nieuwe programma's voor stedelijke herwaardering die de nadruk leggen op de openbare ruimte en het stedelijke netwerk.

Aangezien de SVC's gekoppeld zijn aan de ZSH, gelden de beperkingen van de bestaande

tools niet langer en kan bijvoorbeeld ingegrepen worden op zones die zich over meerdere gemeenten uitstrekken. Ze sturen aan op een betere samenhang tussen de verschillende stadszones en op de vervaging van de breuken tussen bepaalde stadsgebieden. Ze combineren operaties van stedelijke herwaardering op het vlak van vastgoed en openbare ruimtes en operaties met een sociaal-economische en een milieugerichte intentie. Zodoende worden de gemeenten en uiteenlopende gewestelijke operatoren gemobiliseerd.

3.

De opvolging van het Stadsbeleid volgens twee pijlers:

- **Pijler 1: ruimtelijke ordening**

(samenvoeging van bestaande oude, gewestelijke bepalingen inzake leegstaande en alleenstaande gebouwen)

Bestrijdt het onveiligheidsgevoel, gecreëerd door leegstaande, ongezonde en onaangepaste gebouwen en door verwaarloosde openbare ruimtes in de stadsomgeving. Deze doelstelling wordt nagestreefd via vastgoedoperaties, of snelle interventies tegen de

verloedering van de openbare ruimte, die incidenteel zijn en dus buiten elk programma om plaatsvinden over het volledige grondgebied van het Brusselse gewest.

- **Pijler 2: wijkontwikkeling**

De wijkontwikkeling bestrijdt het onveiligheidsgevoel door de verbetering van de kwaliteit en de leefomgeving van de meest achtergestelde buurten. Enerzijds via de herinrichting van de openbare ruimtes, anderzijds via de infrastructuurontwikkeling om cultuur en sport - als gunstige omgangssferen voor maatschappelijke samenhang - te versterken.

Deze pijler 2 garandeert tegelijk een beter samenlevingsgevoel, want hij verzacht het maatschappelijke en het ruimtelijke dualisme van de wijken. De strijd tegen de achterstelling wordt aangebonden: de kwetsbaarste doelgroepen worden opgevangen en begeleid, alsook socio-professioneel ingeschakeld in toekomstgerichte sectoren. De pijler stimuleert bovendien de ontwikkeling van specifieke openbare woningen voor bepaalde segmenten van de bevolking. Pijler 2 wordt gestuurd door jarenprogramma's en is gekoppeld aan de zone voor stedelijke herwaardering (ZSH).

4.

De toekenning van de premie voor de renovatie van het woonmilieu en van de premies voor de gevelverfraaiing.

5.

Het toezicht op de naleving van de verplichtingen bij de overdracht van zakelijke rechten en de verhuur van commerciële en productieruimtes, collectieve infrastructuren en voorzieningen.

6.

Het financiële beheer van operaties van stadsvernieuwing door citydev.brussels.

7.

De opvolging van de regelgeving rond het voorkeepsrecht.

8.

De ondersteuning en begeleiding van het verenigingsleven: Réseau Habitat, Homegrade, Zinneke parade enz.

vereffende subsidies

DWC
€32.627.000

SVC
€792.569

Stadsbeleid
pijler 1
€1.303.933

Stadsbeleid
pijler 2
€8.427.582

de premies: een balans

Voor de premies voor de renovatie van het woonmilieu is het aantal nieuwe premieaanvragen met **406** toegenomen. Voor de verfraaiing van gevels waren er **42** premieaanvragen meer. De premiebudgetten van 2019 werden volledig gespendeerd en voor de premies voor de renovatie van het woonmilieu werden de budgetten zelfs met **€700.000** opgetrokken.

Het departement dat zich bezighoudt met de premies kon de behandelingstermijn van de dossiers voor en na werkzaamheden verbeteren waardoor het beheer van de dossiers in 2020 volledig up-to-date zal zijn.

In 2019 werd de wetgeving rond de premies grondig overdacht en herschreven met de bedoeling deze te hervormen.

premies

- renovatie van het woonmilieu **1.891** nieuwe dossiers ingediend en behandeld
- gevelverfraaiing **463** nieuwe dossiers ingediend en behandeld

citydev.brussels

Het budget voor renovatieprojecten toevertrouwd aan citydev.brussels steeg van €14.737.433 in 2018 naar **€35.462.029** in 2019.

voorkeepsrecht

- 3** nieuwe voorkeepsperiodes goedgekeurd in 2019:
- Weststation – Delhaize (Anderlecht en Sint-Jans-Molenbeek);
 - Stephenson (de stad Brussel en Schaarbeek);
 - Brabantwijk – Noord – Sint-Lazarus (Sint-Joost-ten-Node).

ondersteuning en begeleiding van het verenigingsleven

- subsidies van **€1.330.000** aan de 9 verenigingen van het Netwerk Wonen;
- subsidies van **€1.024.018** aan Homegrade voor de informatieopdracht inzake stadsvernieuwing.

Alle juridische materies, van geschil tot advies, en zelfs de strijd tegen stedenbouwkundige en erfgoedinbreuken en de behandeling van beroepsprocedures worden bij Urban binnen

één operationele directie behandeld, de directie Juridische Zaken (DJZ). Dankzij de DJZ werkt Urban proactief wat juridisch advies betreft.

opdrachten

1.

IAS, het departement Inspectie en Administratieve Sancties, controleert en beheert de administratieve sancties

teneinde inbreuken op de in het gewest voor stedenbouw en erfgoed geldende wetgeving op het spoor te komen, te bestraffen en te doen ophouden. De voornaamste inbreuken betreffen de uitvoering van werken zonder voorafgaande bouwvergunning of van werken die van de vergunning afwijken.

Het kan hier gaan over bestemmingswijzigingen en de opsplitsing van gebouwen in meerdere eenheden, de bouw van bijgebouwen, of het vellen van bomen en de aanleg van achteruitbouwstroken als parking.

In het kader van deze opdracht moeten de volgende taken worden vervuld:

- Inspecties ter plaatse door de controleur, onder meer naar aanleiding van de afgifte of weigering van een stedenbouwkundige vergunning, naar aanleiding van een melding, op eigen initiatief als een overtreding vermoed wordt;
- De eventuele stopzetting van de werken en de verzegeling van het goed in overtreding;
- De opstelling van het proces-verbaal van overtreding;

- De systematische toepassing van aangepaste administratieve sanctieprocedures in de dossiers waarin het parket afziet van strafvervolgning, door een boete op te leggen (van €250 tot €100.000, naargelang de ernst en het aantal overtredingen) en door maatregelen op te leggen om een einde te maken aan de overtreding (de betaling van de boete neemt de verplichting om een einde te maken aan de overtreding niet weg).

2.

Het departement Advies en Beroep (DAB) staat in voor de interne en externe juridische ondersteuning en de behandeling van beroepsdossiers, wat erop neerkomt dat deze afdeling de vele opdrachten hieronder vervult:

- De behandeling - voor de Brusselse Hoofdstedelijke Regering - van de beroepen, ingediend tegen de beslissingen van de overheden van eerste aanleg (gemeente of gemachtigde ambtenaar) tot toekenning of weigering van een stedenbouwkundige vergunning;
- De behandeling van de beroepen, ingediend tegen de beslissingen van de sanctionerende ambtenaar met betrekking tot stedenbouwkundige inbreuken;

- De opvolging, bij de advocaten van het gewest, van het geschil voor de Raad van State of voor de rechtbanken met betrekking tot de materies die tot de bevoegdheden van Urban behoren;
- De opstelling van ontwerpen van ordonnanties en van besluiten: BWRO, uitvoeringsbesluiten van het BWRO, GSV, goedkeuring van de ontwerpen van gemeentelijke stedenbouwkundige verordeningen (GemSV, ZGemSV en de specifieke GemSV-), verklarende omzendbrieven, omzetting van de Europese richtlijnen enz.;
- Juridisch advies over de materies (die nauw samenhangen met die) waarmee Urban belast wordt. In dit kader doet het departement juridisch onderzoek, analyseert en verspreidt het de interne en gerechtelijke jurisprudentie, verstrekt het advies en levert het juridische analyses aan de medewerkers van Urban. Het brengt ook advies uit over uiteenlopende regelgevende projecten (zoals gemeentelijke stedenbouw, vereenvoudiging, planning) en beantwoordt de juridische vragen van het ministeriële voogdijkabinet (parlementaire vragen, groene nota's ...);

focus 2019

secretariaat van het Stedenbouwkundig College

- De opvolging en de analyse van de nieuwe regelgeving die in het Staatsblad verschijnt, de inwerkingtreding en de interne en externe verspreiding ervan;
- De opstelling van de bestelbonnen en van het bestek van de overheidsopdrachten voor juridische diensten, meer bepaald met het oog op de juridische vertegenwoordiging van Urban;
- De juridische vertegenwoordiging van Urban bij de Europese instellingen (Brussels International).

3.

Secretariaat van het Stedenbouwkundig College en van het Milieucollege

• Secretariaat van het Stedenbouwkundig College

Het Stedenbouwkundig College is een bestuurlijk beroepsorgaan op het vlak van stedenbouw, in het leven geroepen door de ordonnantie van 29 augustus 1991 houdende organisatie van de planning en de stedenbouw. Het is samengesteld uit onafhankelijke deskundigen (juristen, architecten, kunsthistorici, archeologen ...) en wordt voorgezeten door een

secretariaat van het Milieucollege

magistraat. Het secretariaat van het College wordt verzorgd door medewerkers van de DJZ van Urban, die het College ondersteunen bij de behandeling van de beroepen, ingediend tegen beslissingen van het college van burgemeester en schepenen of van de gemachtigde ambtenaar inzake stedenbouwkundige vergunningen/attesten of verkavelingsvergunningen. Het Stedenbouwkundig College moet in elk beroep een advies uitbrengen, bestemd voor de regering, die vervolgens de eindbeslissing neemt in de vorm van een besluit. Bij het uitblijven van een regeringsuitspraak binnen de termijn en na aanmaning geldt het advies van het Stedenbouwkundig College als beslissing. In tegenstelling tot het beroep inzake milieu kunnen derden geen beroep inzake stedenbouw instellen.

• Secretariaat van het Milieucollege

Ook het secretariaat van het Milieucollege maakt deel uit van Urban. Dit College is een bestuurlijk beroepsorgaan inzake milieu, samengesteld uit onafhankelijke, door de regering benoemde deskundigen. Zijn oorspronkelijke bevoegdheden

werden bepaald in de ordonnantie van 30 juli 1992 betreffende de milieuvergunning, maar in de loop der jaren werden andere gewestelijke regelgevingen hieraan toegevoegd. Vandaar dat het Milieucollege vandaag bevoegd is voor bestuurlijke beroepen binnen een breed gamma van beslissingen van Leefmilieu Brussel, de gemeenten, Net Brussel of de milieuminister: beslissingen tot toekenning of weigering van milieuvergunningen of -attesten, administratieve boetes inzake leefmilieu, bevelen tot stopzetting van activiteiten wegens milieuredenen, beslissingen inzake het beheer van de bodemverontreiniging, beslissingen gekoppeld aan de natuurbescherming en aan het natuurbehoud, octrooien, weigeringen of schorsingen van erkenningen en registraties in verband met het milieu ... Personeelsleden van de DJZ nemen het secretariaat van het Milieucollege voor hun rekening. Dit secretariaat zorgt voor de administratieve en technische ondersteuning van het Milieucollege bij de behandeling van administratieve beroepen die bij hem worden ingediend.

De directie Kennis & Communicatie (DKC) is een transversale directie die Urban naar voren wil schuiven als expertise- en referentiecentrum dat bovendien fungeert als draaischijf voor internationale uitwisseling over stedenbouw en architectuur van gisteren, vandaag en morgen,

en op die manier kwaliteit in deze domeinen wil bevorderen. De DKC zet een hele reeks culturele acties op die er allemaal op gericht zijn om een hedendaagse kijk op architectuur en erfgoed te promoten.

De DKC beheert, ontwikkelt en coördineert verschillende tools en programma's, waaronder:

opdrachten

1.

Burgers, het grote publiek en professionals wegwijs maken en helpen aan de hand van publicaties, brochures, websites, sociale netwerken, nieuwsbrieven en zo al meer, wanneer zij in aanraking komen met stedenbouw, erfgoed, de verbetering van het woonmilieu;

2.

Het grote publiek bewust maken van architectuur, erfgoed, stedenbouw door het te leren kijken naar het erfgoed en de stad, het landschap, de architectuur en het design van vandaag;

3.

De door Urban behandelde materie ontwikkelen en verspreiden door de interne kennis en gegevens aan te wenden en door externe deskundigen uit te nodigen, maar ook via publicaties, tentoonstellingen, conferenties, symposia, colloquia, studiedagen, workshops, opleidingen enz.;

4.

Het imago van het gewest versterken door de aandacht te vestigen op de resultaten en de realisaties die tot voorbeeld strekken op het gebied van restauraties en hedendaagse uitvoeringen;

5.

Acties van het verenigingsleven met facultatieve subsidies ondersteunen door de aanvragen in ontvangst te nemen, de geschiktheid van elk project te onderzoeken en via de deelname aan begeleidingscomités op te volgen;

6.

Via het documentatiecentrum kennis- en analysemiddelen over Brussel ontwikkelen zodat wetenschappelijke en technische informatie over architectuur en erfgoed met het publiek kan worden gedeeld;

7.

De opgestelde en verzamelde documentatie rond de functies van Urban beheren door een collectie archieven, werken, studies, foto's, plannen, kaarten enz. samen te stellen;

8.

Het werk dat intern door de teams van Urban wordt verricht, in de verf zetten door ruchtbaarheid te geven aan hun kernactiviteiten, deskundigheid en resultaten;

9.

Voor studies of onderzoekswerk geregeld samenwerken met deskundigen, onderzoekers of universiteiten en geavanceerde wetenschappelijke gegevens voor iedereen ter beschikking stellen;

10.

Het imago van de organisatie uitbouwen en hoog houden door middel van haar externe communicatie: een sterk en herkenbaar logo, verzorgd grafisch ontwerp, esthetische samenhang tussen alle communicatiehulpmiddelen enz.;

11.

Ervoor zorgen dat Urban aanwezig is op de verschillende salons en beurzen, zoals Batibouw, de MIPIM (een internationaal vastgoedevenement) in Cannes, het Irisfeest (feest van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest) of nog de Foire du Livre, teneinde het publiek over zijn bezigheden en publicaties te informeren;

12.

Het gewest op Belgisch, Europees en internationaal niveau vertegenwoordigen, met name dankzij een team dat zich op de internationale zaken toelegt, met de bedoeling Brussel in de kijker te plaatsen en als internationale referentie over de stad, ruimtelijke ordening en architecturale innovatie naar voren te schuiven.

documentatiecentrum

Het documentatiecentrum van Urban stelt studie en kennis delen centraal. Het beheert documentaire bronnen over alle materies waar Urban mee bezig is en, ruimer, over de geschiedenis van het gewest. Verder stelt het deze bronnen ter beschikking van de personeelsleden en een gespecialiseerd publiek. Het centrum, dat duizend bezoekers per jaar ontvangt, bestaat uit een bibliotheek van meer dan **21.000** werken en **34.500** periodieke publicaties, waaronder een groot deel oude tijdschriften. Verder heeft het centrum duizenden foto's, studies, dossiers of archieven ter beschikking die door Urban werden opgesteld of verzameld. Geregeld organiseert het documentatiecentrum infosessies voor studenten en verenigingen.

2019 stond helemaal in het teken van de ordening van de collecties van dossiers en archieven in de nieuwe lokalen van Urban, de nieuwe protocollen

voor de archivering, archiefoverdrachten en raadpleging.

In dit kader werd gestart met de digitalisering van de archieven om de toegang tot de documenten gemakkelijker te maken. Het gaat met name om de digitalisering van de prospectiedossiers van de Inventaris van het bouwkundig erfgoed van de gemeenten Brussel, Etterbeek, Elsene, Sint-Gillis en Sint-Joost-ten-Node, zo'n **1.485** dossiers. Tegelijkertijd werden talrijke fotoreportages – **1.500** beelden werden geselecteerd – in het documentatiecentrum opgenomen.

BruGIS is het Geografisch Informatiesysteem (GIS) van Urban. Deze cartografie van het volledige Brussels Hoofdstedelijk Gewest is een voortdurend geactualiseerde beheertool voor de ruimtelijke ordening. In BruGIS zijn alle meest recente stedenbouwkundige gegevens van het Brusselse gewest verwerkt, wat de website tot een waardevolle informatiebron maakt voor professionals, maar ook voor alle Brusselaars.

De nieuwe versie van BruGIS en de vele opleidingssessies waren zo'n succes dat in het 4e kwartaal van het jaar de infrastructuur van het systeem moest worden versterkt om degelijk tegemoet te blijven komen aan het toenemende aantal gebruikers van het platform. De website werd meer dan **200.000** keer bezocht, zonder dat we hierbij rekening houden met rechtstreekse verzoeken van de vele webdiensten.

FOSS4G 2019 Boekarest:

Het BruGIS-team werd uitgenodigd voor de internationale conferentie van Free and Open Source Software for Geoinformatics (FOSS4G) die in Boekarest werd gehouden. Het is de gelegenheid voor open source-ontwikkelaars wereldwijd om elkaar te ontmoeten en ervaringen uit te wisselen. Het BruGIS-team heeft het genoegen gehad om zijn gegevensproductie voor dit team van experts voor te stellen.

Op de website HemelsBrussel, die door Urban beheerd wordt, vind je een comparatieve voorstelling van oude luchtbeelden van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest van 1930 tot vandaag. Deze historische luchtatlas onthult meer dan 80 jaar stadsontwikkeling in het gewest, met vaak verrassende confrontaties. Aan de hand van de website HemelsBrussel kunnen bovendien heel wat foto's worden bekeken die in verschillende periodes aan de grond werden genomen. Omdat er **3** nieuwe vluchten werden toegevoegd, beschikt HemelsBrussel sinds 2019 over een gewestelijke dekking met ongeveer 10 jaar tijd tussen: 1930-35, 1944, 1953, 1961, 1971, 1977, 1987, 1996, 2004, 2012 en 2019. De toestand die we op foto's van 1961 zien, is vanuit stedenbouwkundig opzicht interessant, want deze geeft een gedetailleerd beeld van het gebied voor de inwerkingtreding van de wet van 29 maart 1962 betreffende de stedenbouw die de basis van het recent herziene BWRO vormt. Dit geldt ook voor 1977, ten tijde van het ontwerp van het sectorplan voor Brussel, en 1987, voor de regionalisering van de bevoegdheid ruimtelijke ordening. Al deze orthofotoplannen kunnen op BruGIS worden bekeken en kunnen op de andere gegevenslagen worden geplaatst.

In 2019 werden bijna **7.000** foto's van de industriële geschiedenis van het gewest toegevoegd (© Stichting CIVA).

In 2019 kon Urban een constructieve bijdrage leveren aan diverse Europese en internationale rapporten over regionale duurzame ontwikkeling:

- aansturing, als gevolg van een akkoord met de stad Montréal, van een pilootproject 'Metropolis' in partnership met Lyon en Parijs;
- betrokken bij een akkoord met de Europese metropool Rijsel met het oog op het delen van ervaringen over duurzame stedelijke ontwikkeling;
- voor de onderte-ning van een 'Mission of Understanding', een officieel bezoek aan Pa-ramaribo in het kader van de Brusselse ontwikke-lingssamenwerking ;
- onthaal en administratieve uitwisseling met een ambtenaar van de stad Berlijn;
- onthaal van verschillende buitenlandse professionele en universitaire afvaardigingen voor presentaties/ projectbezoeken;
- deelname aan menig internationaal colloquium.

Het Europese Réseau Art Nouveau Network (RANN) werd opgericht in 1999 op initiatief van de directie Cultureel Erfgoed. Het is samengesteld uit instellingen en deskundigen van Europese art-nouveausteden om het art-nouveauserfgoed te bestuderen, te promoten en te helpen bij de bescherming ervan voor de toekomstige generaties. Onder de coördinatie van Urban organiseert het RANN talrijke activiteiten voor een breed publiek. Erkend sinds 2014 als Culturele route van de Raad van Europa, werd het RANN in het kader van verschillende Europese samenwerkingsprojecten ook gefinancierd door de Europese Commissie.

Voornaamste nieuws 2019 i.v.m. het RANN:

- Viering van 20 jaar RANN;
- Organisatie van het internationale colloquium 'De interieurs uit het art-nouveautijdperk: analyseren, restaureren, toegankelijk maken.';
- Deelname aan de Internationale dag van de art nouveau en organisatie van een internationale fotowedstrijd rond het thema trappen;
- Deelname aan het Europese Interregproject Art nouveau aan de Donau (2017-2019);
- Organisatie van een algemene vergadering in Oradea, Roemenië.

Ieder jaar organiseert Urban tijdens twee dagen in september de Open Monumentendagen. Dit jaarlijkse Europese evenement, dat miljoenen bezoekers aantrekt, brengt de bewoners samen en sensibiliseert ze voor het erfgoed in hun gewest. Het publiek ontdekt zijn dagelijkse omgeving en de plaatsen die normaal niet of moeilijk toegankelijk zijn. Alle verenigingen die zich met erfgoed bezighouden, doen met de Open Monumentendagen mee om het grote publiek aan te trekken.

De editie van 2019 in cijfers:

nagenoeg
50.000 bezoeken

bijna
800 partner

161 mensen
ingezet voor de
veiligheid en het onthaal
op de verschillende
plaatsen

67.000 brochures
en **3.300** affiches
uitgedeeld en in het
hele land opgeplakt

300.000 pagina's
van de website
werden in één maand
geraadpleegd

3.686 leerlingen
van het lager en
secundair onderwijs
hebben deelgenomen
aan de workshops die
op de maandag na de
Open Monumentendagen
speciaal voor hen
werden ingericht

807 leerlingen
hebben deelgenomen
aan de Europese
fotowedstrijd IFEM
(internationaal
fotografisch experiment
met monumenten)

Urban organiseert jaarlijks in oktober een archiweek om het publiek te sensibiliseren voor en in te leiden in de kwaliteitsvolle hedendaagse architectuur. Urban sluit in het kader van de archiweek partnerschappen met alle Brusselse spelers van de hedendaagse architectuur teneinde iedereen kosteloos te laten genieten van rondleidingen, colloquia, opendeurdagen bij architectenbureaus, workshops, conferenties en tentoonstellingen.

Een aantal cijfers m.b.t. de eerste editie van de archiweek:

meer dan **1.000**
deelnemers, alle
activiteiten door elkaar

49 rondleidingen
(alle talen samen) op
17 verschillende
locaties

1 colloquium,
1 conferentie en
1 workshop voor het hele
gezin rond beton

1 conferentie en
2 geleide bezoeken over
de circulaire economie

50 interviews in het
kader van brussels
architecture today

Urban organiseert de Urban international symposiums die bestaan uit een reeks colloquia en studiedagen die de balans van de huidige kennis opmaken.

Er werden 3 symposia georganiseerd:

13.05.2019
Architecture tomorrow.
Emerging technologies.
What impact on our
architecture?

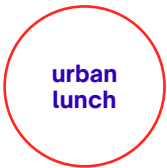
18.10.2019
Concrete & sustainability.
History – restoration
– prospective.

29 & 30.11.2019
Interiors of the Art
Nouveau period :
analyse, restore,
make accessible.

+ 2 conferenties:

18.10.2019
Jan & Pascale Richter
– natuurbetonnature –
een verzorgingscentrum
in Metz-Queuleu

22.10.2019
Building
a circular future

De urban lunches willen het publiek een inkijk geven in de recente actualiteit van materies die door Urban worden beheerd of die er rechtstreeks mee in verband staan.

De lunches, uiteenzettingen en de debatten die tijdens deze bijeenkomsten plaatsvinden, zorgen voor een leerzame uitwisseling tussen de deelnemers en zijn bovendien een gelegenheid tot netwerken. Dankzij hun kwaliteit en diversiteit zorgen de conferenties voor de permanente opleiding van de personeelsleden van het gewest en van de gemeenten.

Er werden **4 conferenties georganiseerd:**

19.02.2019
La ville médiévale révélée : le patrimoine archéologique en Région bruxelloise

18.06.2019
De 3 nieuwe duurzame wijkcontracten 2019: Peterbos, Stephenson en Rond Westpark

26.11.2019
Stadslandbouw in Brussel

10.12.2019
Enkele recente restauraties van monumenten en landschappen in Brussel

De urban visits zijn rondleidingen in gerestaureerde gebouwen, gerenoveerde wijken, op emblematische plaatsen of bij tentoonstellingen waarvan het onderwerp te maken heeft met een van de werkterreinen van Urban.

Deze geleide bezoeken vormen een aanvulling op de thema's die tijdens bepaalde urban lunches aan bod komen, want ze gaan dieper in op concrete toepassingen op het terrein. Deze urban visits zijn uitsluitend bedoeld voor Urban-medewerkers.

2 rondleidingen :

05.11.2019
Tentoonstelling Alexis & C°

03.12.2019
Stadslandbouw – voormalige slachthuizen van Anderlecht

5 lopende studies :

Diachronisch onderzoek naar gebintes in Brusselse gebouwen (KIK – ULG – ULB – VUB)

Studie van de culturele diversiteit en de uitdrukking van die culturele diversiteit in erfgoed (verenigingssector)

Studie van kelders en halfondergrondse ruimtes 13e-19e eeuw (ULB)

Studie van het Middeleeuwse parochiewezen (ULB)

Studie over de ornamentist Georges Houtstont 1832-1912 en zijn werk (UGent)

In 2019 bedroegen de facultatieve subsidies **€2.512.000** en werden er niet minder dan **35** dossiers bij Urban ingediend.

Het aantal bezoekers, in 2019, op de portaalsite en zijn functiesites:

portaal van het bestuur: **19.181** bezoekers

wijken.brussels: **9.523** bezoekers

stedenbouw.brussels: **174.148** bezoekers

erfgoed.brussels: **64.067** bezoekers

Website van de Inventaris van het bouwkundig erfgoed irismonument.be: **410.307** bezoekers

Ofwel een totaal van bijna **680.000** bezoekers zonder de satellietsites mee te tellen.

‘Erfgoed Brussel’ is een van de publicaties van Urban die het veelzijdige stedelijke erfgoed aan bod wil laten komen en als open en pluralistisch forum wil fungeren. In 2019 werd aan het nummer ‘Beton’ een studiedag gebreed die zowel de geschiedenis als de toekomst van dit materiaal onder de loep nam. Het nummer ‘Een plaats voor kunst’ diende als uitgangspunt voor het thema van de Open Monumentendagen, dat in de kijker wilde plaatsen hoe de stedelijke context een voedingsbodem kan zijn voor artistieke creatie en expressie. Tot slot werd in het tijdschrift ‘De straat anders bekeken’ ingezoomd op een meer stedenbouwkundig thema, en werd het begrip ‘stedelijk landschap’ op een transversalere manier benaderd.

Urban wil de rijkdom en de verscheidenheid van het Brusselse erfgoed opwaarderen en streeft ernaar om via de collectie ‘Brussel, stad van kunst en geschiedenis’ de nieuwsgierigheid te stillen van het publiek naar de geschiedenis van plaatsen in de stad in al hun aspecten. Elk nummer bevat bovendien een wandeling en nodigt uit om heel wat emblematische of minder gekende sites te (her) ontdekken. Zo werden alle facetten van ‘Het park van Woluwe’, 70 hectare groene ruimte die niet hoeft onder te doen voor de grote Europese hoofdsteden, in 2019 bestudeerd en toegelicht.

20 publicaties in 2019:

3 nummers van het tijdschrift Erfgoed Brussel

- Beton
- Een plaats voor kunst
- De straat anders bekeken

1 nummer in de reeks ‘Brussel, Stad van Kunst en Geschiedenis’

- Het park van Woluwe

1 nummer in de reeks ‘In de voetsporen van ...’

- Bernard van Orley

8 news ‘werven’ op de website erfgoed.brussels

7 gratis infobrochures :

- 1 catalogus van de publicaties
- 1 brochure om het tijdschrift ‘Erfgoed Brussel’ te promoten
- 1 algemene brochure om Urban voor te stellen
- 1 infobrochure over stedenbouwkundige vergunningen
- ‘Vitrine voor de archeologie’:
 - Onder het Fontainaspark
 - 2 ‘Weergangen’:
 - Bernard van Orley
 - Pieter Bruegel de Oudere

2020 :

Het grafische charter voor de publicaties van Urban zal geleidelijk worden vernieuwd. Er zal van start worden gegaan met 2 nieuwe reeksen die zullen aansluiten bij de openbare-kennisbibliotheek die de regering voor ogen heeft. Tegelijk zullen er zeer kwaliteitsvolle universitaire werken verschijnen:

‘Forum Jean Cosse’ eerste deel gewijd aan het Forum Jean Cosse in Sint-Gillis

‘Études et Recherches’ eerste levering, enkel in digitale vorm, gewijd aan de gebintes van Brusselse kerken 1840-1940

In 2020 zal Urban tevens werk maken van een eerste deel over de geschiedenis van La Royale Belge. Deze publicatie zal het project en de bouw van dit belangrijke naoorlogse erfgoed onder de loep nemen. Een tweede deel zal na de geplande renovatie verschijnen.

personeel & organisatie

De nieuwe directie Personeel & Organisatie (DPO) wordt onder meer belast met alles wat verband houdt met human resources, facilities (logistiek en ondersteuning), budget en boekhouding.

opdrachten

1.

Het humanresources-management, met name: personeelsleden aanwerven en hun opleiding opvolgen, de loopbanen beheren en de integratiebalans van nieuwe medewerkers uitvoeren zodat zij kunnen worden begeleid en de nieuwe functies in de teams kunnen worden bijgestuurd;

2.

Een bemiddelingsdienst organiseren, zodat burgers hier terecht kunnen wanneer zij vragen of bezwaren hebben, een administratieve beslissing niet begrijpen of twijfelen aan een bepaald standpunt van een medewerker;

3.

Het beheer van de facilities, dat erin bestaat om alle technische en logistieke diensten alsook het onderhoud in goede banen te leiden, om ervoor te zorgen dat Urban vlot kan werken en de operationele directies op ondersteuning kunnen terugvallen;

4.

De boekhoudkundige opvolging van Urban met als voornaamste taken:

- Het beheer van de boekhouding, zowel wat betreft de ontvangsten als de uitgaven;
- Het beheer van de teruggave van de stedenbouwkundige lasten;
- De administratieve en financiële opvolging van facultatieve subsidies in nauwe samenwerking met de directie Kennis & Communicatie, rekening houdend met de bij Urban geldende voorschriften. Het besluit tot toekenning van de subsidie wordt opgesteld en aan de bevoegde voogdijminister of aan de regering voorgelegd. De begunstigde van de beslissing wordt op de hoogte gebracht en de subsidieschijven worden vrijgegeven.

transversale departementen van de algemene directie

Bij Urban zijn er ook een aantal bevoegdheden die onder de algemene directie vallen. De personeelsleden die aan deze bevoegdheden werken ondersteunen van de algemene directie en staan haar bij in alles wat ze doet. Daarbij passen ze de strategie toe die de directieraad (DR) heeft bepaald, en maken ze de noodzakelijke transversale werking tussen de verschillende directies mogelijk.

opdrachten

1.

De staf van de algemene directie legt zich toe op alle transversale materies van Urban en staan de directeur-generaal en het bestuur in zijn geheel bij.

De staf staat onder meer in voor:

- Het opstellen van alle interne en strategische mededelingen waarvan de onderlinge samenhang moet worden bewaard (intranet, evenementen en interne samenwerkingen, contacten voor de pers en andere media enz.) en ook het verzorgen van de top-down- en bottom-upcommunicatie van het bestuur;
- De opvolging van transversale en gewestelijke projecten;
- Het beheer en de opvolging van parlementaire vragen;
- Het beheer van het secretariaat van de directeur-generaal, evenals de voorbereiding en het secretariaat van de zittingen van de directieraad (DR) waarin onder meer de directeurs van de verschillende directies van Urban zetelen.

De DR komt maandelijks samen en stelt zich tot taak een gemeenschappelijke identiteit te ontplooiën en te onderhouden, een strategische visie te bepalen en de nodige transversale samenwerking tussen de directies tot stand te brengen.

2.

De begeleiding van de medewerkers bij informatica-aangelegenheden door een team dat instaat voor de helpdesk en de opvolging van de projecten van Urban. Het IT-team ondersteunt de teams bij hun dagelijkse opdrachten door hen geschikte informatica-infrastructuur ter beschikking te stellen en computertoepassingen te installeren die hen in hun functie helpen.

3.

Het beheer van de Interne dienst voor preventie en bescherming op het werk (IDPBW), die Urban, de hiërarchische lijn en de werknemers begeleidt bij de toepassing van de wettelijke

bepalingen en de wetgeving betreffende het welzijn van de werknemers tijdens de uitvoering van hun werk. De IDPBW werkt samen met een externe dienst voor preventie en bescherming op het werk (EDPBW) op het gebied van arbeidsgeneeskunde en psychosociale aspecten, en wanneer de interne dienst voor preventie en bescherming op het werk acht nood te hebben aan ondersteuning in andere domeinen.

4.

De voorbereiding van het maandelijks basisoverlegcomité (BOC), dat eigen is aan de nieuwe organisatie van Urban, waarbij op constructieve wijze meningen en ideeën worden uitgewisseld tussen de vakbondsvertegenwoordigers en de algemene directie.

5.

Het beheer en de interne controle van de begroting van Urban tijdens de opstelling, de uitvoering en het permanente toezicht van deze begroting.

6.

Het beheer van de overheidsopdrachten op gecentraliseerde wijze om ervoor te zorgen dat de verschillende directies, departementen en cellen op dezelfde manier te werk gaan, om het bestuur te verbeteren, de werking van de organisatie te stroomlijnen en tot efficiënt functioneren te komen.

De doelstellingen die deel uitmaken van het beheer van de overheidsopdrachten, zijn:

- Toezicht houden op de praktijken inzake overheidsopdrachten;
- De opdrachten coördineren tot de bekendmaking van de opdracht;
- De informatie over de door Urban gegunde overheidsopdrachten

centraliseren (een lijst bijhouden met elke opdracht, de borgtocht en de leveranciers).

7.

De beheercontrole, dat net als het interne toezicht, de interne audit, de administratieve en begrotingscontrole een deel van het controlesysteem is, heeft de onderstaande doelen:

- De realisatie meten van de strategische doeleinden (SD) en van de operationele doelstellingen (OD) vastgelegd in de oriënteringsnota's en -brieven, de strategische plannen van de mandaathouders en de jaarlijkse operationele plannen van de verschillende directies;
- Mogelijk maken dat er een analyse kan worden gemaakt

van de oorzaken van de vastgestelde evolutie;

- Mogelijk maken dat er eventueel corrigerende maatregelen kunnen worden genomen.

8.

De opstelling door de mobiliteitsmanager van het bedrijfsvervoerplan en de sensibilisering van de medewerkers voor de actieve modi, zowel voor hun woon-werkverplaatsingen als voor hun professionele verplaatsingen. Hiertoe werkt hij actief mee aan de uitbouw van het vervoerbeleid van Urban.

- ingebruikname van een tool voor de digitalisering van brieven
- opstart van het programma 'mypermit'
- Stabilisering van de infrastructuur na de verhuizing

- uitvoering van de risicoanalyse van het laboratorium voor archeologie
- uitwerking van de eerstehulpprocedure en opleiding van de nieuwe EHBO'ers
- inenting tegen de seizoensgriep
- openstelling van de kandidaturen voor vertrouwenspersoon 2020
- opstelling van een intern noodplan en opleiding van de brandbestrijdingsdienst; Organisatie van sessies 'mindfulness' voor de medewerkers die dit wensen

focus 2019

inventaris van de overheidsopdrachten

Net als andere gewestelijke overheidsdiensten dient Urban zich te houden aan de omzendbrief van 16 januari 2019 inzake het gebruik van de e-procurement-applicaties.

Een van de bepalingen in die omzendbrief is dat er een driemaandelijks

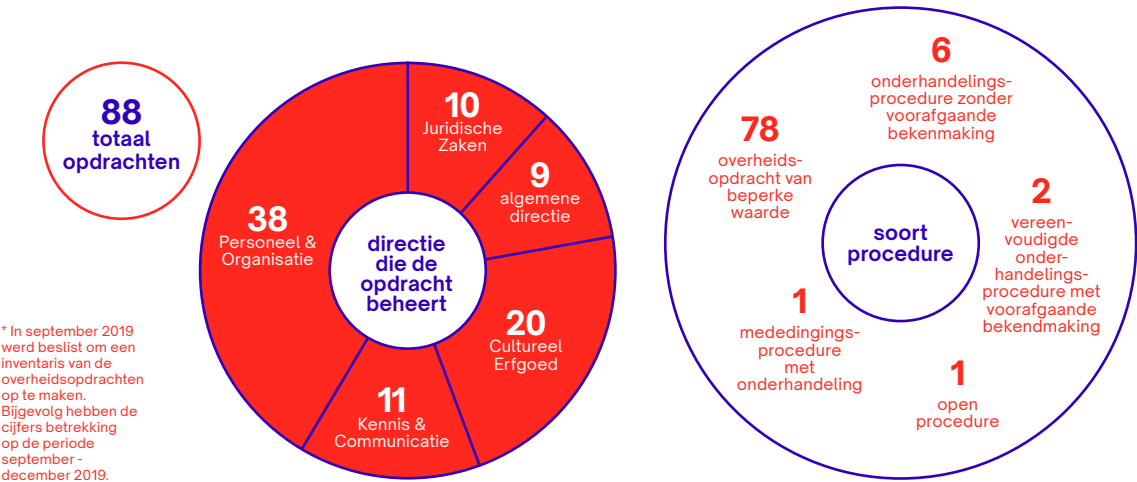
verslag m.b.t. het gebruik van het e-procurementplatform dient te worden opgesteld. Een cel Overheidsopdrachten kreeg binnen Urban de taak om een lijst van de overheidsopdrachten bij te houden. Zo kunnen we efficiënt werken en vermijden we dat er

verschillende databases moeten worden bijgehouden.

Er werd tevens voor gekozen om de nomenclatuur van overheidsopdrachten te uniformeren, wat overigens aansluit bij de goede praktijken die door Brussel Financiën en Begroting worden

voorgeschreven.

Op basis hiervan stellen we vast dat de overheidsopdrachten die werden gegund samen goed waren voor €4.703.581 en als volgt kunnen worden opgedeeld*:

begroting

Tot opdracht 33 van de gewestbegroting behoren voortaan alle begrotingsallocaties die door Urban worden gebruikt en beheerd. Ze wordt georganiseerd doorheen vijf programma's:

- programma 1: Personeelsbeheer en organisatie
- programma 2: Subsidies aan de begunstigden inzake ruimtelijke ordening
- programma 3: Studies, informatie en promotie inzake stedenbouw en maatregelen voorzien door het BWRO
- programma 4: Herwaarderingsbeleid van de wijken en van de stadsvernieuwing

- programma 5: Erfgoedbeleid, vrijwaring en restauratie van het beschermde erfgoed

Uit dit budget blijken voortaan duidelijk de werkingskosten van de structuur (programma 1), de budgetten gekoppeld aan de partners waarop Urban controle uitoefent (programma 2) en de budgetten met betrekking tot de ontwikkeling van de functies die eigen zijn aan Urban (programma's 3 tot 5).

Bovendien heeft Urban een maandelijks monitoring ingevoerd over de aanwending van de kredieten, waardoor het aantal vastleggingen en vereffeningen van begrotingskredieten kan worden verbeterd.

verdeling vastleggingsbudget 2019

prog.1	€ 22.470.000
prog.2	€ 55.119.000
prog.3	€ 6.008.000
prog.4	€ 63.160.000
prog.5	€ 23.737.000

verdeling vereffeningbudget 2019

prog.1	€ 21.110.000
prog.2	€ 49.831.000
prog.3	€ 4.257.000
prog.4	€ 57.296.000
prog.5	€ 20.730.000

partners & samenwerkingen

Urban fungeert als expertise- en kennisuitwisselings-centrum tussen de regering, zijn kernactiviteiten en de burgers. Urban moet dan ook in overleg met heel wat partners samenwerken en streeft ernaar om gaandeweg meer en grotere samenwerkingsverbanden uit te bouwen.

De samenwerkingen zijn legio: met gewestelijke, federale, lokale, sector- en privépartners, spelers uit het verenigingsleven en andere actoren die zich op territoriale ontwikkeling toeleggen. Deze samenwerkingen stimuleren nieuwe werk- en overlegmethodes, verrijken het werk van de teams van Urban en vormen er een aanvulling op. Samen wordt geijverd aan de uitdaging om de uitstraling van Brussel te vergroten.

In 2019 zette Urban het werk dat eerder werd aangevangen, verder. De bedoeling is om de reeds bestaande samenwerkingen te verstevigen en de noodzakelijke partnerships aan te gaan, zodat de opdrachten doeltreffend kunnen worden uitgevoerd.

Om te worden erkend als aanspreekpunt en referentie op het gebied van cultureel erfgoed, stadsvernieuwing en stedenbouw is het essentieel platforms in het leven te roepen om gegevens uit te wisselen, in dialoog te gaan en te evalueren. Verder is het belangrijk voeling te hebben met de noden en de uitdagingen van de sector en erop toe te zien dat de verwachtingen van de partners worden ingevuld.

De lijst met hier voorgestelde partners is niet volledig. Het gaat om de voornaamste samenwerkingen van Urban dat daarnaast ook partnerships aangaat met heel wat andere contactpersonen en organisaties.

	de 19 gemeenten in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest	verenigingen, buurtcomités en de culturele sector	burgers, architecten, ondernemers, promotoren, ...	en vele andere overheidsactoren of particuliere spelers inzake stedelijke ontwikkeling

2018 was voor Urban weliswaar een beslissend jaar, zowel qua interne organisatie met de recente oprichting van het bestuur als qua projecten en de vorderingen in de verschillende bevoegdheden, maar 2019 was niet minder ingrijpend.

Talrijke werven die al voor 2018 opgestart waren, werden afgewerkt in 2019. Denken we bijvoorbeeld aan de hervorming van het Brussels Wetboek van Ruimtelijke Ordening (BWRO), aan de ordonnantie betreffende het roerend en immaterieel cultureel erfgoed, of ook nog aan het ontwerp van de gewestelijke stedenbouwkundige verordening (GSV).

Het hele jaar door zijn teams blijven werken aan de organisatie en aan de ontwikkeling van de projecten in verband met de verschillende kerntaken van Urban, zoals de organisatie van een reeks culturele evenementen, de voortzetting van een 4e editie van be.exemplary,

de opvolging van talrijke emblematische vergunningen, het beheer van de verschillende acties op het vlak van stedelijke herwaardering, belangrijke archeologische opgravingen, de update van de regelgeving en nog heel wat meer. Telkens stond de ontwikkeling van het gewest centraal.

In 2019 werd ook een grote stap in de externe communicatie gezet met de daadwerkelijke oprichting van de directie Kennis & Communicatie en de verdere ontwikkeling van de nieuwe visuele identiteit van Urban. Het pad naar de harmonisering en de eenmaking van de materies en de acties in een enkel imago, werd aldus geëffend.

urban international symposium

1. Bauhaus Dessau, Gilles Retsin. © Gilles Retsin

2. Arcades van de Rivoli-galerij, Waterloo-sesteenweg 690, Ukkel. Architect: Victor Demeester. Jean Marc Basyin © urban.brussels

3. Psychiatrisch verzorgingstehuis in Metz-Queuleu. Architecten: richter architectes & associés. © Luc Boegly

4. Gemaskerd bal in het hotel Winssinger, Munthofstraat 66, Sint-Gillis. Architect: Victor Horta. © Archieven van het Hortamuseum, Sint-Gillis

Een van de uitdagingen van de nieuwe directie Kennis & Communicatie is de opwaardering van het imago van het gewest via de sensibilisering van het grote publiek voor architectuur, erfgoed en stedenbouw, en de verfijning van een culturele antenne voor hedendaagse vormen in de stad, in het landschap, in architectuur en design.

Een van de acties die in verband hiermee opgestart werden in 2018 en beëindigd werden in 2019, is de organisatie van een reeks urban international symposia die Brussel moeten positioneren in de architectuur van vandaag, het erfgoed van morgen. Deze symposia dragen bij aan de opwaardering van het gewest doorheen de organisatie van conferenties, colloquia, gewestelijke, nationale, maar ook internationale ontmoetingen en uitwisselingen over de ervaring en de deskundigheid van de spelers in verband met de bevoegdheden die aan Urban toevertrouwd werden en in partnership met andere operatoren van de culturele wereld.

In 2019 werd hiertoe met de organisatie van 3 thematische symposia de perfecte aanzet gegeven:

urban international lecture Jan & Pascale Richter – natuurbeton-nature – een verzorgingscentrum in Metz-Queuleu

18.10.2019
In de sliptestream van het urban international symposium over beton, ‘concrete & sustainability’, nodigden Urban en de Architectuur-faculteit van Ter Kameren Horta de architecten Jan en Pascale Richter (cabinet richter architectes & associés, Strasbourg)

3.

uit. Zij hebben hun aanpak van de bouw van het gespecialiseerde ziekenhuis van Jury (Metz-Queuleu) uiteengezet, dat een ware ode is aan het beton en in 2018 bekroond werd met l’Equerre d’argent.

1. architecture tomorrow. emerging technologies. what impact on our architecture?

13.05.2019
Dit eerste urban international symposium ging over de rol van de nieuwe technologieën, zoals 3D-printing, robotica, biotechnologie, in de hedendaagse architectuur, tussen futuristische gadgets of ware zoektochten die een nieuw tijdperk inluiden. Urban heeft voor die gelegenheid een tiental Belgische en buitenlandse onderzoekers en architecten uitgenodigd voor een uiteenzetting over de progressie in hun onderzoek en in hun experimenten.

1.

2. concrete & sustainability. history – restoration – prospective

2.

18.10.2019
Naar aanleiding van de uitgave van een themanummer over ‘Beton’ in het tijdschrift ‘Erfgoed Brussel’ (nr. 30 - april 2019) heeft Urban een studiedag georganiseerd in het ICSA om het onderwerp aan te vullen en vanuit drie invalshoeken te verdiepen: de eigenheid van Brussel in de geschiedenis van het beton, de vergelijking tussen verschillende ingrepen op historisch beton en de noodzakelijke vraagstelling/vooruitzichten gelet op de hedendaagse uitdagingen.

3. interiors of the art nouveau period: analyse, restore, make accessible

29 & 30.11.2019
Dit laatste colloquium van de reeks werd georganiseerd door Urban en het Réseau Art Nouveau Network (RANN) in het kader van zijn 20e verjaardag. Het voerde 17 sprekers van over heel Europa op, evenals een internationaal publiek, om de praktijken van onderzoek, kennis, bewaring en opwaardering van de interieurs in art nouveau met elkaar te confronteren en van hieruit nieuwe onderzoeksperspectieven te ontwikkelen.

4.

urban folly - grotto

Urban zal geregeld kunstenaars aan het werk laten in de Brusselse openbare ruimte. De ‘folly’s’ die zij er creëren, naar de 18e-eeuwse tijdelijke, experimentele bouwwerken in tuinen, zullen elk een bijzondere problematiek onder de aandacht brengen, uitdrukking geven aan een artistieke sensibeleit of het publiek gewoonweg een vraag voorleggen.

Deze werken verschaffen de hedendaagse creatie een concrete plek in het Brusselse gewest.

Doorheen hun werk poneren het Belgische architecten/kunstenaarsduo Gijs Van Vaerenberg aldus de vraag waar de architectuur eindigt en de beeldhouwkunst begint.

‘Model for a Grotto’ by Gijs Van Vaerenbergh. Stijn Bollaert © urban.brussels

urban folly 2019 – model for a grotto by gijs van vaerenbergh

Naar aanleiding van het eerste urban international symposium over de nieuwe technologieën, werd de eerste urban folly ingehuldigd in de tuin van het Academiënpaleis: ‘Grotto’. Het publiek ontdekte bij deze primeur een hedendaags architecturaal beeldhouwwerk dat in dialoog treedt met de klassieke typologie van het gebouw.

In het werk van het kunstenaarsduo Gijs Van Vaerenbergh is de fascinatie voelbaar voor architecturale constructies. Zij herinterpreteren hier klassieke typologieën zoals het labyrint, de folly, de brug, het paviljoen of de grotto. Deze objecten, die zich op het snijvlak van architectuur, landschap en beeldende kunst

bevinden, zijn een terugkerend thema in hun oeuvre. ‘Model for a Grotto’ hebben ze speciaal voor de tuin van het Academiënpaleis bedacht. In de landschapsarchitectuur is de grotto een rotsachtige constructie van een artificiële en romantische vorm uit de natuur.

Voor deze eerste folly hebben de kunstenaars een levensgroot fragment van deze grotto gemaakt. Uit een massief volume (2,4 m x 2,4 m x 4,8 m) in traditionele snelbouwsteen werd met de hand, beetje bij beetje, materiaal weggekapt volgens de traditionele werkwijze van de beeldhouwer.

tentoon- stellingen

‘De jachten
van Karel V’,
wandtapijt van
Bernard van
Orley, 16e eeuw.
© RMN-Grand Palais
(Louvre-museum)
Daniel Arnaudet

bernard van orley

19.02 – 26.05.2019
bozar

De samenwerking tussen Urban en BOZAR in het kader van de tentoonstelling ‘Bernard van Orley, Brussel en renaissance’ is hiervan een voorbeeld. Urban was wegens zijn wetenschappelijke deskundigheid inzake de thematiek van de tentoonstelling vertegenwoordigd in het internationale wetenschappelijke comité, en heeft bovendien meegewerkt aan de catalogusteksten.

Er wordt in 2021 overigens een samenwerking tussen Urban en BOZAR overwogen in diezelfde thematische lijn rond een ander icoon van de noordelijke renaissance: Albrecht Dürer.

Verder heeft Urban ook geijverd voor een wetenschappelijke coördinatie tussen de drie losstaande, didactische evenementen rond de tentoonstelling over Bernard van Orley (de tentoonstellingen in de Sint-Gorikshallen, in

Rood Klooster en in het Coudenbergpaleis), en heeft het bestuur zich op verschillende niveaus ingezet voor de realisatie en de promotie van deze evenementen.

21.03 – 15.08.2019
sint-gorikshallen

De directie Cultureel Erfgoed van Urban heeft immers een tentoonstelling gewijd aan de verankering van de Brusselse schilder in de Sint-Goriksbuurt. Hij stond er aan het hoofd van een van de voornaamste ateliers in die tijd.

Urban heeft gebruikgemaakt van de uitzonderlijke aanwezigheid in Brussel van een wandtapijt uit het Louvre uit de zogenaamde reeks ‘De jachten van Karel V’, om er een foto-opname in uiterst hoge resolutie van te laten maken door het Koninklijk Instituut voor het Kunstpatrimonium (KIK). Op dit monumentale wandtapijt is een van de oudste stadspanorama’s te zien, de 16e-eeuwse skyline van Brussel. Het is een zeer waardevol document voor de kennis van de materiële geschiedenis van de stad.

1.

andere
tentoonstellingen in
2019

shelter of art

07.02.2019
– 14.04.2019

In het kunstenaars-atelier verwerkt de kunstenaar de grondstoffen tot kunst om zijn ideeën vorm te geven. In aansluiting op de publicatie van nr. 26-27 van de tijdschrift ‘Erfgoed Brussel’ over de kunstenaars-ateliers, heeft Urban het commissariaat verzorgd van het historische luik van de tentoonstelling ‘Shelter of Art’ in de Sint-Gorikshallen. Een overzicht van de ontwikkeling van de huizen met

ateliers in de 19e en de 20e eeuw illustreerde de ontstaanscontext van deze werkplaatsen, de rol van de kunstenaar en de erfgoedkwaliteit van de voorbeelden in Brussel.

**brussel al 75 jaar
vrij!**

04.09.2019
Op 3 september 1944 ‘s avonds duikt op de verlaten Anspachlaan een Britse tank op. Het uur van de bevrijding had geslagen. De oorlog is niet voorbij, maar de bevolking laat haar vreugde de

vrije loop en viert de Belgische en de geallieerde soldaten. Op 4 september 2019 ‘s avonds heeft Brussel de 75e verjaardag van haar bevrijding gevierd. In de Sint-Gorikshallen werd een volksbal georganiseerd in een historisch kader, verfraaid door de tentoonstelling ‘Bevrijd Brussels Libérée’: beelden, krantenknipsels en geallieerde vaandels die in de nacht van 3 september 1944 door de Brusselsaars geborduurd werden, riepen bij de aanwezigen

de euforie op van dit uitzonderlijke historische moment.

back to bruegel

18.10.2019
– 18.10.2020

In het kader van de tentoonstelling ‘Back to Bruegel’ aan de Hallepoort heeft Urban zijn deskundigheid ingezet voor de verwezenlijking van een 3D-programma dat de stad omstreeks 1550 voorstelt. Twee hightech verrekijkers op de weergang van de Poort bieden de bezoekers een zicht op het stadscentrum, en twee andere op

de vestingmuur van de tweede stadsomwalling en het dorp Obbussel (Sint-Gillis).

**estaminets,
staminees
& cafés,
brusselse
verhalen**

06.12.2019
– 29.02.2020

Urban heeft het geluk gehad te kunnen samenwerken met Bruxelles-Fabriques voor de tentoonstelling over de historische Brusselse cafés. Café, cabaret, estaminet, brasserie, ‘caberdouche’, taverne, stamcafé, allemaal termen

kantoorgebouwen uit de grond rijzen, speelt Alexis op dit nieuwe programma in met een krachtige, maar sobere architectuur, voorzien van alle moderne comfort.

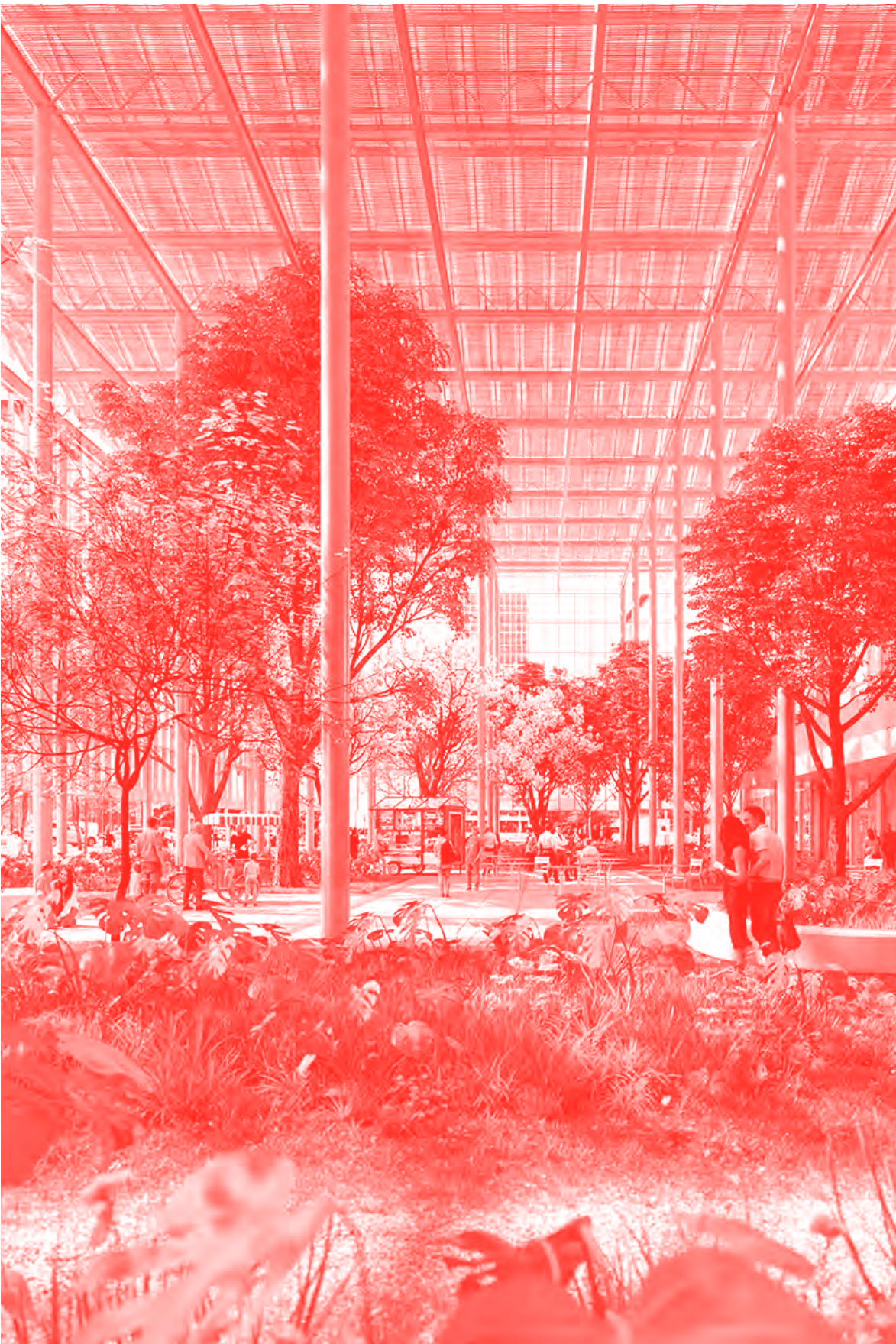
Op de grens tussen de hoger- en de lagergelegen wijken, in het huizenblok tussen de Kantersteen, de Ravensteinstraat en de Stuiversstraat, bouwt Alexis met zijn medewerkers tussen 1931 en 1958 vier gebouwen, hetzij een ruim 700 m lange gevel, die hun stempel drukken op de hoofdstad.

De tentoonstelling richtte zich tot familiaal publiek. Ze dompelde de bezoeker onder in de geschiedenis van deze nieuwe zakenwijk, in een tijd waarin Brussel ingrijpende veranderingen ondergaat en de allures aanneemt van een bruisende metropool.

1. & 2.
Ravensteingalerij, Brussel, zicht in de rotonde rond 1960 en doorgang naar Kantersteen in 1971, als monument beschermd sinds 3 maart 2011. Architect: Alexis Dumont.
© Stichting ICOSA/AAM, Brussel
© AVB/FI C-28874

2.

be. exemplary 2019

be.exemplary is de naam van de projectoproep gewijd aan de Brusselse voorbeeldgebouwen, die door Urban beheerd en gecoördineerd wordt. be.exemplary beoogt de promotie en de bevordering van de kwaliteitsvolle stedelijke ontwikkeling opdat het Brussels Hoofdstedelijk Gewest een betere leefomgeving wordt. Het initiatief financiert vanuit dit oogpunt innoverende en navolgbare bouwmethodes.

Het project be.exemplary werd in 2016 gelanceerd op initiatief van de regering. Doorheen de verschillende edities is het zo geëvolueerd dat het jaar na jaar een breder gamma aan innoverende projecten onthult.

Deze winnende projecten moeten op termijn model staan voor andere initiatieven, ter bevordering van de innovatie en als bewijs dat innovatie niet noodzakelijk duurder is.

22.10.2019 building a circular future

Om de bekendheid van be.exemplary nog wat te vergroten en uitdaging 4 te promoten, heeft Urban een conferentie over circulariteit georganiseerd. De spreker was Kasper Jensen, partner van het Deense architectenbureau 3XN en oprichter van het eraan verbonden bureau GSN dat wereldwijd bekend staat voor zijn vernieuwende en gedurfde aanpak

inzake duurzame bouw en kringlooeconomie in het bijzonder. Deze conferentie vormde tegelijk de gelegenheid om er twee winnende projecten van be.exemplary voor te stellen, 'Multi' en 'Ambassade'. Het evenement kende een abehoorlijk succes bij de verschillende actoren die bij be.exemplary betrokken zijn.

be.exemplary is meer dan een architectuurwedstrijd: het is een programma dat doet nadenken over de vier grootste uitdagingen:

1. **bijzondere aandacht besteden aan kwaliteitsvolle architectuur en stedenbouw;**
2. **projecten met een sociale dimensie stimuleren;**
3. **talrijke milieu-uitdagingen niet uit de weg gaan;**
4. **deze projecten volledig in de kringlooeconomie inpassen.**

Het was in de editie 2019 o.m. de bedoeling de deelname door de privésector voort te stimuleren, ook met betrekking tot grote projecten. Hiervoor werden enkele aanpassingen doorgevoerd met betrekking tot de financiële ondersteuning, het voorbehoud van categorie 2 voor grote privéprojecten en de creatie van een categorie 3 voor beperkte subsidies voor alle grote openbare projecten, ongeacht hun omvang.

be.exemplary verbetert de promotie van de privéprojecten en beperkt de aantrekking van overheidsdossiers, zonder deze evenwel uit te sluiten.

Het totaalbudget van 3 miljoen euro dat de regering voorstelt, wordt verdeeld over de opdrachtgevers en de ontwerpers van de geselecteerde projecten.

De deskundigenjury, samengesteld uit de bouwmeester, een vertegenwoordiger van Urban, een vertegenwoordiger van Leefmilieu Brussel en 4 externe deskundigen, heeft zich erg positief uitgelaten over het kwaliteitsniveau van de ingediende projecten, dat volgens haar almaar stijgt. be.exemplary nadert zijn doel, met name een positieve dynamiek triggeren in het

projectontwerp.

Als logisch gevolg van het succes van de editie 2019 en in overeenstemming met de prioritaire doelstellingen van de nieuwe regering, zal de volgende editie de categorieën 1 en 2 voorbehouden voor de dossiers die een minimumaantal woningen voorstellen. Ze zal het signaal aan de privé-eigenaars nog versterken met een verhoging van de subsidie aan de ontwerper in categorie 1 en met een nieuwigheid, nl. een mogelijke subsidie voor de ontwerper in een kandidatuur die niet geselecteerd wordt, maar met een wezenlijk potentieel.

De projectoproep zou eind april 2020 gelanceerd worden, maar de gezondheids crisis als gevolg van covid-19 heeft dit verhinderd. Bij het ter perse gaan van dit verslag wordt nog gewerkt aan de planning van de volgende editie.

be.exemplary 2019

4e editie

38 kandidaturen

11 in de categorie 1 'kleine privéprojecten'

13 in de categorie 2 'grote privéprojecten'

16 laureaten:

- 5 in de categorie 'kleine privéprojecten'
- 6 in de categorie 'grote privéprojecten'
- 5 in de categorie 'overheidsprojecten'

laureaten van be. exemplary 2019

categorie 1 ‘kleine privéprojecten’

projet 506

Afbraak van een klein arbeidershuisje (gat in de gevellijn) en bouw van een eengezinswoning met 3 kamers.

Alsebergsesteenweg 506, Ukkel
© Architecten : Alizée Dassonville

maison jupiter

De constructie, achteraan op een te groot perceel van een burgerwoning in Vorst, van een eengezinswoning met 3 kamers, die een wereld op zichzelf wil zijn.

Jupiterlaan 172, Vorst
© Architecten : V+

tiny little paradise

Gedeeltelijke afbraak, renovatie en uitbreiding van een heel klein huisje op een bijzondere plek.

Mode Vlieberghstraat 14, Laken
© Architecten : Responsible Young Architects

rasson

Afbraak van een huis achteraan op het perceel en bouw van een woning in een doorlopende huizenrij, bestemd voor verhuur aan meerdere personen voor redelijke prijzen.

Rassonstraat 27, Schaarbeek
© Architecten : Monsieur Pascal Architectes

maison sans souci

Verbouwing van een typisch Brusselse woning tot een cohousingproject met 2 individuele woningen en gemeenschappelijke ruimten.

Sans Soucistraat 141, Elsene
© Architecten : Fallow

categorie 2 ‘grote privéprojecten’

maison jolly

Bouw, voor daklozen en kansarmen, van een gebouw met 10 diverse geconventioneerde woningen en van een polyvalente zaal op het binnenterrein van het huizenblok.

Jollystraat 170-172, Schaarbeek
© Architecten : EPOC Architecture

vas 13

Verbouwing - door een groep vrienden die in Brussel wilden blijven wonen - van een voormalige lagere school tot zeven wooneenheden, een kantoor en gemeenschappelijke ruimten .

Veeartsenstraat 11-15-17, Anderlecht
© Architecten : KEPER Architecten

ninove 122

Renovatie en bestemmingswijziging van een voormalig postkantoor om er 6 intergeneratiewoningen te creëren met een sociaal doel en bestemd voor verhuur, met de integratie van gedeelde ruimten en van een gemeenschappelijke tuin.

Ninooftsesteenweg 122, Sint-Jans-Molenbeek
© Architecten : Cristian Crisan / La Verte Voie

zin

Renovatie en verbouwing van de WTC-toren 1 en 2, met 70.000m² kantoren, 5000m² coworkingspace, 127 appartementen, 240 hotelkamers en ruimte voor sport, vrije tijd, restaurants en handelszaken.

Koning Albert II laan 28-30, Brussel
© Architecten : Jaspers Eyers / 51N4E / l'AUC

categorie 3 ‘overheids- projecten’

école secondaire plurielle maritime

Reconversie van een bestaande industriële site tot secundaire school met actieve pedagogie, waar op termijn +/- 750 plaatsen zullen zijn.

Jean Dubrucq laan 17, Sint-Jans-Molenbeek
© Architecten : &sens Architectes

nvkvv

Renovatie en verbouwing van een kasteeltje van 1909 voor de vereniging van katholieke vroegvrouwen en verpleegsters.

Vergotesquare 43, Schaarbeek
© Architecten : Nathalie De Leeuw

ag campus

Renovatie van een benedenverdieping tot modern learning and meeting center in een kantoorgebouw.

Nieuwbrugstraat 17, Brussel
© Architecten : AG / evr-Architecten

usquare feder

Renovatie en heropbouw van verschillende gebouwen op de kazernesite in Brussel, met bijzondere aandacht voor de kringlooeconomie.

Fritz Toussaintlaan 8, Elsene
© Architecten : evr-Architecten / BC-Architects / Callebaut-Architecten / VK-Engineering / ULB-VUB

val maria – mariëndaal

Bouw, in tuinwijk Mariëndaal, van 46 sociale woningen en 1 paviljoen voor gemeenschappelijk gebruik, om een nieuwe identiteit in de wijk te brengen.

Mariëndaal - Halve Cirkelstraat 70, Neder-Over-Heembeek
© Architecten : Low architecten

novacity

Gemengd project waarbij productie, huisvesting en openbare ruimten samen opnieuw een identiteit en schaalsamenhang bieden aan een verlaten huizenblok in een dicht, maar onsamenhangend stadsweefsel.

Bergense Steenweg - Klaverstraat, Anderlecht
© Architecten : Kairos / DDS+ / Bogdan & Van Broeck / Eole

vandeuren

De volledige renovatie van het huizenblok Vandeuren: gerenoveerde en heropgebouwde panden, aantal woningen beperkt van 160 naar 132, toevoeging van nieuwe voorzieningen en gedeelde ruimten, en opwaardering van de centrale tuin tot een collectieve ruimte die zich leent tot ontmoetingen.

Boondaalse Steenweg, François Donsstraat, Pierre en Marie Curielaan, Jean Vandeurenstraat, Elsene
© Architecten : AM P&P Architectes / Atelier d'architecture A4

emblematische vergunningen

De stedenbouwkundige regelgeving in het Brusselse gewest beoogt een harmonieuze aanleg die in de wijken betere levensomstandigheden voor de bewoners garandeert. Deze normen leveren een duurzame bijdrage aan de ruimtelijke ordening en ontwikkeling van het gewest. Krachtlijnen zijn hierbij het kwaliteitsvolle beheer van de leefomgeving, het zuinige gebruik van de bodem en van zijn rijkdommen, de instandhouding en de ontwikkeling van het culturele, natuurlijke en landschappelijke erfgoed en de verbetering van de energieprestatie van de gebouwen.

Dit document maakt de balans op van enkele emblematische vergunningen van 2019, die onder meer aan de circulaire economie en de duurzaamheid raken.

1.

nieuwigheden nova 5

De overgang van de 4e naar de 5e versie van NOVA, het transversale platform voor het beheer van de stedenbouwkundige, de verkavelings- en de milieuvergunningen, vond plaats in november 2018. De Urban-medewerkers

hebben zich dit nieuwe werkmiddel in de loop van 2019 eigen gemaakt. De NOVA 5-applicatie werd ontwikkeld door het CIBG (Centrum voor Informatica voor het Brusselse Gewest). Ze wordt nog voortdurend verbeterd om de bugs weg te werken en op de behoeften van

de gemeenten, Leefmilieu Brussel en Urban in te spelen. Dit impliceert een ononderbroken analyse door de medewerkers, die in 2019 voortduurde en zal doorlopen.

libelcohal

Dankzij de vergunning voor het Libelcohalproject wordt de hal verbouwd tot een overdekte openbare ruimte, worden de portieken en de rolbrug vernieuwd, komt er een crèche voor 72 kinderen en wordt een openbare ruimte op de Nijverheidskaai heraangelegd als ontmoetingsruimte.

Het project kadert in de stedelijke herwaardering en in de visie van het Kanaalplan, het stads-vernieuwingscontract Heyvaert-Poincaré en het duurzame wijk-contract Kleine Zenne, met name wat betreft de verankering van de productieve activiteit, de diversifiëring van de economische activiteit, de promotie van de bestemmingsvermenging in de zone, betere levensomstandigheden voor de bewoners via openbare ruimten en voorzieningen, een minder dicht stadsweefsel door de creatie van doorgangen voor de actieve modi en de opwaardering van het industriële erfgoed.

Op die manier wordt een typische historische getuige van het industriële erfgoed op de kanaaloever en drager van de identiteit van het grondgebied, geoptimaliseerd. Het project draagt bovendien bij aan de duurzame mobiliteit, want het beperkt aanzienlijk de impact van het gemotoriseerde verkeer in de openbare ruimte en moedigt de actieve, niet-gemotoriseerde vervoerswijzen in de stad aan.

In ruimere zin is dit een typevoorbeeld van de uitbating van het hoge potentieel van de morfologische en programmatische mutatie van bijzonder dichte en monofunctionele industriële huizenblokken naar een nieuw netwerk van gezellige openbare ruimten met uiteenlopende activiteiten.

Het Libelcohalproject is trouwens een van de laureaten van be.exemplary 2018.

recypark

We leven in een tijd van ecologische veranderingen en ideologische transitie. Het toenemende gebruik van de containerparken in het Brusselse gewest is het bewijs van deze evolutie van de burgerzin. De veranderde perceptie en behandeling van het afval bezorgen de containerparken een positievere connotatie.

Het afval van de ene wordt de grondstof van de andere en in deze kringloopeconomie vormen de Brusselse containerparken een wezenlijke schakel.

Het Recyparkproject behelst de bouw van een gewestelijk park voor Net Brussel, met een sociaal gebouw bestemd voor de werking van het recypark, de implementatie van een hal in materiaal van de hergebruikmarkt, en de aanleg van een skatepark en een groene openbare zone.

Het project ligt in de Kanaalzone, een pool voor prioritaire ontwikkeling. Het beantwoordt aan een

2.

reële nood van het Brusselse gewest en ambieert een erkenning als pilootproject voor de toekomstige recyparken in het gewest.

De combinatie van meerdere functies, met name het containerpark, een recyclingatelier en een skatepark, zal dynamiek brengen in de wijk. In dit opzicht gaat het project de uitdaging aan om de recyparken meer in de stedelijke omgeving op te nemen en niet langer naar de rand van de stad te verbannen.

Ook het Recyparkproject is een van de laureaatprojecten van be.exemplary 2018.

metrostation grondwetplein – toots thielemans

Het project betreft de bouw van een nieuw metrostation Grondwet, de heraanleg van het tramstation Lemonnier en de bouw van aanpalende tunnels voor de ondergrondse verbindingen tussen meerdere tramlijnen en de toekomstige noord-zuidmetrolijn van het gewest. Het beoogt dus de uitbreiding van de stationcapaciteit met het oog op de toekomstige

intensivering van de circulatiestromen. Het interieur van het tramstation Lemonnier werd volledig herdacht en gerenoveerd. Dat van het gelijknamige metrostation werd coherent hiermee ingericht dankzij een designverfraaiing op de verbinding tussen de twee stations. Het project voorziet een optimale toegankelijkheid van de perrons, van en naar de openbare ruimte en van de voorzieningen die voor iedereen toegankelijk zijn, inclusief voor personen met beperkte mobiliteit.

Deze vergunning biedt een antwoord op de mobiliteitsuitdagingen in het gewest en past de doelstellingen toe van het gewestelijke mobiliteitsplan en van de strategieën van het gewestelijk plan voor duurzame ontwikkeling (GPDO) door deze nieuwe multimodale pool op het snijvlak van meerdere wijken te vestigen.

3.

tijdelijke inname van de kazerne van Elsene

Het project behelst de gebruikswijziging van de kazernesite Frits Toussaint, waar de politie recent nog huisde. De aanvraag beperkt zich dus tot de gebruikswijziging van de bestemming. De site zal in haar geheel gebruikt worden als pilootproject voor de tijdelijke inname gedurende de wachttijd voor de validering van het richtplan van aanleg (RPA) van de kazernes en van de lancering van de definitieve projecten op

de site. De vormen van tijdelijk gebruik die voorzien worden, zijn volgens thema in 7 polen ingedeeld. Samen vormen ze een coherent geheel dat complementair is met de bestemming als voorziening van collectief belang of van openbare dienst: 1. sustainable 2. family 3. food 4. gallery 5. lab 6. community 7. playground

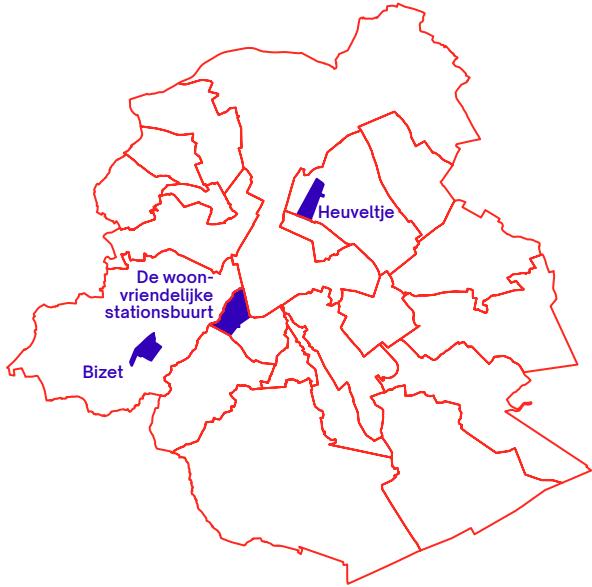
De site wordt dankzij deze overgangsfase geactiveerd, beheerd en gevrijwaard. Tegelijk kunnen

de omwonenden, de toekomstige gebruikers en de Brusselaars in het algemeen zich de site stelselmatig eigen maken. Hier biedt zich een gunstige gelegenheid aan om de site bekend te maken, open te stellen voor de buurt, ter beschikking te stellen voor grote ruimten voor voorzieningen van algemeen belang, verwaarlozing te voorkomen tijdens de ontwikkelingsfase van het definitieve project, de site tot leven te brengen en als labo's voor innoverende stedelijke praktijken te laten dienstdoen.

DWC
Bloemenhof in
de stad Brussel
– Fontainaspool
– Woningen,
sportzaal,
opvangdienst,
park.
Architecten:
B612 Associates.
Séverin Malaud
© urban.brussels

duurzame wijk- contracten

**lopende DWC
-reeksen in 2019**

reeks 10 ter studie

**actieve reeksen
(uitvoering)**

reeks 9 (2019-2023)
• Peterbos in Anderlecht,
• Stephenson in Schaarbeek
• Rondom Westpark
in Sint-Jans-Molenbeek

reeks 8 (2018-2022)

• Magritte in Jette
• De Marollen
in de stad Brussel
• Wiels aan de Zenne
in Vorst

reeks 7 (2016-2020)
• Atheneum in Elsene
• Pogge in Schaarbeek

reeks 6 (2015-2019)
• Biestebroeck
in Anderlecht
• Voorplein – Morichar
in Sint-Gillis

**afgeronde reeksen
(geïmplementeerd)**

reeks 5 (2014-2018)
• Abdij in Vorst
• Jacht – Gray in Etterbeek
• Verbinding
in de stad Brussel
• Kleine Zenne in
Sint-Jans-Molenbeek

reeks 4 (2013-2017)

• As Leuven in
Sint-Joost-ten-Node
• Bockstael à Bruxelles
• Passer in Anderlecht
• Maelbeek in Elsene

reeks 2 (2012-2016)

• Albert in Vorst
• Rond Leopold II
in Sint-Jans-Molenbeek
• Bosnië in Sint-Gillis
• Vooruitgang – Koningin
in Schaarbeek

**aanwijzing
van de 10e
reeks duurzame
wijkcontracten**

De oproep tot
kandidaatstelling voor
de 10e reeks duurzame
wijkcontracten (DWC’s)
werd gedaan begin
2019. De directie
Stadsvernieuwing
heeft meegewerkt
aan de analyse van de
kandidaturen. In oktober
heeft de Brusselse
regering de drie
laureaten aangewezen,
met name de perimeters:

1. De woonvriendelijke
stationsbuurt
in Sint-Gillis
2. Bizet in Anderlecht
3. Heuveltje
in Schaarbeek

De drie gemeenten
ontvangen elk een
subsidie van €142.500
voor de uitwerking van
hun programma.

Net als bij de reeksen
8 en 9 waren de kwaliteit
en het aantal ingediende
dossiers aanzienlijk.
Er werden immers
8 dossiers ingediend
door de gemeenten
Anderlecht, de stad
Brussel, Etterbeek,
Koekelberg, Sint-Jans-
Molenbeek, Sint-Gillis,
Sint-Joost-ten-Node en
Schaarbeek.

Vanaf 1 november hebben
de drie gemeenten bijna
een jaar de tijd om hun
operationele programma
samen te stellen en uit te
werken. Nadien leggen
ze het ter goedkeuring
voor aan de Brusselse
Hoofdstedelijke
Regering. Deze
reglementaire termijn zal
verlengd worden wegens
de gezondheidscrisis van
2020. Daarna beschikken
de gemeenten over
50 maanden om hun
programma uit te voeren
en over 30 bijkomende
maanden om de werven
af te werken. Het gewest
financiert de projecten
voor meerdere miljoenen
euro, nog te bepalen,
dat in gelijke delen over
de drie geselecteerde
perimeters verdeeld
wordt voor de periode
2020-2025/2027.

**balans
van de concrete
realisaties**

In 2019 werden niet
minder dan 89 woningen
opgeleverd, net als
13 buurtvoorzieningen
waarvan 3 voor de
opvang van jonge
kinderen (zoals crèches
en oppasdiensten) en 13
operaties voor de aanleg
van openbare ruimten
(vooral groene ruimten
en ontspanningsruimten)
en de begroening van de
wijken. Een deel van deze
opleveringen betreft
oudere en dus afgesloten
reeksen DWC’s;

Enkele voorbeelden:

- DWC Bloementuin
in de stad Brussel
(2011-2015)

De pool Fontainas met
zijn 57 woningen, een
polyvalente sportzaal,
een horeca-ruimte en
twee opvangruimten voor
kleine kinderen rond een
volledig heraangelegd
park

- DWC Vooruitgang –
Koningin in Schaarbeek
(afwerkingsfase)

Op de hoek van de
Destouvellesstraat en
de Gaucheretstraat,
de bouw van een
pand waar zich op de
benedenverdieping
een gezondheidshuis
bevindt, samen met
een contactpunt van
ONE/K&G (consultaties
voor baby’s) en twee
sociale twee- en
driekamerwoningen op
de verdiepingen

- DWC Kanaal – Zuid in
Anderlecht (2010-2014)

De oprichting van een
sociaal restaurant,
Grondelsstraat,
bevoorraad door de
moestuinen in de
onmiddellijke buurt

1. DWC Rond
Leopold II in Sint-
Jans-Molenbeek
– Woningen
en groene
semi-openbare
ruimte Mexico.
Architecten:
VERS.A (+ tuin
Landinzicht).
Séverin Malaud
© urban.brussels

2. DWC
Koninging-
Vooruitgang in
Schaarbeek –
Woningen Jolly.
Architecten:
Fabrique
d’Espaces.
Séverin Malaud
© urban.brussels

3. DWC
Bloemenhof in
de stad Brussel
– Fontainaspool
– Woningen,
sportzaal,
opvangdienst,
park.
Architecten:
B612 Associates.
Séverin Malaud
© urban.brussels

1.

3.

**focus op de pool
fontainas**

Het emblematische project van het huizenblok Fontainas werd ontworpen volgens speerpuntcriteria op het gebied van milieu en duurzaamheid (o.m. groendaken, materialen met een beperkte milieu-impact, exemplarisch

water- en afvalbeheer) en streeft de koolstofneutraliteit na (geen CO2-uitstoot in verband met het energieverbruik). Het park biedt de bewoners een kwaliteitsvolle ruimte, aangelegd volgens duurzame principes (inheemse boomsoorten, beplanting die de diversiteit van

fauna en flora bevordert), er zijn kinderspeeltuigen, rust- en ontspanningsplekken en moestuinen, materiaal voor pedagogische activiteiten en animatie voor de omringende wijken via plaatselijke actoren van de sociale cohesie.

- **DWC Jacht – Gray in Etterbeek (afwerkingsfase)**

De creatie van een spelothek, Pandhoflaan 24, aangelegd op twee verdiepingen, verbonden via een groene doorgang op het binnenterrein van het huizenblok, met andere infrastructuur en woningen. Het maakt deel uit van de pool Intergeneraties van het DWC. Dit beoogt een sterkere ruimtelijke verbinding binnen het huizenblok en wil een band doen ontstaan tussen de verschillende buurtbewoners

- **DWC Albert in Vorst (afwerkingsfase)**

Dankzij de renovatie van de gemeentecrèche La Ruche werd het gebouw in zijn geheel gerenoveerd, werden de ruimten verbouwd zodat de opvangcapaciteit van de crèche met 10 plaatsen verhoogd werd. Ze ligt vlakbij het buurthuis Marconi met zijn binnenhuizenblok, dat eveneens in het kader van de Marconipool van dit DWC gecreëerd en aangelegd werd.

2.

de aanbestedingen, een sleutelfase

De goedkeuring van de aanbestedingsdossiers is een sleutelfase die leidt tot de vrijgave van een aanzienlijk deel van de gewestelijke subsidie. Het is ook in deze fase dat het bestuur het aantal fysieke prestaties telt.

In 2019 hebben de aanbestedingen betrekking op de DWC’s Abdij, Kleine Zenne, Verbinding en Biestebroek, maar ook op de oudere (D)WC’s, zoals Scheut in Anderlecht, en Vroegegroenten – Luttrebrug in Vorst, onder meer wegens de eigen timing van de Beliris-verwezenlijkingen. In totaal betreffen zij de productie van:

- **19 woningen,**
- **11 buurtvoorzieningen, waarvan 4 voor de opvang van jonge kinderen,**
- **16 operaties voor de aanleg van openbare ruimten.**

Van deze dossiers vermelden we bijvoorbeeld de renovatie van het Maison des Artistes (MdA) en de bouw van een Franstalige crèche voor 49 kindjes in de perimeter Biestebroek, Bronsstraat 12-14 in Anderlecht. Er wordt ook een nieuw gebouw opgetrokken tussen de twee voorzieningen,

bestemd voor het MdA: een polyvalente zaal op de benedenverdieping, sanitair op de 1e en een galerij op de hoogste verdieping met uitzicht op het platte dak. Het MdA zal aangepast worden opdat ook personen met beperkte mobiliteit toegang hebben.

De laureaat van be.exemplary 2018 was de renovatie van de Libelcohal met o.m. een crèche, in het DWC Kleine Zenne, Nijverheidskaai 79. Een opmerkelijk project qua opvatting van de overdekte en de niet-overdekte openbare ruimten (4.200 m²), milieubenadering en inlassing van het sociale leven in de wijk.

**werken
aan de gang**

De 9 werven, die gestart zijn in 2019 in de DWC’s Kleine Zenne, Jacht – Gray, Verbinding, Bockstael, Vooruitgang – Koningin en Bloemenhof geven een beeld van de omvang van de activiteiten binnen de DWC-programma’s en zijn goed voor de realisatie van:

- **24 woningen,**
- **4 buurtvoorzieningen waaronder een crèche,**
- **5 herdefiniërings-operaties van openbare ruimten.**

Bovendien zijn nagenoeg 28 werven aan de gang, vooral binnen de DWC’s van reeks 3, in Jacht – Gray en in de oudere perimeter Kanaal – Zuid in Anderlecht, goed voor de productie van in totaal:

- **54 woningen,**
- **25 buurtvoorzieningen waaronder 8 crèches,**
- **6 operaties voor de aanleg van openbare ruimten.**

**sociaal-
economische
acties en
burgerparticipatie**

De sociaal-economische omschakeling en de burgerparticipatie spelen een kernrol in de herwaarderings-programma’s voor de kwetsbare wijken in ons gewest. Er werden in die zin 138 sociaal-economische acties geprogrammeerd in de vier actieve DWC-reeksen, waarvan 22 betrekking hebben op socioprofessionele inschakelings-programma’s.

Talrijke acties waren in 2019 aan de gang of werden in dat jaar opgestart. Ze beoogden onder meer de sensibilisering van de bewoners voor energiebesparing en respect voor het milieu, schoolse en buitenschoolse ondersteuning, de preventie van problemen gerelateerd aan de adolescentie, de verbetering van de sociale samenhang en van de openbare netheid en de opleiding van werkzoekenden.

De projectoproepen worden meestal erg vroeg bij de start van de operationele fase van een reeks gelanceerd. Dat is bijvoorbeeld het geval bij de projecten ‘een mooiere Stephensonwijk’, ‘de jongeren uit de wijk’ en ‘samenleven’ binnen de Stephenson perimeter en binnen zijn participatieve budget dat voor burgerinitiatieven bestemd is.

2.

Zijn wijkantenne en die van de perimeters Peterbos en de Marollen, werden in 2019 gevestigd. Zij groeperen de DWC-teams om de verschillende programma-activiteiten tot een goed einde te brengen.

De burgers worden tijdens de uitwerking en de uitvoering van een programma voortdurend geraadpleegd en betrokken, onder meer tijdens algemene vergaderingen en de werkwijzen. Naast deze instanties, die in de regelgeving voorzien worden, organiseren de gemeenten en de studiebureaus ook participatieve workshops, verkennende wandelingen en onlineonderzoeken.

1.

**focus op muur-
schilderingen
voor een veiliger
gevoel in de
brusselse tunnels**

De sociaal-economische activiteiten voor het DWC Verbinding werden eind februari 2019 afgerond. Dankzij een participatief burgerproject, ondersteund door kunstenaars,

**focus op de
reconversie
van de ecam-site
in het dwc bosnië
in sint-gillis**

De reconversie van de ECAM-site (école centrale des arts et métiers) is een mooi voorbeeld. De site biedt de bewoners en de gebruikers van het stadspark op het binnenterrein van het huizenblok sportvoorzieningen, een opvangstructuur voor kleine kinderen en voorzieningen voor de jongeren uit de buurt. De renovatie van de gebouwen focust specifiek op de verbetering van hun energieprestatie.

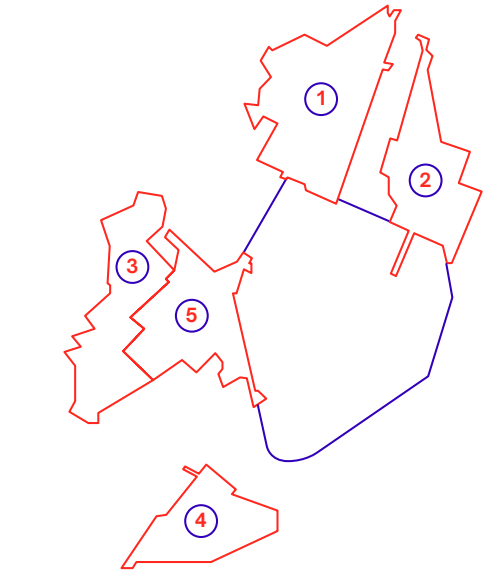
1. DWC Bosnië
in Sint-Gillis –
Reconversie van
de ECAM-site.
Architecten:
AgwA.
Séverin Malaud
© urban.brussels

2. DWC Albert in
Vorst – Crèche
La Ruche.
Architecten:
LOW-A.
Séverin Malaud
© urban.brussels

werden drie van de fresco’s geschilderd die op het plafond van zes tunnels tussen het station Brussel-Kapellekerk en de Zuidlaan te zien zijn. De inhuldiging ervan vond plaats op 8 december 2019.

stads- vernieuwings- contracten

In 2017 waren vijf programma’s van stadsvernieuwingscontracten (SVC’s) opgestart voor een periode van vijf jaar. De regering keurde in 2019 de eerste programmawijzigingen goed voor de SVC’s Citroën – Vergote, Weststation en Koningslaan.

5 programma’s
programma’s voor een budget van **€110.000.000**

1. Citroën – Vergote in de stad Brussel en in Sint-Jans-Molenbeek

2. Brabant – Noord – Sint-Lazarus in Schaarbeek en in Sint-Joost-ten-Node

3. Weststation in Anderlecht en in Sint-Jans-Molenbeek
4. Koningslaan in Sint-Gillis en in Vorst

5. Heyvaert – Poincaré in Molenbeek en in de stad Brussel

svc brabant – noord – sint-lazarus

Het SVC Brabant – Noord – Sint-Lazarus doorliep in dit tweede jaar van uitvoering enkele sleutelfases:

- **werken op de Sint-Lazaruslaan**

De werken op de Sint-Lazaruslaan, onder leiding van de gemeente Sint-Joost-ten-Node, zijn

svc citroën – vergote

De projectleider, Leefmilieu Brussel, onderzoekt de kandidaturen voor de studie van het project Maximiliaanpark in het SVC Citroën – Vergote in de stad Brussel. Dit SVC-pilootproject omvat de volledige heraanleg van het park en van zijn omgeving, om er zoveel mogelijk een doorlopende ruimte van te maken waarin de Zenne weer bovengronds stroomt.

Een andere opmerkelijke vorderingsstaat in dit SVC zijn de eerste schetsen van de trap en van de helling die de Laekenveldstraat verbindt met het park van Thurn en Taxis: ze werden ingediend door het studiebureau. Extensa, die deze actie leidt, voorziet ook de heraanleg van de laan.

De stad Brussel en Sint-Jans-Molenbeek hebben hun projectproepen voor de sociaal-economische acties gelanceerd en de ontwerpers geselecteerd. De projecten konden dus starten.

in oktober 2019 gestart. Ze vormen de eerste fase in de herontwikkeling van een strategische SVC-plek, nl. de buurt rond het Sint-Lazarusplein. Het initiatief om deze zone een nieuwe dynamiek te geven, houdt verband met de heraanleg van de tunnels onder de Noord-Zuidverbinding. Voor een betere verlichting in deze tunnels werd in 2019 trouwens een universeel verlichtingsmodel geïmplementeerd.

- **verbetering van het groene netwerk en van de verbinding tussen de wijken**
- Een studie van de kwalitatieve behandeling van de braakliggende spoorwegbermen is gestart in oktober 2019. Ze draagt bij aan de omvorming van de wijk tot groene verbinding en aan de openstelling ervan voor de omgeving. Er wordt ook gestreefd naar een versterkt aanbod qua openbare voorzieningen, onder meer door de verwerving, eind januari 2019, van de voormalige synagoge in de Rogierstraat door de gemeente Schaarbeek. Bovendien is Leefmilieu Brussel in september 2019 in het kader van het beheer en de verbetering van de buurt, een globale studie gestart van de grote maas Lambermont - Kruidtuin.

- **de as koningsstraat opnieuw dynamisch maken**
- De inplanting van een studentenvoorziening wordt overwogen in de gebouwen gelegen Koninginneplein 14 tot 16. Dankzij dit project kan het Maison des Arts op het binnenterrein van het huizenblok uitbreiden en zijn zichtbaarheid vanaf de openbare ruimte verbeteren. Het bestek voor de projectstudie was klaar eind 2019, de kandidaturen werden begin 2020 beoordeeld.

- **sociale cohesie**
- Voor het SVC-team (o.m. projectleider, manager ‘studentenleven’, beleidsmedewerkers) werd een wijkantenne geopend op het

Koninginneplein, die inspeelt op de uitdagingen in het luik ‘sociale cohesie’.

svc weststation

Binnen de SVC-perimeter Weststation staat een conceptstudie op stapel voor de herdefiniëring van de Vandenpeereboomstraat en de aanleg van een fietspad. Deze weg loopt langsheen het braakliggende terrein van het Weststation. Er kunnen dus toegangen gemaakt worden opdat de buurt zich het toekomstige 3 ha-grote park eigen maakt, temeer omdat in de straat een aanzienlijk aantal woningen, voorzieningen en handelszaken gepland zijn. Zodra de stedenbouwkundige vergunning toegekend was, werd begonnen met de aanleg van het fietspad. Bouwheer is de gemeente Sint-Jans-Molenbeek.

Door de programmawijziging kon de bouw van een brandweerkazerne in het SVC opgenomen worden, samen met een buurtsportvoorziening op het perceel, gelegen Bergensesteenweg 409, op de kanaaloever. Dit project is het werk van de gewestelijke Maatschappij voor Stedelijke Inrichting (MSI), in samenwerking met de DBDMH en andere gewestelijke actoren en zal meerdere overheidsfinancieringen ontvangen. Eind 2019 heeft de MSI een bericht van een Europese overheidsopdracht gepubliceerd om het multidisciplinaire team aan te wijzen dat belast wordt met het ontwerp en met de opvolging van de bouwwerf.

svc koningslaan

Het meest opmerkelijke feit van het SVC Koningslaan is de afronding van de hydrografische studie onder leiding van Leefmilieu Brussel, uitgevoerd door het bureau Witteveen+Bos. De SVC-perimeter, die zich zowel op Vorst als op Sint-Gillis uitstrekt, ligt beneden in de vallei van het waterscheidingsgebied van de Zenne. Uit de vele overstromingen blijkt dat de bodem er weinig doorlaatbaar is, dat de perimeter dicht bebouwd is en dat geen temporisering van het oppervlaktewater voorzien is. Er diende daarom nagedacht te worden, niet enkel over de perimeter in zijn geheel, maar ook over een eerder stadium, nl. de hydrologische impact van de integratie van de perimeter in het geheel van operaties die in de ruimten en in de definitiestudies van deze projecten uitgewerkt worden.

In dit geval voorziet het SVC een grondige herdefiniëring van de openbare ruimten met, onder meer, de aanleg van het park Avant-Senne beneden in de vallei, met een multifunctionele groene ruimte waar een alternatief parcours ligt voor de actieve verplaatsingsmodi, moestuinen, een kinderspeelplein en een ruimte voor de twee culturele polen die op de site aanwezig zijn.

Het park zou van de Luttrebruglaan (Vorst) reiken tot aan de Fonsnylaan ter hoogte van de Veerartsentunnel.

focus op de synergiën tussen de verschillende programma’s voor stedelijke herwaardering

Een interessant voorbeeld van synergie tussen de lopende programma’s voor stedelijke herwaardering is de reactivering van het Volkshuis in Anderlecht. De verwerving van de gronden van het goed werd mee gefinancierd door

het Stadsbeleid (SB, pijler 2) en door het SVC Weststation. De operatie richt zich op de creatie van een multifunctionele ruimte die de sociale cohesie bevordert, met allerlei polyvalente infrastructuren die uitkijken op een nieuwe openbare ruimte. Aangezien de aankoop prijs hoger lag dan voorzien tijdens de onteigeningsonderhan-

svc heyvaert – poincaré

Tot slot werden in het kader van het SVC Heyvaert – Poincaré twee gebouwen verworven:

1. De directie Stadsvernieuwing van Urban heeft voor €380.000 het gebouw aangekocht, gelegen Manchesterstraat 36 in Sint-Jans-Molenbeek, samen met de gewestelijke grondregie. Dit biedt de vzw Cinemaximiliaan de mogelijkheid zijn integratieactiviteiten voor nieuwkomers en de sensibilisering van het grote publiek voor dit onderwerp voort te zetten.
2. En de gemeente Anderlecht heeft het pand aangekocht, gelegen Ropsy Chaudronstraat 26, de zogenaamde Ruhldriehoek. Het gebouw zal afgebroken worden om plaats te maken voor een kwaliteitsvolle landscaping en

ecologische landschapsarchitectuur om de lezing van de openbare ruimte en de toegankelijkheid van de slachthuizen, de kades en de Ropsy-Chaudronstraat te verbeteren. Deze openbare ruimte zal conform het BBP (bijzonder bestemmingsplan) bestemd worden voor de actieve en passieve ontspanning.

De regering heeft in juli 2019 het scenario goedgekeurd van de herontwikkeling van de sites Manchester 13-15 en 17-19 in Sint-Jans-Molenbeek als culturele, artistieke en creatieve productieve pool.

Tussen de drie gemeenten van het SVC werden overeenkomsten gesloten om intergemeentelijke maatschappelijke projecten te selecteren. De gemeenten hebben ook een reeks projecten gelanceerd die geleid worden door henzelf of door vzw’s.

SVC Citroën – Vergote in de stad Brussel – Maximiliaanpark (bestaande toestand). Séverin Malaud © urban.brussels

stadsbeleid

De 13 programma’s van het Stadsbeleid (SB) via wijkontwikkeling (pijl 2) zijn in juli 2017 gestart en worden door het gewest gesubsidieerd voor € 42.000.000. Na een uitvoeringsperiode van anderhalf jaar werden in 2019 meerdere projecten uitgewerkt en opgestart.

woningen en buurtvoor-zieningen

Het OCMW van de stad Brussel heeft het goed, gelegen Maria-Christinastraat 232, gekocht. Het werd gerenoveerd en verbouwd tot vier transitwoningen met twee kamers. De interieurwerken werden uitgevoerd in het kader van een project van socioprofessionele inschakeling onder leiding van Renobru. Deze woningen zijn bestemd voor zeer kwetsbare families die zich in een noodsituatie bevinden (zoals uitzetting, verlies van woning, ongezonde woning, familiaal geweld). Gedurende de hele opvangduur van deze families (maximum 18 maanden)

biedt het OCMW hen een intensieve sociale ondersteuning, o.m. bij hun zoektocht naar een woning.

In Elsene werd in een woongebouw, gecreëerd in het kader van de DWC Maelbeek, een buurtvoorziening gefinancierd op de benedenverdieping van de Graystraat 158. Het gaat om een productielaboratorium (FabLab), het zogenaamde OpenFab, dat de plaatselijke herindustrialisering bevordert door middel van tools voor digitale productie. In dit stadslaboratorium voor innovatie, productie, onderzoek en opleiding gebruikt men computergestuurde machines-tools voor de realisatie van allerlei projecten, en tracht men te werken met respect voor het milieu en met gebruik van gerecycleerde en/of natuurlijke materialen.

aanleg van openbare ruimten

De Pannenhuisrotonde in Jette, die voortaan Pannenhuisplein heet, werd heraangelegd. Er werd zoveel mogelijk groen aangeplant en er was aandacht voor de doordringbaarheid van de bodem, de biodiversiteit en de noodzaak van natuur in de stad. De bedoeling met deze heraanleg van 300 m² voetgangerszone in deze dichtbebouwde en bestrate wijk, was een groene ontmoetings- en ontspanningsruimte te creëren. De werf volgde op een lang, participatief proces met de bewoners en de gemeente, dat tijdens een ‘week van de mobiliteit’ geëindigd is in een grootschalige test, ‘Living Pannenhuis’, waar de omwonenden hun mening konden uiten.

Naar aanleiding van de viering van de 800e verjaardag van de gemeente Sint-Gillis werd de plaatsing

van elf historische informatieborden gesubsidieerd, evenals een audioparcours via smartphone dat het verleden van de gemeente onder de aandacht brengt via zijn stedenbouwkundige ontwikkeling.

Ook Citizen Lights, het Schaarbeekse lichtfestival, kon voor zijn derde editie rekenen op subsidies van het gewest. Tijdens dit nachtelijke parcours herontdekte de bezoeker de opmerkelijke gebouwen van de wijken Colignon en Louis Bertrand, opgeluisterd door een lichtspel. Zowat 150 burgers en Belgische zowel als internationale kunstenaars hebben de optocht, de animaties en de werken ten uitvoer gebracht.

pijl 1 van het stadsbeleid

In 2019 werden 5 projecten van het SB, pijl 1 door de regering goedgekeurd - waaronder een project voor de verwerving van een leegstaand pand - voor in totaal €2.048.963.

7 woningen, bestemd voor met sociale huisvesting gelijkgestelde huisvesting, werden opgeleverd :

- 2 eengezins-huizen, elk met 3 kamers, in Sint-Lambrechts-Woluwe;
- 1 studio en 1 vierkamer-appartement in Oudergem;
- 1 eengezins-woning met 4 kamers, 1 driekamer-appartement en 1 studio in Sint-Agatha-Berchem.

In 2019 werden 13 woningen van Anderlecht en de stad Brussel geïnventariseerd die opgeleverd waren in 2018.

start van de hervormingen op het vlak van stedelijke herwaardering

Sinds 6 oktober 2016 beschikt het gewest over een nieuwe ordonnantie houdende organisatie voor de stedelijke herwaardering. Ze werd van kracht op 1 februari 2017.

Op het moment van haar goedkeuring beoogde deze ordonnantie de groepering van meerdere complementaire programma’s voor stedelijke herwaardering in een enkel wettelijk instrument. Ze bekrachtigt de duurzaamheid van programma’s voor stedelijke herwaardering die dateren van voor haar goedkeuring, waaronder de duurzame wijkcontracten (DWC’s), en creëert er tegelijk nieuwe, met name de stadsver-nieuwingscontracten (SVC’s).

Het ontwerp van ordonnantie integreert in de werkmiddelen voor stedelijke herwaardering overigens het Stadsbeleid, dat enerzijds een deel van de bestaande gewestelijke beleidslijnen inhoudt, en anderzijds ook het Grootstedenbeleid, dat vroeger federaal beheerd werd en dat naar aanleiding van de zesde staatshervorming geregionaliseerd werd.

De organieke ordonnantie legt een algemeen kader vast. Uitvoeringsbesluiten preciseren de programma’s voor

stedelijke herwaardering die in hoofdstuk 2 van de ordonnantie bedoeld worden.

Sinds het laatste kwartaal van 2019 legt Urban zich toe op de evaluatie en de wijziging van de ordonnantie van 6 oktober 2016 houdende organisatie van de stedelijke herwaardering om de aanbevelingen die in het kader van de beoordeling van de ordonnantie geformuleerd werden, erin op te nemen, en om eventuele wijzigingen te onderzoeken teneinde te beantwoorden aan de doelstellingen die de regering in haar gewestelijke beleidsverklaring 2019-2024 geformuleerd heeft.

1.

2.

3.

1. DWC Masui in de stad Brussel – Woningen en jeugdhuis – Sluismeeester Coggestraat 29-31. Architecten: VERS.A en Atelier Gigogne. Séverin Malaud © urban.brussels

2. WC Lemmens in Anderlecht (Beliris) - Woningen en lokaal parkwachter Architecten: P&P Architectes Séverin Malaud © urban.brussels

3. DWC Masui in de stad Brussel – Crèche voor 44 kindjes (op de benedenverdieping, de 1e en de 2e verdieping) en 4 woningen op de hoogste verdiepingen. Architecten: Trait Architectes. Séverin Malaud © urban.brussels

Leunstoel
Blow door de
designers
D. d'Urbino &
P. Lomazzi, 1967.
© Design Museum
Brussels

ordonnantie roerend en immaterieel erfgoed

Het gewest vervolledigt zijn wetgevende arsenaal en beschouwt zijn culturele erfenis in al zijn aspecten.

Op 1 juli 2019 is de ordonnantie van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 25 april 2019 betreffende het roerend en immaterieel cultureel erfgoed van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest van kracht geworden.

Deze nieuwe wetgevingstool geeft gestalte aan een deel van de nieuwe culturele bevoegdheden die de federale staat heeft overgedragen naar aanleiding van de zesde staatshervorming.

Hij bepaalt het bevoegdheidsterrein van het Brusselse gewest in deze nieuwe materies en legt de werkmiddelen en de procedures vast die het in staat stellen om voortaan in dit kader op te treden.

de website van de inventaris van het roerend erfgoed online in 2020

In het kader van deze nieuwe bevoegdheden heeft Urban een databank samengesteld voor de verspreiding op het net van de inventaris van het roerend cultureel erfgoed van gewestelijk belang. De website is sinds begin 2020 online. Zijn vormgeving is dezelfde als bij de inventarissen van het bouwkundig erfgoed en van het

natuurlijk erfgoed. Dit project was mogelijk dankzij de partnerships met het Koninklijk Instituut voor het Kunstpatrimonium (KIK) sinds 2015 en met de musea (bv. het Museum van Elsene, de musea van de stad Brussel, het Hortamuseum) of de gemeentebesturen (o.m. Sint-Gillis, Schaarbeek, Sint-Pieters-Woluwe) die collecties op het Brusselse grondgebied bezitten. De inventaris werd ontworpen

als een evolutief werkmiddel, dat verrijkt wordt naargelang nieuwe verzamelingen toegevoegd en nieuwe partnerships gesloten worden. In de website zit ook een participatief luik waar iedereen kan delen met de sociale netwerken of de digitale mailboxen, kan bijdragen aan de evolutie van de inventaris door aan de hand van commentaren informatie aan te leveren, of

zelfs door zich deze collecties of werken en culturele voorwerpen eigen te maken door, bijvoorbeeld, een eigen virtueel museum op te richten. In 2020 worden volgens ditzelfde stramien vermoedelijk twee nieuwe websites ontwikkeld: de ene over het archeologische erfgoed en de andere over het immateriële erfgoed.

geaccrediteerd worden.

Verder wordt verduidelijkt wat er met de voorwerpen die tijdens archeologische opgravingen op het Brusselse grondgebied blootgelegd worden, dient te gebeuren en is het gewest bevoegd om zijn archeologische verzameling te bewaren en desnoods de verzamelingen die gevaar lopen, te beschutten. Ook andere opslagplaatsen kunnen erkend worden.

Ten slotte is het gewest bevoegd voor de afgifte van uitvoerlicenties buiten de Europese Unie voor culturele goederen die tot zijn bevoegdheid behoren op het gewestelijke grondgebied zoals voorzien in de verordening EG 116/2009, en buiten het grondgebied van het Brusselse gewest wat de beschermde roerende cultuurgooederen betreft. De oprichting van een uniek loket voor het hele Belgische grondgebied wordt onderzocht.

Dankzij deze nieuwe bevoegdheden dragen de studie, de inventaris en de vrijwaring van de roerende en de immateriële cultuurgooederen, evenals de aansporing van het publiek tot het verwerven van inzicht hierin, bij aan het behoud van onze culturele erfenis in al haar componenten: de bebouwing, de natuur, het roerende of het immateriële erfgoed.

archeologische opgravingen – parking 58

Tussen februari en juli 2019 werden archeologische opgravingen uitgevoerd op de site van de vroegere Parking 58. Dit gebeurde in het kader van het project Brucity. Gezien de omvang van de werf werkt Urban samen met het Museum Kunst & Geschiedenis, de Société royale d'Arch  ologie de Bruxelles, CReA-Patrimoine ULB, het Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen, de vzw Prospections archéologiques en het Koninklijk Instituut voor het Kunstpatrimonium (KIK).

europese archeologiedagen

Urban heeft van 14 tot 16 juni 2019 de Europese Archeologiedagen georganiseerd - een primeur in het Brusselse gewest. Een bijzonder enthousiast publiek ontdekte een groot aantal archeologische vindplaatsen,

evenals de labo's van het Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen en de Coudenberg-site. Op dit elan overweegt Urban de organisatie van een nieuwe editie van de Europese Archeologiedagen.

archeohotspot

De allereerste ArcheoHotspot in België stond in het Museum Kunst & Geschiedenis, waar het talrijk opgekomen publiek kon leren hoe de diverse archeologische objecten gebruikt werden. Urban heeft de ambitie om tegen 2020 in zijn archeologie-laboratorium

een tweede ArcheoHotspot te vestigen. Ondanks enige vertraging wordt het project stelselmatig uitgewerkt. De vrijwilligers kunnen deelnemen aan de dagelijkse acties voor het behoud en de restauratie van de archeologische verzameling van het gewest.

Deze opgravingen hebben stelselmatig de verste geschiedenis van Brussel onthuld die zich afspeelde aan de Zenne die destijds door de stad stroomde: de aanleg van de oevers, het leven en de activiteiten die zich daar afspeelden. Overal op deze uitgestrekte werf van bijna 6000m² had de rivier sporen achtergelaten, tussen de Bisschopsstraat, de Hallenstraat, de Zwarte Lievevrouwstraat en de Kiekenmarkt. De voormalige parking had elk overblijfsel tot 7 m diep weggeveegd. Pas daaronder waren de opgravingen mogelijk.

De archeologen hebben de kademuur van de westelijke oever over een lengte van 165 m gedocumenteerd. Hij was in kalksteen opgetrokken op fundamenteën in de vorm van houten palen. Een helling, bestraat met keien en grote, eikenhouten planken, die voor de kademuur onder het water liep, werd als loskade geïdentificeerd.

Er werden zeer vele stalen genomen voor paleo-omgevingsanalyses. Deze analyses zullen meer inzicht brengen

in de evolutie van het stedelijke landschap en van de rivier, niet enkel tijdens de middeleeuwen, maar ook tijdens de verschillende ijs tijden.

Zeër talrijke objecten werden blootgelegd, zowel in de rivierbedding als op de westelijke berm. De oudste dateren van de 7e en de 8e eeuw, de meeste van de 14e en de 15e eeuw. Behalve de voorwerpen die in rechtstreeks verband met de rivier staan, zoals visfukken en restanten van bootjes, werden ook andere voorwerpen gevonden die alle getuigen van het dagelijkse leven aan de rivier: kammen in hout of been, houten melpels, daggen, een molenstein, lederen schoeisel, aardewerk of munten.

Eind januari 2021 zal het grote publiek tijdens een tentoonstelling in de Sint-Gorikshallen de eerste resultaten van deze uitzonderlijke archeologische opgravingen kunnen ontdekken.

Reiniging van oude slibafzettingsprofielen die dateren van voor de Zenne door de mens gebruikt werd. De oude lagen zijn vanaf 1872 verdwenen door de bouw van de centrale hallen over een diepte van ruim 6 m (bakstenen elementen dienden als wanden voor de grondwerken van het Brucity-project). Kanalisering en betonnen muren die als boei fungeerden. Archeologie en bouwsector moeten samenwerken om de stabiliteit van de wanden te garanderen. Julie Timmermans © urban.brussels

restauraties

1. Restauratie van de apotheek Neos Beurs, Anspachlaan 61 in Brussel, sinds 28 april 1994 beschermd als monument.
© Archi2000

2. Restauratie van een herenhuis in klassieke ectectische stijl van 1856, Wetstraat 65, Brussel, als monument op de bewaarijst geplaatst sinds 1997. Architecten: Archi2000. © urban.brussels

voormalig ministerie van koloniën - wetstraat 65

Dit indrukwekkende herenhuis werd in 1856 door architect Chrétien Govaert getekend voor de markies du Chasteler de Moulbaix. Het is een van de laatste prestigieuze herenhuisen in deze straat. Van de vele verblijven die architect Govaert in de Leopoldwijk gerealiseerd heeft, zijn er immers weinig overgebleven.

Het gebouw wordt geflankeerd door nieuwe en hoge constructies, maar is nog een bijzonder opmerkelijke getuige van de klassiek-eclectische strekking die ten tijde van de bouw van deze wijk in het midden van de 19e eeuw succesvol was. Met zijn decoratieve registers straalt het tot op vandaag de rijkdom uit van de grote woningen in de Leopoldwijk.

Op 15 mei 1997 werd het gebouw in zijn geheel als monument op de bewaarijst geplaatst. In 2004 werd voor het eerste geraakt aan het gebouw, gelegen Wetstraat 65. Het betrof de bouw (na afbraak van verschillende gebouwen in hetzelfde huizenblok) van een kantoorgebouw en de renovatie van dit herenhuis.

Begin 2019 wilde de bouwheer van een huurderswissel gebruik maken om het gebouw in zijn oorspronkelijke staat te herstellen. Het betrof hoofdzakelijk onderhoudswerken, maar ook diverse restauratieve ingrepen:

- het bestaande gebinte werd verstevigd met de vrijwaring van de structuur van de vloeren;

- het gebouw werd aan de brandpreventienormen geconformeerd;
- de waterdichtheid van de dakbedekking en van de dakgoten werd gecontroleerd;
- de gevels werden gereinigd en kregen een onderhoudsbeurt;
- het houten en het metalen raamwerk werd gerestaureerd, de dubbele beglazing vervangen door enkel, gelaagd, getrokken glas;
- het marmer werd gereinigd, losgekomen stenen werden vervangen en gefixeerd;
- het geheel werd herschilderd, barsten werden hersteld;
- het interieur werd behangen;
- gemaroufleerde stoffen en voiles werden geplaatst, op basis van archieven zorgvuldig uitgekozen verven werden aangebracht;
- het verguldsel werd vernieuwd;
- de kunstwerken die in de muren geïntegreerd zijn werden gereinigd, een portret van Leopold II (schilder: Jef Leempoels) werd gerestaureerd.

2.

1.

apotheek neos beurs - anspachlaan

In 2018 bevond deze handelszaak, gelegen op de benedenverdieping van een typisch haussmanniaans gebouw, zich in een erbarmelijke staat. De opeenvolging alhier van zeer verschillende handelszaken had er doorheen de jaren toe geleid dat de specifieke kenmerken van het gebouw vervaagd waren en dat zelfs de mooie in hardsteen uitgehouwen zuilen niet van verwaarlozing gespaard bleven. Door het Brussels Hoofdstedelijk Gewest gesubsidieerde werken hebben er in 2019 voor gezorgd dat de ooit aanwezige coherentie hersteld werd: de hardstenen zuilen die de benedenverdieping verfraaien, werden gerestaureerd, vervuldigd of naar het oorspronkelijke model terug opgebouwd. In de winkelpuien werd sober en hedendaags raamwerk geplaatst.

De metamorfose werd compleet dankzij de vernieuwde bestrating van de voetgangerszone. De aanblik komt in de buurt van wat op oude foto's te zien is.

graybrug in elsene

Het metselwerk van de Graybrug (Elsene) over de Kroonlaan, die verzwakt was als gevolg van structurele problemen, werd in 2019 grondig gerestaureerd.

kliniek van dokter van neck

Dit gebouw in de Wafelaertsstraat in Sint-Gillis dateert van 1910 en was het eerste werk van architect Antoine Pompe. Het wordt beschouwd als het historische begin van de moderne architectuur in België. Dankzij de recent beëindigde restauratiewerken heeft de gevel zijn praal van weleer herwonnen.

1.

2.

baden van sint-joost-ten-node

In 2019 werd het openbaar zwembad van Sint-Joost-ten-Node grondig gerestaureerd: de verkleed-hokjes, de balustrades op de balkons in de typische art-decostijl van de

oorspronkelijke balustrades, de authentieke betegeling werd in zijn oorspronkelijke staat hersteld, barsten in de kuip van het bassin werden hersteld...

1. Kroonlaan/ Graystraat, viaduct over de vallei van de Maalbeek, sinds 10 december 2015 beschermd als monument. Collection Belfius Banque-Académie royale de Belgique © ARB – urban.brussels

2. Restauratie van het art-decozwembad Saint-François in Sint-Joost-ten-Node, sinds 4 juni 2009 beschermd als monument. Architecten: aac architecture. © Patrick Van Gestel

Chinees paviljoen, Van Praetlaan 44 in Laken. Collectie Belfiusbank - Koninklijke Academie van België © ARB – urban. brussels

het chinese paviljoen en de japanse toren

definitieve bescherming

Op 12 december 2019 heeft het Brusselse gewest beslist het Chinese paviljoen en de Japanse toren te beschermen, twee opmerkelijke bouwwerken die op vraag van Leopold II uitgevoerd werden. De bescherming omvatte ook de tuin rond de Japanse toren en zijn vele opmerkelijke bomen, zoals de grootste katsuraboom van het gewest. Het park rond het Chinese paviljoen is al sinds 12 juni 1997 beschermd.

Beide monumenten werden getekend door de Parijse architect Alexandre Marcel. Hij inspireerde zich op de ‘Tour du Monde’ die hij op de wereldtentoonstelling van 1900 in Parijs gezien had, meer bepaald op het Japanse toegangsportaal en het schrijnwerk van de Chinese gevel.

De bouwwerken van het Chinese paviljoen duurden van 1903 tot 1910. Bepaalde delen van de buitenkant zijn typisch voor de Zuid-Chinese architectuur, andere zijn een mengeling van verschillende Chinese stijlen. In het interieur worden art nouveau en rococo gecombineerd. De bouw van de Japanse toren startte in 1901 en duurde vijf jaar. Oude elementen werden hier gecombineerd met recentere, zowel Japanse als westerse. Zijn tuin is de enige Japans geïnspireerde tuin in het gewest. Hij telt enkele opmerkelijke bomen. Met de bouw van deze twee monumenten brengt Leopold II hulde aan beide landen

via hun architectuur. Daarnaast wilde hij hiermee ongetwijfeld de handelsrelaties tussen beide landen bevorderen.

Dit ongebruikelijke geheel heeft ook het toerisme avant la lettre op de been gebracht. Vanaf het begin van de 20e eeuw kon de Brusselaar in Laken dus een totaal omgevingsvreemd bouwwerk bewonderen.

historische zalen van het museum van het leger in het jubelpark

definitieve bescherming

De historische en technische zalen van het Museum van het Leger behoren voortaan tot het beschermde erfgoed. Het gaat hier meer bepaald over de roerende elementen en voorwerpen die intrinsiek deel uitmaken van de dynamische aankleding van deze zalen, zowel op de muren als in de gangen en de uitstalkasten.

hotel boël koningsstraat in sint-joost-en-node

definitieve bescherming

Het stadsverblijf van Georges Boël van 1913 werd definitief beschermd. Het illustreert perfect de leefwijze van de toenmalige industriële burgerij. De buitensporige, maar kwaliteitsvolle decoratie van de receptie ruimten moest de bezoekers imponeren.

voormalige hospitaalbunker op de site van schaarbeek-vorming

definitieve bescherming

De hospitaalbunker op de site van Schaarbeek-Vorming is het enige bouwwerk van dit type in België. Het is nu definitief beschermd. Vandaag doet het dienst als gedenkplaats van de manier waarop de NMBS haar personeel wilde beschermen tegen de onzekerheden van de oorlog die in de jaren 1930 op handen was.

la royale belge in watermaal-bosvoorde

definitieve plaatsing op de bewaarijst

La Royale Belge, een van de meest emblematische naoorlogse gebouwen, werd definitief op de bewaarijst geplaatst. Het wordt nu dus definitief erkend als erfgoed. Het is een vernieuwend gebouw, maar tegelijk is het op zo’n manier ontworpen dat het respectvol in het landschap van Woluwe past.

De Brusselse Ommegang, de jaarlijkse historische optocht en een volksfeest, werd ingeschreven op de representatieve lijst van immaterieel cultureel erfgoed van de mensheid van de UNESCO. Dit gebeurde tijdens het 14e Intergouvernementele comité voor de borging van het immaterieel erfgoed, dat van 9 tot 14 december 2019 plaatsvond in Colombië.

Het is het eerste dossier dat Urban en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest hebben ingediend voor de erkenning als immaterieel erfgoed door de UNESCO.

De voorbereiding van dit dossier verliep in nauwe samenwerking met de erfgoedgemeenschap die dit evenement organiseert. De inschrijving is de bekroning van een proces dat 10 jaar geduurd heeft.

Het immaterieel cultureel erfgoed zoals het door de UNESCO-overeenkomst beschreven wordt, omvat de tradities of de levende uitdrukkingen die van generatie op generatie overgedragen werden, zoals mondelinge tradities, spektakelkunsten, sociale praktijken, rituelen en feesten, kennis en praktijken betreffende natuur en universum, noodzakelijke kennis en knowhow voor traditionele ambachten.

De Brusselse Ommegang beantwoordt aan deze criteria. De UNESCO beschrijft hem als volgt:

‘De historische optocht en de erbij horende feestelijkheden vinden ieder jaar gedurende twee avonden in juli plaats in het historische centrum van Brussel. Het evenement begint met een kruisboogwedstrijd en een ceremonie in de Zavelkerk. In de omringende straten vormen verschillende

groepen een grote processie. Deze volgt een 1,5 km lang parcours door de stad naar de Grote Markt waar de groepen zich aansluiten bij de hoogwaardigheidsbekleder van Brussel en bij de andere actoren van het schouwspel dat dit levende erfgoed onderhoudt. Samen houden ze er een optocht. Bepaalde groepen brengen een gevuld spektakel dat sinds de in 1930 gecreëerde moderne versie van de Ommegang sterk geëvolueerd is. De eerste editie vond in 1348 plaats en was een religieuze stoet. In de 18e eeuw gaat hij minder vaak uit, maar hij wordt in 1928-1930 opnieuw tot leven gebracht op basis van beschrijvingen van de stoet van 1549 die Keizer Karel bijwoonde. Stelselmatig verandert de traditie tot het moderne feest ter ere van het plaatselijke erfgoed. Onder de deelnemers zijn er verschillende groepen

vrijwilligers die samen hun rollen voorbereiden en de jongere leden aansporen zich bij hen aan te sluiten. Velen nemen al sinds 40 of 50 jaar deel. Deze groepen zijn vriendenverenigingen of de geworden die mekaar tijdens de Ommegang ontmoeten en met andere groepen verbreederen. De kinderen wonen het evenement samen met hun ouders bij. Voortdurend wordt gewaakt over de leefbaarheid van het evenement. De vereniging die de Ommegang beheert, is onophoudelijk in de weer met de voorbereiding van de volgende editie en

met de promotie ervan.’ [vrije vertaling, nvdv] De UNESCO benadrukt de kwaliteit van het dossier, dat als voorbeeld kan dienen voor de manier waarop .de inschrijving op de representatieve lijst van het immaterieel cultureel erfgoed van de mensheid kan bijdragen aan de zichtbaarheid en de sensibilisering van dit type erfgoed. Bovendien verheugt zij zich over dit voorstel, omdat het de nauwe band tussen het materiële en het immateriële erfgoed in een stedelijke omgeving illustreert, in het bijzonder binnen een goed dat tot het werelderfgoed behoort.

plan voor de borging

Zoals werd aangekondigd in het bij de UNESCO ingediende dossier, beoogt de oprichting van een borgingscomité door de erfgoedgemeenschap, externe deskundigen en Urban, een betere overdracht van de Ommegang. Dit comité kan daarnaast verwittigen wanneer ze

afwijkingen zou vaststellen die zich na de inschrijving zouden voordoen. Het zal instaan voor de voorbereiding van het scenario en voor de coördinatie van borgings- en sensibiliseringsacties. De tentoonstelling die gepland wordt in de zomer 2020, is een van deze doelstellingen.

Stapelplaats van de Ommegang, 2020. Philippe Braquenier © urban.brussels

gewestelijke stedenbouw-kundige

gewestelijke stedenbouwkundige verordening

Aan de goedkeuring in 1e lezing van het ontwerp van gewestelijke stedenbouwkundige verordening (GSV) door de regering op 24 januari 2019 is een langdurig werk voorafgegaan.

Het project is vertrokken van de GSV van 2006. Het wil een antwoord bieden op de grootste uitdagingen waarmee ons stadsgewest de komende jaren geconfronteerd wordt, met name de milieukwesties. Daarbij wil het de normatieve verworvenheden uit het verleden behouden en het bestaande instrument rationaliseren (gemeenschappelijke verklarende woordenlijst, doelstellingen, nummering van de titels). De aangekondigde herziening van de verordening blijkt dus niet zozeer een revolutie in te houden dan wel een evolutie.

Het GSV-ontwerp en het milieueffectenrapport werden in de lente van 2019 aan een openbaar onderzoek onderworpen. Vele geïnteresseerden, gewone burgers en vakspecialisten, zijn op de uitnodiging van de regering ingegaan en hebben hun opmerkingen en voorstellen met betrekking tot de hervorming meegedeeld. Via de colleges van burgemeester en schepenen heeft de regering ook het advies gevraagd van de 19 Brusselse gemeenten en van de 6 instanties waarnaar het BWRO verwijst, met name Leefmilieu Brussel,

de Economische en Sociale Raad, de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen, de Raad voor het Leefmilieu, de Gewestelijke Mobiliteitscommissie en de Adviesraad voor Huisvesting.

vrijstellingenbesluit

De werkgroepen die opgericht waren om het projectontwerp uit te werken over de handelingen en werken die vrijgesteld worden van een stedenbouwkundige vergunning of van procedures, waren in 2019 bijzonder actief, waardoor het projectontwerp op 16 mei 2019 in 1e lezing kon worden aangenomen.

Dit besluit werd in overleg met de voornaamste partners grondig herzien. Het doel was het traject voor de gebruikers te vereenvoudigen.

Het zogenaamde vrijstellingenbesluit (voorheen ‘besluit van geringe omvang’) leidt tot een aanzienlijke vereenvoudiging van de stedenbouwkundige regels en tot de versnelling van de procedures waarop de wetshervorming betrekking heeft. Dankzij dit besluit worden de procedures eenvoudiger en de adviesaanvragen rationeler.

Naar aanleiding van de goedkeuring van dit besluit in 1e lezing werden de besturen en de instanties op wie de hervorming betrekking had, geraadpleegd van 12 juni tot 12 juli 2019, terwijl de Koninklijke Commissie

vooruitzichten

In 2020 worden de projecten van de GSV en van het vrijstellingenbesluit dus parallel gewijzigd op basis van de pertinente opmerkingen van de geraadpleegde besturen en instanties, waaronder de GOC, waarna de geamendeerde teksten aan de regering voorgelegd worden met het oog op hun goedkeuring in 2e lezing. Het verloop van deze tweede fase verschilt echter naargelang de aangebrachte wijzigingen. Als deze immers een aanzienlijke impact hebben op het milieu, moeten ze conform het BWRO in het milieueffecten-

rapport opgenomen te worden. Het GSV-ontwerp dient dan opnieuw aan de in het BWRO bedoelde onderzoeksdoelen onderworpen te worden, meer bepaald aan een nieuw openbaar onderzoek en aan nieuwe adviezen van de gemeenten, instanties en de GOC. Deze onvoorspelbare wending is nog belangrijker omdat de algemene beleidsverklaring van de regering nieuwe prioriteiten vooropgesteld heeft. De goedkeuring van zulke wijzigingen is bijgevolg bepalend voor het vervolg van de procedure, vooral wat de datum van inwerkingtreding van het nieuwe reglement betreft. Na de raadpleging van de afdeling Wetgeving van de Raad van State zou de finale goedkeuring in 3e lezing voor de verordening en het besluit tegelijk

in de eerste helft van 2021 moeten gebeuren. De datum van inwerkingtreding van de nieuwe GSV en van het nieuwe vrijstellingenbesluit kan op dit moment niet met zekerheid bepaald worden. Des te meer omdat ook in aanmerking genomen moet worden dat de gebruikers er kennis van moeten nemen en de wijzigingen in hun dagdagelijkse beleid moeten integreren. De omvang van de twee hervormingen samen vereist bijgevolg dat tussen de officiële publicatie van de teksten en het moment waarop ze van kracht worden een gepaste termijn ingelast wordt die de gemeentelijke en gewestelijke medewerkers de mogelijkheid biedt om zich deze nieuwe regels eigen te maken opdat ze die tijdig beheersen.

voor Monumenten en Landschappen uitstel van advies kreeg tot 21 augustus 2019. Via deze raadplegingsfase werden de betrokken instanties gepeild over de voorgestelde hervormingen en werden een aantal pertinente opmerkingen gebundeld met het oog op de verbetering van de tekst.

gelijktijdige goedkeuring van de twee teksten

De verkiezingen van mei 2019 en de onderhandelingen voor de vorming van een nieuwe gewestregering hebben het werk aan de GSV en van het vrijstellingenbesluit tijdelijk stilgelegd.

Een nieuw team heeft het werk hervat in september 2019. In november 2019 heeft de regering de Gewestelijke Ontwikkelingscommissie (GOC) gevraagd een

advies uit te brengen over het GSV-ontwerp en over de berichten en de bezwaren die in de raadplegingsfase geuit werden, evenals over het wijzigingsproject van het vrijstellingenbesluit. De verklaring van deze aanhangigmaking, parallel met de GOC, zit in het nauwe verband tussen de twee regelgevende instrumenten, nl. de GSV en het vrijstellingenbesluit, waarbij de naleving van de bepalingen van het eerste meestal een wezenlijke voorwaarde vormt voor de toepassing van het tweede.

Nadat de GOC een bijkomende termijn gevraagd had om haar advies uit te brengen over enerzijds de GSV en anderzijds het vrijstellingenbesluit, heeft zij in haar op 1 januari 2020 volledig vernieuwde samenstelling deze adviezen eind mei - begin juni 2020 uitgebracht.

inspectie & administratieve sancties

eerste samenwerkingsverslag van de gemeentelijke stedenbouwkundige controlediensten en het departement inspectie & administratieve sancties (IAS)

In de lente van 2019 heeft de IAS de 19 gemeenten en hun controleurs geraadpleegd. Het departement wilde een overzicht maken van de samenwerkingsresultaten van de voorbije jaren en ook informatie vergaren waarmee het acties kan vastleggen voor een betere samenwerking en een grotere efficiëntie. De conclusies van deze vergaderingen waren duidelijk: zowel op gemeentelijk als op gewestelijk niveau leeft de wil om het probleem van de stedenbouwkundige inbreuken op meer gecoördineerde en krachtdadige wijze te beheren. Het departement IAS zal de coördinatie verzorgen en heeft, rekening houdend met zijn middelen, volgende ambities in 2020:

- een forum creëren over de praktische en juridische aspecten van de functie van stedenbouwkundig controleur;
- de specifieke opleiding die de GSOB (Gewestelijke School voor Openbaar Bestuur) voorstelt, praktischer maken;
- de toegang tot de databanken vergemakkelijken;
- enz.

een eerste inspectieplan

Sinds 1 september 2019 telt de IAS drie stedenbouwkundig controleurs. Ze dienen voortdurend te antwoorden op de talrijke meldingen van vermoedelijke inbreuken. Voortaan zijn ze voldoende bemand om spontane controleacties uit te voeren. Bij deze spontane controles gelden verschillende prioriteiten.

Bovendien moet gewaakt worden over de gelijkheid van behandeling van de overtreders door de verschillende controleurs. Net als de gemeenten trachten ze in bepaalde gevallen een inbreuk via bemiddeling te beëindigen, binnen een bepaalde termijn. Zulke variabelen vergen een conforme actie van een bestuur. Vooral indien deze actie een strafvervolgung als zwaar gevolg kan hebben.

Het is daarom dat de prioriteiten en de beleidslijnen op papier uitgezet werden in het eerste inspectieplan van het departement. In de loop van 2020 en in de toekomst zal dit voortdurend geëvalueerd worden opdat het de overheidsdienst zichzelf jaar na jaar verbetert.

Kantoren van Urban op de Kunstberg, 2020. Stijn Bollaert © urban.brussels

isapplic: beheer van de administratieve boetes

Urban is samen met de privésector begonnen met de ontwikkeling van een software voor de opvolging van de administratieve boetes: ISApplic. Het doel is de efficiëntie van de

dienst te verhogen dankzij een betere dossieropvolging. Door het beheer van deze dossiers in een enkele tool te centraliseren, kan het team zich aan zijn kerntaak wijden en een groot deel van de administratieve opvolging overlaten aan de software. Dankzij

de template engine en het beheer van de vervaldagen en van hun termijn worden alle dossiers zorgvuldig behandeld.

Uiteindelijk zal deze software worden aangesloten op bestaande tools zoals BruGIS, eBox,

het postbeheerplatform, om zijn performantie nog te vergroten. Deze integratievormen zullen onder meer de plaatsbepalingen via de cartografie vergemakkelijken, evenals de verzending en de ontvangst van de post.

Gedurende 2019 hebben de Urban-teams talrijke projecten voorbereid die in 2020 en in de jaren erna opgestart zouden worden.

De gezondheidscrisis heeft de werkorganisatie van de medewerkers van het bestuur echter overhoop gehaald.

Planningen werden verstoord, bepaalde projecten uitgesteld, geannuleerd of gereorganiseerd. Desondanks hebben de teams zich dermate toegewijd en reactief opgesteld dat de professionele dienstverlening ononderbroken verzekerd bleef.

Het bestuur heeft de instelling snel en kordaat herschikt en zich daarbij competent getoond om een efficiënte dienstverlening te bieden aan zijn partners, Brussel en zijn burgers.

Deze crisis heeft getoond dat Urban zich onafgebroken verbetert: zijn vloeiende organisatie en de dagelijkse progressie in zijn openbare dienstverlening leveren hiervan het bewijs.

Deze uitzonderlijke periode toont bovendien dat andere werkprocessen mogelijk zijn, dat de procedures en methodes op dit vlak bepaalde aanpassingen en vernieuwingen vergen die een vast gegeven zullen blijven.

Ondanks dat ze fysiek van elkaar gescheiden waren, hebben de teams zich solidair getoond en zullen ze van 2020 een productief jaar maken.

Wetshervormingen, het beheer van de stedenbouwkundige vergunningen, de opvolging van de programma's voor

stedelijke herwaardering, werfbegeleiding, het behoud van de Open Monumentendagen en van de archiweek, de organisatie van evenementen en tentoonstellingen: al deze projecten werden gerealiseerd dankzij de inzet van alle teams.

Er werd ook een gigantisch werk geleverd met betrekking tot de digitalisering van meerdere diensten van Urban, in het bijzonder de digitale omvorming van de stedenbouwkundige vergunningen om de aanvragen, de opvolging en de behandeling ervan te dematerialiseren voor de burgers, de besturen en de adviesinstanties.

De komende jaren laten zich nog even intens aanzien, maar met een enigszins herziene kijk op de acties die op stapel staan om de huidige uitdagingen het hoofd te bieden ten voordele van een meer toekomstgerichte visie.

Urban en zijn partners zullen samen en dankzij de ontwikkelde tools en synergieën blijven ijveren om de inwoners van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest de leefomgeving te bieden die ze verwachten.

mypermit, digitalisering van de stedenbouwkundige vergunningen

De Brusselse Hoofdstedelijk Regering heeft inzake stedenbouw voor de nieuwe legislatuur in het bijzonder tot doel de procedures van de stedenbouwkundige vergunning te rationaliseren en de termijnen te verkorten. Daarbij verliest ze niet uit het oog dat de actoren van de Brusselse ruimtelijke ordening moeten beschikken over de tijd die redelijkerwijs noodzakelijk wordt geacht voor de uitvoering van hun taken en van de verplichtingen die hen onder meer in Europese richtlijnen opgelegd worden.

De BWRO-hervorming is het wetgevings-middel dat deze vereenvoudiging en optimalisering mogelijk maakt. Deze wetshervorming dient evenwel gepaard te gaan met een hervorming van de besturen en van hun tools alvorens de regeringsdoelstellingen werkelijk kunnen worden toegepast.

De informatica speelt een centrale rol in dit moderniseringstraject van de stedenbouwkundige administraties. MyPermit, het toekomstige digitale loket voor de indiening en de opvolging van de aanvragen tot stedenbouwkundige vergunning, geeft concreet gestalte aan deze digitalisering. Steeds binnen het kader van de opdracht van de ruimtelijke ordening zullen de burgers via MyPermit in het digitale systeem kunnen stappen om vergunningen aan te vragen en hun stedenbouwkundige projecten beter op te volgen. Daarbij zijn ze verzekerd van een efficiënte, transparante

en begrijpelijke behandeling van de vergunningsaanvragen.

Deze hervorming moet vele uitdagingen verwerken.

Ten eerste dienen alle betrokken private en overheidsspelers samen met een gemeenschappelijke visie achter het project te staan.

Daarnaast moeten ze samen de mogelijke omvormingen bepalen op grond van hun impact en van de hoeveelheid werk die nodig is om ze te implementeren.

En ten slotte zijn de projectcoördinatie, de communicatie en het planningbeheer cruciaal voor dit hele project.

De voordelen van de digitalisering van de vergunningen luiden als volgt:

Voor de aanvragers:

- vereenvoudiging van de indiening en de opvolging van hun aanvraag tot stedenbouwkundige vergunning;
- toegang tot een duidelijke, overzichtelijke en kwaliteitsvolle informatie;
- beter inzicht in de implicaties van hun stedenbouwkundig project (voor de aanvraag, tijdens het project en na de afgifte van de vergunning);
- een dienst die 24/7 werkt en covid-proof is.

Voor de architecten:

- uitsparing van het drukwerk en van de

indiening van 9 papieren exemplaren van de vergunningsaanvragen (o.m. economische, ecologische en logistieke voordelen);

- beperking van de tijd besteed aan de administratieve stappen zonder toegevoegde waarde;
- papier en kosten worden uitgeschakeld dankzij een digitale doorstroming (ook besparing van bv. tijd en logistiek).

Voor de adviesverlenende instanties:

- beperking van de logistiek, geen drukwerk;
- vlotter delen van adviezen over een dossier, met een beperking van de wachttijd.

Voor de vergunnende overheden:

- naleving van de behandelingstermijnen van de vergunningen (striktheid);
- vlotter onderzoek en vlottere behandeling van de dossiers (betere traceerbaarheid van de processen);
- uitsparing van de volledige logistiek (vervoer en archivering van de documenten);
- gebruik van de informatie om op de beslissingen te anticiperen (tools voor de beslissingen);
- grotere focus op de taken met toegevoegde waarde, zoals het adviseren van de aanvragers.

archiweek

Urban wil als speler in de erfgoed-, stedenbouw- en architectuursector de belangstelling in Brussel voor hedendaagse architectuur aanzwengelen. Daarom organiseert het bestuur de archiweek, alias de architectuurdagen, waartoe de eerste aanzet in 2019 gegeven werd.

Deze dagen inspireren zich op wat in de meeste andere steden en streken in de wereld gebeurt: in Vlaanderen (Dag van de Architectuur - biënnale), Wallonië (Journées de l'Architecture), Frankrijk (Journées nationales de l'Architecture), Londen (London Festival of Architecture), Duitsland (Tag der Architektur), enz.

Urban heeft in 2019 allerlei activiteiten georganiseerd die hedendaagse projecten in Brussel onthulden, of die via rondleidingen, colloquia, conferenties en workshops toegang boden tot allerlei architectuurateliers. Deze eerste Brusselse ervaring is goed verlopen: alle rondleidingen waren volgeboekt, ook de colloquia, de familieworkshop en de conferenties die samen met het CIVA en de Faculté d'Architecture van de ULB parallel hiermee georganiseerd waren.

Er waren erg veel mogelijkheden, maar het zullen er in de komende jaren nog meer worden.

De ontwikkeling van de archiweek geeft gestalte aan de wens van Urban: actief deelnemen aan de architectuurvernieuwing. Het evenement onderstreept zijn intentie om actief mee te gaan in de evolutie van de stad, de grondige maatschappijveranderingen en de stedelijke uitdagingen, met als doel om telkens de best mogelijke antwoorden te bieden op de territoriale ontwikkeling.

Urban wil in 2020 zijn partnerships met alle Brusselse actoren die op het domein van de hedendaagse architectuur actief zijn, uitbreiden. Om dit project nog steviger te verankeren lanceert het bestuur een oproep tot kandidaten voor het commissariaat van deze nieuwe editie.

**brussels
architecture today**

Tijdens de eerste editie van de archiweek werd een bijzonder initiatief gelanceerd: 'brussels architecture today'. Dit project zet de nieuwe Brusselse architecturale scène even in de schijnwerpers aan de hand van een reeks korte interviews. De getuigenissen van 50 mensen die dagelijks vanuit hun beroepspraktijk mee de contouren uittekenen van het Brusselse

stedelijke landschap van morgen, hebben 50 plekken onder de aandacht gebracht die moeten worden (her)ontdekt, omdat zij deze hedendaagse bouwkundige productie om persoonlijke redenen of vanuit hun beroep interessant vinden. Het initiatief wordt in 2020 en in de toekomst voortgezet opdat deze lijst van te ontdekken hedendaagse realisaties kan worden aangevuld.

'Badeau', prototype van een openbaar openlucht-zwembad, door het collectief Pool is Cool. Voorgesteld tijdens het interview brussels architecture today van Gilles Debrun. © Paul-Steinbrück

nieuwe programma's en nieuwe zone voor stedelijke herwaardering

de 11e reeks duurzame wijkcontracten

In december 2019 werd de oproep tot kandidaten naar de 18 gemeenten van de nieuwe zone voor stedelijke herwaardering 2020 (ZSH) verstuurd die in aanmerking komen voor een gewestsubsidie voor het programma van de 11e reeks DWC's. De uiterste datum voor de indiening van de kandidaturen was 31 maart 2020, maar als gevolg van de gezondheids crisis die op dat moment woedde, werd het 15 mei 2020. Na de beoordeling van de kandidaturen zal de regering in de herfst van 2020 de nieuwe perimeters kunnen aanduiden.

twee nieuwe stadsvernieuwingscontracten

De regering streeft de implementatie na van een 2e reeks DWC's. Een 6e studiezone, waar het stadsnetwerk blijkbaar aan verbetering toe is, strekt zich uit rond het metrostation Simonis, op het grondgebied van zowel Koekelberg als Sint-Jans-Molenbeek. Deze nieuwe perimeter Rond Simonis wordt duidelijk doorgesneden door de metrolijn en de Leopold II laan. De voetgangers- en fietsverbindingen moeten, net als het groene netwerk, verbeterd worden. Er zal ook aandacht besteed worden aan de creatie van voorzieningen die bijdragen aan de economische en de ecologische overgang van de stad. Er kunnen eventueel verbindingen overwogen worden met het vlakbij gelegen SVC Weststation. De studie van de uitwerkingsfase van het programma start in april 2020.

Ook een 7e studiezone is gepland, nl. de wijken aan het Zuidstation op het grondgebied van de gemeenten Sint-Gillis, Anderlecht en

van de stad Brussel. De uitwerking van deze twee nieuwe programma's wordt toevertrouwd aan het Brussels Planningsbureau (perspective.brussels).

de nieuwe zone voor stedelijke herwaardering 2020

De meeste voorzieningen voor de stedelijke herwaardering die in dit verslag beschreven worden, dienen in een prioritaire interventiezone te komen, die 'zone voor stedelijke herwaardering' genoemd wordt (ZSH).

1.

Bij de vorige wijziging van de organieke ordonnantie die deze voorzieningen bepaalt, had de regering benadrukt dat deze zone om de vijf jaar en zo mogelijk zelfs vaker aangepast wordt opdat ze maximaal afgestemd zou zijn op de leefomgeving in de kwetsbaarste wijken van ons gewest.

De nieuwe ZSH is sinds 1 januari 2020 van toepassing en de overheidssector zal vooral blijven investeren in de stadsvernieuwing en de ruimtelijke ordening van deze zone.

Dit gebied telt 219 statistische sectoren en is aangepast op grond van sociaal-economische criteria zoals het mediane inkomen, de gemiddelde werkloosheidsgraad en de bevolkingsdichtheid. Bovendien dekt deze ZSH voortaan delen van het grondgebied van 18 gemeenten, tegen 13 gemeenten in de vorige ZSH 2016. De 5 gemeenten die erbij gekomen zijn: Oudergem, Sint-Lambrechts-Woluwe, Sint-Agatha-Berchem, Ganshoren en Watermaal-Bosvoorde. De ZSH vertegenwoordigt 19,03 % van het gewestelijke grondgebied en 43,71% van de gewestelijke bevolking.

stadsbeleid pijler 1 - administratieve vereenvoudiging

Gezien de moeilijkheden die de gemeenten en de OCMW's ondervonden hebben om de subsidiedossiers met betrekking tot pijler 1 van het SB samen te stellen, heeft de directie Stadsvernieuwing formulieren opgesteld die deze fase moeten vergemakkelijken

en het aantal aanvragen moet doen toenemen. Op 15 oktober 2019 werd trouwens een infosessie gehouden voor de gemeenten en OCMW's van het Brusselse gewest, enerzijds om meer bekendheid te geven aan de opportuniteiten van dit beleid met betrekking tot de creatie van met sociale woningen gelijkgestelde woningen en van ruimten voor

buurtwinkels, en anderzijds om de nieuwe werkmiddelen voor te stellen, nl. de formulieren die helpen bij de samenstelling van de subsidieaanvragen.

2.

1. Foodmet – de slachthuizen van Anderlecht, in het programma van de archiweek 2019
Architecten: ORG Permanent Modernity.
© Séverin Malaud

2. Park van Thurn en Taxis, Brussel
Een van de winnende foto's van de wedstrijd 'Fotografeer uw erfgoed!', 2018.
Roberta Cacciaglia
© urban.brussels

stadsbeleid pijler 2 - een nieuw programma

De regering heeft beslist om het programma van de ontwikkelingsas van de SB-wijken te herhalen. In tegenstelling tot het vorige programma, dat nog steeds loopt, zal deze nieuwe versie vijf jaar duren en 18 gemeenten van het Brusselse gewest betreffen wegens de uitbreiding van de nieuwe ZSH 2020. De uitwerking van de programma's, inclusief een diagnose en alle geplande acties en operaties, start in de lente van 2020. In de periode 2021-2025 wordt het vorige programma (2017-2021) voortgezet, met een bijkomende

termijn van 18 maanden, nodig voor de implementatie en de afronding van de werven. In tegenstelling tot de duurzame wijkcontracten ontvangen de 18 gemeenten waarvan het grondgebied (gedeeltelijk of volledig) in de ZSH ligt, systematisch een gewestelijke subsidie om dit instrument voor stedelijke herwaardering in te zetten. Hun kandidaatstelling hiervoor is niet nodig. Het totale budget bedraagt € 53.000.000.

Beeldhouwwerk
"Lambert
Locking
Piece" door
beeldhouwer
Henry Moore in
1964, voormalige
zetel van de BBL,
Marnixlaan 24
in Brussel.
© urban.brussels

inventaris van het bouwkundig erfgoed van de 2e helft van de 20e eeuw

Een groot deel van het naoorlogse erfgoedpotentieel is vaak totaal niet of slechts voor een deel bekend. Misschien gaat de aandacht te exclusief naar de typische gebouwen in Expo 58-stijl.

**inventaris van
de kunstwerken
in de openbare
ruimte**

Deze inventaris, die zowel roerend als onroerend erfgoed betreft, richt de schijnwerpers op een bepaald type kunstwerken waar we dagelijks langslopen, maar die we nog nauwelijks opmerken: de kunstwerken in de openbare ruimte (monumenten,

beelden, fontein(en). Of ze nu modern zijn of klassieker, een gedenkende of een historische betekenis hebben, aan alles en iedereen blootgesteld, verguisd of geprezen, ze brengen de kunst in de straat binnen het bereik van het grote publiek en lenen ze zich tot allerlei discussies.

**samenstelling
van een
commissie
kunstwerken**

Er wordt een gewestelijk comité voor kunst in de openbare ruimte gecreëerd dat adviezen aan de bevoegde minister uitbrengt over de plaatsing van kunstwerken in de openbare ruimte. De commissie wordt

samengesteld uit deskundigen van overheids- of privé-instellingen, maar ook uit gewestelijke ambtenaren. Ze zal toezien op de integratie van het gekozen werk in de openbare ruimte en op de harmonie tussen de artistieke vrijheid enerzijds en de verwachtingen van de burgers anderzijds.

Dat is niet verrassend, want naar aanleiding van de 50e verjaardag van Expo 58 in 2008 werden werken gepubliceerd en tentoonstellingen georganiseerd die het bevrijdende, vernieuwende en speelse karakter van deze architectuur onder de aandacht brachten. Deze architectuurstijl is echter niet de norm.

Ook de jaren 60, 70, 80 en 90 hebben een enorme impact gehad op stedenbouwkundig en bouwkundig vlak. Nieuwe bouwprogramma's, nieuwe materialen en nieuwe - vaak omstreden

- visies werden verspreid en uitgevoerd. Ook wat dateert van tussen 1940, tijdens de Tweede Wereldoorlog, en 1950 dient te worden vermeld.

Het doel is dit moderne erfgoedpotentieel in kaart te brengen en te analyseren. Behalve de veelal gekende gebouwen en gebouwencomplexen vermeldt deze inventaris ook de verwezenlijkingen die minder gekend zijn en minder vlot door het publiek worden geapprecieerd.

ondersteuning van initiatieven

Nog steeds vanuit de inspanning om het gewest te positioneren en op te waarderen op het vlak van het natuurlijke en het culturele erfgoed, van instrumenten voor de stadsvernieuwing of voor de bouw van ons erfgoed van morgen, wil Urban in 2020 een projectoproep lanceren, bestemd voor verenigingen die een project of initiatief voorstellen voor de sensibilisering van het publiek en de mededinging van de sector.

Hoofddoel van deze projectoproep is de Brusselse verenigingen via concrete acties aanzetten tot participatie in de geleidelijke ontwikkeling van het Brusselse stadswefsel, een dynamisch begrip dat enkel mogelijk is mits een blik op het verleden van de stad, maar dat in het heden verankerd is en tegelijk naar de toekomst gericht wordt.

Er werden vier categorieën vastgelegd voor de projectoproep 2020:

1. sensibiliseringsinitiatieven voor de hedendaagse architectuur en voor de stedenbouwkundige inrichting;
2. sensibiliseringsinitiatieven voor het (onroerend, roerend en immaterieel) cultureel erfgoed;
3. initiatieven ter ondersteuning van innovatie in architectuur en in stedenbouw;
4. initiatieven die de professionele netwerken en/of de participatieve aanpak activeren.

Urban begeleidt intussen vzw's die een meerjarige raamovereenkomst genieten en garandeert hen telkens opnieuw een subsidie, voor zover ze onmiddellijk overgaan tot de implementatie van grote stukken van het gewestelijke beleid op het vlak van o.m. cultuur, erfgoed, architectuur en archeologie.

Onze-Lieve-Vrouwekerk,
Kerkstraat, Sint-Pieters-Woluwe.
Architecten:
René Aerts
& Paul Ramon.
© Brussels
Biennale of Modern
Architecture

voorzichten omtrent het bwro

Kantoren van Urban op de Kunstberg, 2020.
Stijn Bollaert
© urban.brussels

toekomstige bwro-evaluatie

Gedurende het eerste jaar waarin de BWRO-hervorming toegepast werd, nam Urban de onafgebroken opvolging ervan op zich.

Op het einde van dat jaar was een evaluatie noodzakelijk voor eventuele reglementaire aanpassingen ter vereenvoudiging van de procedures. Ingevolge de corona-gezondheids crisis en met name de vertragingen in de dossierbehandeling van de vergunningsaanvragen waartoe de lockdown geleid heeft, wordt de evaluatie verplaatst naar midden 2021.

Ook deze laatste stap in de BWRO-hervorming kadert in de voortdurende zorg van Urban voor administratieve vereenvoudiging.

voorzichten inzake erfgoed

Het erfgoedprogramma 2020 voorziet:

1. De wetgeving van de inventaris: goedkeuring van toepassingsbesluiten die de inventaris van het onroerend erfgoed bekrachtigen, wat onder meer volgende gevolgen zal hebben:

- de publicatie van een nauwkeurige lijst van de ingeschreven goederen betekent dat de overgangsmaatregel van art. 333 van het BWRO, wordt geschrapt; dit betekent dat de monumenten en gehelen (bouwkundig erfgoed) waarvoor een bouwvergunning afgegeven werd of die voor 1 januari 1932 gebouwd werden, niet langer ambtshalve worden beschouwd als ingeschreven op die lijst;
- met betrekking tot de bomen zijn de nieuwe BWRO-bepalingen van toepassing;
- een vergunning zal noodzakelijk zijn om de vorm van de bomen die in de inventaris werden opgenomen, te wijzigen;
- subsidies voor klein erfgoed kunnen worden aangevraagd.

2. De definitieve goedkeuring van het nieuwe besluit met betrekking tot aanvragen tot vrijwaring: nieuwe formulieren, nieuwe vereisten voor de indiening van een aanvraag tot bescherming of tot inschrijving op de bewaarlijst, die de voorwaarden bevatten voor een opheffing van de bescherming of van een uitschrijving uit de bewaarlijst.

3. De herziening van het besluit tot vaststelling van de voorwaarden voor het toekennen van een subsidie voor werken tot behoud van een beschermd goed.

Kantoren van Urban op de Kunstberg, 2020.
Stijn Bollaert
© urban.brussels

colofon

urban.brussels

gewestelijke overheidsdienst
brussel stedenbouw
& erfgoed
kunstberg 10-13
1000 brussel

+32 (0)2 432 83 00
info@urban.brussels

www.urban.brussels

facebook: Urban.brussels
instagram: urban_brussels
twitter: @BrusselsUrban
youtube: urban.brussels

documentatiecentrum

+32 (0)2 432 83 20
doc@urban.brussels
op afspraak

stedenbouwkundige vergunning

+32 (0)2 432 85 50
du-ds@urban.brussels

loketten premies

+32 (0)2 432 84 00
renovatieprimies
@urban.brussels

telefoonpermanentie op
maandag en donderdag
van 9.00 u. tot 12.00 u.

loketpermanenties op
dinsdag en vrijdag
van 9.00 u. tot 11.45 u.

verantwoordelijke uitgever

Bety Wajnne
directeur-generaal

coördinatie van dit werk

Eloïse Kartheuser,
departement evenementen
& externe communicatie

coördinatie van het departement evenementen & externe communicatie

Guy Conde-Reis

vertaling

departement vertalingen,
directie kennis
& communicatie

grafisch ontwerp

Pam&Jenny

drukwerk

Drifosett Printing

© urban.brussels 2020
alle rechten
voorbehouden

wettelijk depot
D/2020/6860/013

hebben aan dit verslag meegewerkt

Alexia Collet
Aline Collonval
Ann Degraeve
Anne-Lise Alleaume
Aurélien Autenne
Ben Dewitte
Benjamin Fastré
Bernard Dubois
Bety Wajnne
Brigitte Vander Brugghen
Catherine Leclercq
Cecilia Paredes
Christophe Bastien
Christophe Reinders
Coralie Jacques
Elodie Cugnon
Emanuelle de Sart
Estelle Lamendin
Frédéric Dauw
Gabrielle De Frenne
Guy Conde-Reis
Harry Lelièvre
Ilse Weemaels
Isabelle Leroy
Jean-Marc Basyn
Jean-Pierre Boulblal
Kris Couvreur
Laurence Micha
Lucien Lebrun
Manja Vanhaelen
Marc Meganck
Maxime Martens
Michaël Lamot
Mieke De Meyer
Muriel Callebaut
Myriam Goblet
Nicolas Luiset
Pascale Ingelaere
Philippe Chartier
Philippe Piéreuse
Pierre Bernard
Pierre-Yves Lamy
Raquel Dos Santos
Sarah Lagrillière
Sergio De Vincenzo
Sophie David
Stéphane Demeter
Thibaut Jossart
Thierry Wauters
Tom Verhofstadt
Tony Van Nuffelen
Valérie Orban
Véronique Henry
Véronique Van Bunnan
Wiebe Verhoeven

1,

2,
3,

4,
5,

6,

7,

8,
9,

10,11,

12,

13,

14,15,

16,
17,

18,

1,

— CQ “Primeurs-Pont de Luttre” à Forest – Projet Divercity, pôle citoyen du quartier. Architectes: AM MSA & V+.

— WC Vroegegroeenten-Luttrebrug in Vorst – Project Divercity, burgerpool van de wijk. Architecten: AM MSA & V+.

Séverin Malaud
© urban.brussels

2,

— CQD “Bosnie” à Saint-Gilles – Reconversion du site de l’ECAM. Architectes: AgWA.

— DWC Bosnië in Sint-Gillis – Reconversion van de ECAM-site. Architecten: AgWA.

Séverin Malaud
© urban.brussels

3,

— CQD “Jardin aux Fleurs” à Bruxelles-Ville – Pôle Fontainas – Logements, salle de sport, halte-accueil, parc. Architectes: B612 Associates.

— DWC Bloemenhof in de stad Brussel – Fontainaspool – Woningen, sportzaal, opvangdienst, park. Architecten: B612 Associates.

Séverin Malaud
© urban.brussels

4,

— Foodmet – les Abattoirs d’Anderlecht, au programme de l’archiweek 2019. Architectes: ORG Permanent Modernity.

— Foodmet – de slachthuizen van Anderlecht, in het programma van de archiweek 2019. Architecten: ORG Permanent Modernity.

© Séverin Malaud

5,

— CQD “Canal-Midi” à Anderlecht – Restaurant social, abords de la tour et parc des Goujons. Architectes: aac architecture.

— DWC Kanaal-Zuid in Anderlecht – Sociaal restaurant, buurt van de Grondeltoren en van het Grondelpark. Architecten: aac architecture.

Séverin Malaud
© urban.brussels

6,

— CQD “Masui” à Bruxelles-Ville – Aménagement du parc de la Senne, d’espaces de jeux pour enfants, d’aires de pique-nique, de jeux de plein air pour adultes et de potagers collectifs. Bureau d’études: La Compagnie du Paysage.

— DWC Masui in Brussel-stad – Aanleg van het Zenneperk, speelruimte voor kinderen, picknickzones, speelterreinen voor volwassenen en collectieve moestuinen. Studiebureau: La Compagnie du Paysage.

Séverin Malaud
© urban.brussels

7,

— CQD “Jardin aux Fleurs” à Bruxelles-Ville – Pôle Fontainas – Logements, salle de sport, halte-accueil, parc. Architectes: B612 Associates.

— DWC Bloemenhof in de stad Brussel – Fontainaspool – Woningen, sportzaal, opvangdienst, park. Architecten: B612 Associates.

Séverin Malaud
© urban.brussels

8,

— Platane à feuille d’érable, abords du siège de la cimenterie CBR, Watermael-Boitsfort, repris à l’inventaire scientifique depuis le 19 avril 2013.

— Gewone plataan, in de buurt van de zetel van de CBR-cementfabriek, Watermaal-Bosvoorde, sinds 19 april 2013 opgenomen in de wetenschappelijke inventaris.

© urban.brussels

9,

— Projet de rénovation du Centre culturel de la mode et du design – MAD. Architectes: V+ en collaboration avec Rotor.

— Renovatieproject van het MAD, het cultureel centrum voor mode en design. Architecten: V+ in samenwerking met Rotor.

© Maxime Delvaux

10,

— CQD “Coteaux-Josaphat” à Schaerbeek – Pôle Van Dyck – Création de 8 logements, d’une crèche, d’un local de co-accueil et aménagement d’un jardin partagé et d’un potager. Architectes: Bureau d’architecture Emile Verhaegen (BAEV).

— DWC Wijnheuvelen – Josaphat in Schaarbeek – Pool Van Dyck – Creatie van 8 woningen, een crèche, een lokaal voor co-opvang en de aanleg van een gedeelde tuin en van een moestuin. Architecten: Architectuurbureau Emile Verhaegen (BAEV).

Séverin Malaud
© urban.brussels

11,

— “Badeau”, prototype de piscine publique en plein air par le collectif Pool is Cool. Présenté dans l’interview brussels architecture today de Gilles Debrun.

— ‘Badeau’, prototype van een openbaar openluchtzwembad, door het collectief Pool is Cool. Voorgesteld tijdens het interview brussels architecture today van Gilles Debrun.

© Paul-Steinbrück

12,

— Parc de Tour & Taxis, Bruxelles. Une des photos lauréates du concours photo “Photographiez votre patrimoine !”, 2018.

— Park van Thurn en Taxis, Brussel Een van de winnende foto’s van de wedstrijd ‘Fotografeer uw erfgoed!’, 2018.

Roberta Cacciaglia
© urban.brussels

13,

— CQD “Reine-Progrès” à Schaerbeek – Logements Jolly. Architectes: Fabrique d’Espaces.

— DWC Koninging-Vooruitgang in Schaarbeek – Woningen Jolly. Architecten: Fabrique d’Espaces.

Séverin Malaud
© urban.brussels

14,

— Bureaux d’Urban au Mont des Arts, 2020.

— Kantoren van Urban op de Kunstberg, 2020.

Stijn Bollaert
© urban.brussels

15,

— CQD “Albert” à Forest – Crèche La Ruche. Architectes: LOW-A.

— DWC Albert in Vorst – Crèche La Ruche. Architecten: LOW-A.

Séverin Malaud
© urban.brussels

16,

— Hêtre d’Europe, Forêt de Soignes, Infante VI, Uccle, repris à l’inventaire scientifique depuis le 01 janvier 2014.

— De beuk, Zoniënwood, Infante VI, Ukkel, sinds 1 januari 2014 opgenomen in de wetenschappelijke inventaris.

© urban.brussels

17,

— CQD “Masui” à Bruxelles-Ville – Crèche de 44 places (au rez-de-chaussée, 1er et 2e étages) et 4 logements aux étages supérieurs. Architectes: Trait Architectes.

— DWC Masui in de stad Brussel – Crèche voor 44 kindjes (op de benedenverdieping, de 1e en de 2e verdieping) en 4 woningen op de hoogste verdiepingen. Architecten: Trait Architectes.

Séverin Malaud
© urban.brussels

18,

— CQD “Chasse-Gray” à Etterbeek – Restauration de la Maison Hap, classée comme monument depuis le 29 juin 2000. Architectes: Skope.

— DWC Jacht-Gray in Etterbeek – Restauratie van het Haphuis, als monument beschermd sinds 29 juni 2000. Architecten: Skope.

Séverin Malaud
© urban.brussels

1,
2,

3,

4,
5,

6,

7,
8,

9,10,

11,

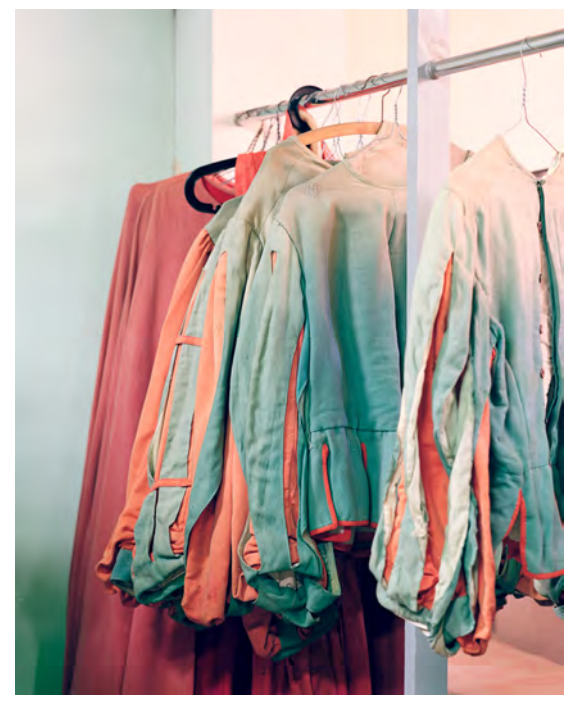
14,

12,
13,

15,

16,
17,

18,

19,

1,

— Charme commun, Forêt de Soignes, Saint-Hubert V, Uccle, repris à l'inventaire scientifique depuis le 01 janvier 2014.

— Haagbeuk, Zoniënwood, Sint-Hubertus V, Ukkel, sinds 1 januari 2014 opgenomen in de wetenschappelijke inventaris.

© urban.brussels

2,

— CQD “Koekelberg Historique” à Koekelberg – Crèche communale Pilouk. Architectes: AM Baumans-Deffet et Atelier d'architecture Delincé.

— DWC Historisch Koekelberg in Koekelberg – Gemeentecrèche Pilouk. Architecten: AM Baumans-Deffet et Atelier d'architecture Delincé.

Séverin Malaud
© urban.brussels

3,

— 1° urban folly, “Model for a Grotto” by Gijs Van Vaerenbergh, jardin du Palais des Académies 2019.

— 1e urban folly, ‘Model for a Grotto’ by Gijs Van Vaerenbergh, tuin van het Academiënpaleis 2019.

Stijn Bollaert
© urban.brussels

4,

— CQD “Jardin aux Fleurs” à Bruxelles-Ville – Pôle Fontainas – Logements, salle de sport, halte-accueil, parc. Architectes: B612 Associates.

— DWC Bloemenhof in de stad Brussel – Fontainaspool – Woningen, sportzaal, opvangdienst, park. Architecten: B612 Associates.

Séverin Malaud
© urban.brussels

5,

— Foodmet – les Abattoirs d'Anderlecht, au programme de l'archiweek 2019. Architectes: ORG Permanent Modernity.

— Foodmet – de slachthuizen van Anderlecht, in het programma van de archiweek 2019. Architecten: ORG Permanent Modernity.

© Séverin Malaud

6,

— Centre de soins psychiatriques à Metz-Queuleu. Architectes: richter architectes & associés. Présenté dans le cadre de l'urban international lecture “Béton nature”.

— Psychiatrisch verzorgingstehuis in Metz-Queuleu. Architecten: Richter architectes & associés. Voorgesteld in het kader van urban international lecture ‘Natuurbeton’.

© Luc Boegly

7,

— Construction d'une école temporaire à faible consommation d'énergie pour 125 élèves, Neder-Over-Heembeek. Architectes: V+.

— Bouw van een tijdelijke lage-energieschool voor 125 leerlingen, Neder-Over-Heembeek. Architecten: V+.

© Maxime Delvaux

8,

— CQ “Écluse-Saint-Lazare” à Molenbeek-Saint-Jean – Jardin récréatif Quatre-Vents. Architectes: AM Baukunst & Landinzicht.

— WC Sluis-Sint-Lazarus in Sint-Jans-Molenbeek – Recreative tuin Vier-Winden. Architecten: AM Baukunst & Landinzicht.

Séverin Malaud
© urban.brussels

9,

— CQD “Autour de Léopold II” à Molenbeek-Saint-Jean – Logements et espace vert semi-public Mexico. Architectes: VERS.A (+ jardin Landinzicht).

— DWC Rond Leopold II in Sint-Jans-Molenbeek – Woningen en groene semi-openbare ruimte Mexico. Architecten: VERS.A (+ tuin Landinzicht).

Séverin Malaud
© urban.brussels

10,

— CQD “Albert” à Forest – Crèche La Ruche. Architectes: LOW-A.

— DWC Albert in Vorst – Crèche La Ruche. Architecten: LOW-A.

Séverin Malaud
© urban.brussels

11,
12,
13,

— Espaces de travail d'Urban au Mont des Arts, 2020.

— Werkplekken van Urban op de Kunstberg, 2020.

Philippe Braquenier
© urban.brussels

14,

— CQD “Scheut” à Anderlecht – Centre culturel polyvalent, rue Léopold De Swaef 18. Architectes: a practice.

— DWC Scheut in Anderlecht – Polyvalent cultureel centrum, Léopold De Swaefstraat 18. Architecten: a practice.

Séverin Malaud
© urban.brussels

15,

— Restauration d'un l'hôtel de maître de style classico-éclectique de 1856, rue de la Loi 65, Bruxelles, inscrit sur la liste de sauvegarde comme monument depuis 1997. Architectes: Archi2000.

— Restauratie van een herenhuis in klassieke eclectische stijl van 1856, Wetstraat 65, Brussel, als monument op de bewaarijst geplaatst sinds 1997. Architecten: Archi2000.

© Archi2000

16,
17,

— Dépôt de l'Ommegang, 2020. L'Ommegang est inscrit sur la liste représentative du patrimoine immatériel de l'UNESCO depuis décembre 2019.

— Stapelplaats van de Ommegang, 2020. De Ommegang is ingeschreven op de representatieve UNESCO-lijst van het immaterieel cultureel erfgoed sinds 2019.

Philippe Braquenier
© urban.brussels

18,

— Espaces de travail d'Urban au Mont des Arts, 2020.

— Werkplekken van Urban op de Kunstberg, 2020.

Philippe Braquenier
© urban.brussels

19,

— Musée Royal de l'Armée à Bruxelles, Salle technique. Éléments de mobilier et objets faisant partie du décor scénographique des salles historique et technique, classés en mai 2019 par le gouvernement bruxellois.

— Koninklijk Museum van het Leger in Brussel, technische zaal. Meubilair en voorwerpen die tot de scenografische achtergrond van de historische en technische zalen behoren, beschermd in mei 2019 door de Brusselse regering.

© Art & Héritance